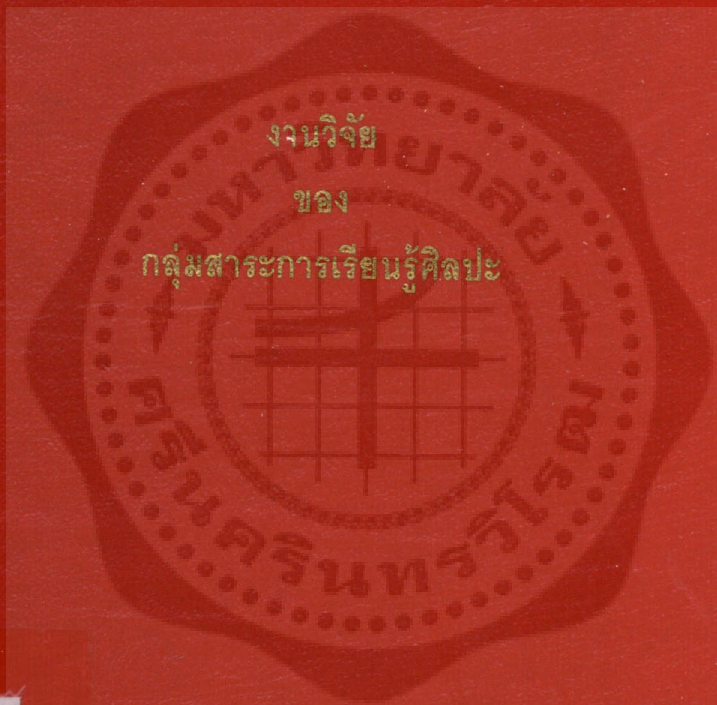

ศึกษานผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

700.712
ร925ศ
2553
ร.2

งานศึกษานผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ภาคหลักสูตรและการสอน
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

700.712
ร.๑๒๕ศ
๒๕๕๓
๗.๒

บริจาค

ศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

งานวิจัย

ของ

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

31 ต.ค. 2556

โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

ภาคหลักสูตรและการสอน

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พฤษภาคม 2553

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๑๐๐๐๐๐

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. (2553). ศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1)ศึกษารูปแบบผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2)ศึกษาผลงานที่แสดงออกของแต่ละกิจกรรมที่กำหนด สามารถสะท้อนแนวคิด CISST อย่างไร กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2553 จำนวน 250 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง(Purposive sampling) โดยมีระยะเวลา ในการเข้าร่วมกิจกรรม 5 สัปดาห์ จำนวน 5 กิจกรรม เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าคือ

1. แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน
3. แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์

ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนสามารถสร้างสรรค์ผลงานจากกิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ได้ทั้ง 5 กิจกรรม และสามารถสะท้อนแนวคิด CISST ในด้านความคิดสร้างสรรค์จินตนาการ การรับรู้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพและการพัฒนารูปทรง ให้ความหลากหลายในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาและส่งเสริมทางด้านการเรียนศิลปะศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และกลุ่มที่สนใจให้มีประสิทธิภาพในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่สอดคล้องกับยุคเหตุการณ์ปัจจุบันและรวมถึงศิลปะร่วมสมัย ศิลปะสมัยใหม่(Modern Art) และศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post-Modern Art) THE STUDY ON VISUAL ART

**THE STUDY ON VISUAL ART WORKS OF SECONDARY SCHOOL
: GRADE 7 THROUGH THE ACTIVITIES OF CISST**

AN ABSTRACT

BY

ART LEARNING SUBSTANCE GROUP

**PATUMWAN DEMONSTRATION SCHOOL
CURRICULUM AND INSTRUCTION DEPARMENT
FACULTY OF EDUCATIONS ' SRINAKHARINWIROT UNIVERSITY**

May 2010

Art Department (2010). The Study on Visual Art Works of Secondary School Students : Grade 7 through the activities of CISST. Master Thesis, M.Ed. (Art Education). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University.

The purpose of this study was to study on Visual Art Works of Secondary school students: Grade 7 through the activities of CISST. The population used in the study were the visual art works of 250 secondary students who study in grade 7 in the second semester of academic year 2010. According to the purpose of this study, the samples were selected from the approach of Purposive sampling and they have been examined from five periods during five weeks.

The instruments used in the study were as follows: -

1. The lesson plans that based on activities of CISST
2. The interview form that related to activities based on CISST
3. The analysis form on Visual Art Works

The result of the study revealed that the students were able to do all five activities based on CISST and able to reflect the theory of CISST in creative thinking, imaginary, receiving the five senses, arranging pictures and shape developing to be various creation Visual Art works leads to develop and promote the study on Visual Art works of secondary school students grade 7 who have the talented in Visual Art works and the interested group to be more effective in creating Visual Art works that related to the present time and Contemporary Art, Modern Art and Post – Modern Art

ประกาศคุณูปการ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี ด้วยความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชัยศักดิ์ ลีลาจรัสกุล ประธานโครงการงานวิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร.คณาภรณ์ รัศมีมารีย์ หัวหน้างานฝ่ายงานวิจัยและสร้างสรรค์ และ อาจารย์ไกรเวท หาญกลับ กรรมการที่ปรึกษาวิจัยที่ได้ให้คำปรึกษา คำแนะนำ ข้อคิดตลอดจนชี้แนะแนวทางแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดีโดยตลอดมา ในการทำวิจัยจนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี คณะผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณา จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ดร. เลิศศิริร์ บวรกิตติ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำและตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน อาจารย์ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อาจารย์กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ที่อำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ	1
ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	3
ความสำคัญของการวิจัย	3
ขอบเขตของการวิจัย	3
นิยามศัพท์เฉพาะ	4
กรอบแนวคิดของการวิจัย	5
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนว พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542	8
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา	13
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน CISST	27
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	40
3 วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	45
การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	45
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	45
การเก็บรวบรวมข้อมูล	47
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล	47
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	49
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	109
ความมุ่งหมายของการวิจัย	109

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
5 (ต่อ)	
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	109
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	109
วิธีดำเนินการทดลอง	110
การวิเคราะห์ข้อมูล	110
สรุปผลการวิจัย	110
อภิปรายผล	110
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	111
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	112
บรรณานุกรม	113
ภาคผนวก	118
ภาคผนวก ก	118
ภาคผนวก ข	122

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้แนวคิด CISST	46
2 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	46
3 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์กิจกรรมที่ 1	49
4 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	57
5 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 2.....	59
6 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	64
7 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 3.....	66
8 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	71
9 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 4.....	73
10 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน	77
11 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 5	79

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

กระแสการขับเคลื่อนเปลี่ยนแปลงในปัจจุบัน ที่เจริญเติบโตพร้อมกับเทคโนโลยีที่หลากหลาย ซึ่งมีการแข่งขันกันอย่างไม่หยุดนิ่ง ประเทศไทยเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาจึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างหลากหลายในทุกๆด้าน การพัฒนาขั้นแรกควรที่จะพัฒนาทางด้านศักยภาพของคน เพื่อที่จะทำให้คนมีคุณภาพและพร้อมที่จะเจริญไปตามกระแสเทคโนโลยี จะไม่กลายเป็นเครื่องมือของเทคโนโลยี แต่จะเป็นผู้คิดค้นหรือผู้สั่งการเทคโนโลยี

นอกจากนั้นแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550 - 2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรม และมีความรอบรู้อย่างเท่าทัน ให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และศีลธรรม สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคง แนวการพัฒนาค้นคว้ามุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงาม มีจิตสาธารณะ พร้อมทั้งมีสมรรถนะทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2549) ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์ สร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้ อย่างสันติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ทหรศนะเกี่ยวกับปัญหาเศรษฐกิจและสังคมพบว่าสังคมไทยที่กำลังเผชิญหน้ากับปัญหาเศรษฐกิจอย่างรุนแรงและรอบด้านในขณะนี้ไม่ว่าจะด้านเศรษฐกิจการเมืองสังคม การศึกษา วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม ต่างล้วนเป็นปัญหาวิกฤติที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันมีรากฐานและที่มาของปัญหาร่วมกันโดยเฉพาะวิกฤติปัญหาทั้งหลายทั้งปวงดังกล่าวถือเป็นปัญหาอันเกิดจากความอ่อนแอของรัฐบาลไทย ผสานกับอิทธิพล และกดดันจากการพัฒนาของโลกตะวันตกที่ส่งผลอย่างลึกซึ้งระดับโครงสร้าง ทำให้สังคมไทยตกอยู่ในกระแสการพัฒนาที่ถูกครอบงำ การพัฒนาที่เบียดเบียนและทำลาย การพัฒนาที่เน้นความสำเร็จเฉพาะผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ โดยละเลยหรือไม่เห็นความสำคัญของการพัฒนาคน (วิรุณ ตั้งเจริญ 2545: 4)

จากเหตุการณ์ปัจจุบันประเทศไทยได้พบกับวิกฤตการณ์ด้านต่างๆ ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจและสังคมที่มีปัญหาอย่างมากในช่วงเวลานี้ ดังนั้นการศึกษาจึงมีการปฏิรูปให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 เพื่อช่วยลดเหตุการณ์ปัจจุบัน ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญที่

พัฒนาคุณภาพชีวิตคนในทุกๆด้านไม่ว่าจะเป็นการปลูกจิตสาธารณะ รักสามัคคีกันและร่วมมือกันทุกฝ่ายช่วยกันพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขหรืออยู่อย่างพอเพียง

การปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 มีเป้าหมายสำคัญเพื่อให้ระบบการศึกษาสามารถสร้างคนไทยให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพและมีศักยภาพที่จะพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้า มีความสามารถในการแข่งขันระดับโลก หัวใจสำคัญของการปฏิรูปการศึกษาจึงอยู่ที่การปฏิรูปการเรียนรู้ โดยมีครูและบุคลากรทางการศึกษาเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน โดยได้กำหนดความมุ่งหมายและหลักการเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้มาตรา 23 ไว้ว่า

มาตรา 23 คือ การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย เน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาและตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 หมวด 4 ว่าด้วยผู้เรียนทุกคนมีความสามารถพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด จากการศึกษาพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ก็พบว่าการศึกษาซึ่งมีความสอดคล้องกับแนวการสอนศิลปศึกษาที่พัฒนามาสู่พหุศิลปศึกษา ที่มีความตอบรับกับกระแสสังคมปัจจุบันที่มีการแข่งขันกันอย่างต่อเนื่อง และสามารถพัฒนาเยาวชนไทยให้มีความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกใหม่และหลากหลาย

ความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคล เป็นสิ่งที่จะช่วยให้บุคลากรทำสิ่งต่างๆ ได้ ประสพผลสำเร็จ แปลกใหม่ และดีกว่าเดิม ในขณะที่ประเทศของเรากำลังพัฒนา ถ้าเรามีบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาชาติมากขึ้น (เยาวพา เดชะคุปต์ . 2527: 243) ความคิดสร้างสรรค์เป็นทักษะการคิดที่ประกอบด้วยการคิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น ซึ่งความคิดสร้างสรรค์จะนำไปสู่การคิดค้น ประดิษฐ์ สิ่งแปลกใหม่และเป็นประโยชน์ต่อชุมชน และสังคมความคิดสร้างสรรค์มิใช่ได้รับการถ่ายทอดมาจากพันธุกรรม แต่เป็นความสามารถที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน เป็นสมรรถภาพที่ส่งเสริมให้พัฒนาขึ้นได้ โดยธรรมชาติของความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ทุกคนตามศักยภาพ แต่จะมีความแตกต่างกันถ้าศักยภาพภาวนั้นได้รับการส่งเสริมก็จะช่วยให้มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เพิ่มมากขึ้น (Storm. 1969: 247)

ศิลปะจะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ ช่วยให้เด็กค้นคว้าทดลอง ได้พบเป้าหมายการแสดงออก พฤติกรรมเหล่านี้พัฒนาให้เด็กเกิดประสาทจับไว้ในกรับรู้ มั่นใจในการคิดและกล้าแสดงออก ซึ่งนั่นเป็นวิถีทางที่มีผลต่อการพัฒนาทางสติปัญญานั้นเอง (จิรณ ตั้งเจริญ .2539: 104)

นอกจากนั้นในการสร้างสรรค์แต่ละกิจกรรมยังต้องคิดหลายด้านและหลายครั้ง ทั้งคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ เปรียบเทียบคุณสมบัติ ปริมาณและคุณภาพเพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่แน่นอน (จิรณ ตั้งเจริญ. 2539: 143 -144, 146) กิจกรรมศิลปศึกษาตามแนวคิด CISST เป็นกิจกรรมที่ถูก

สร้างสรรค์ขึ้นเพื่อใช้พัฒนาเด็กและเยาวชน โดยไม่ยึดติดอยู่กับการถ่ายทอดผลงานศิลปะตามแนวคิดเดิมที่มุ่งเน้นการฝึกฝนทักษะความชำนาญเชิงช่างฝีมือ จึงถือต่อการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กและเยาวชนในบริบทของสังคมยุคปัจจุบัน และสอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ในปัจจุบันที่ให้ความสำคัญกับการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และเน้นการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายตามศักยภาพของผู้เรียน CISST เป็นระบบแนวคิดบนรากฐานการศึกษาค้นคว้าในเรื่องศักยภาพของสมองและพหุปัญญา (Multiple Intelligences) บนพื้นฐานของพัฒนาการทางทัศนศิลป์จากศิลปะหลักวิชามาสู่ลัทธิสมัยใหม่และลัทธิยุคหลังสมัยใหม่ (วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. 2543: 64)

ปัจจุบันมีการนำกิจกรรมศิลปะตามแนวคิด CISST มาใช้พัฒนาผู้เรียนอย่างแพร่หลาย เช่น จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า บุญนำ พัชรปิยะกุล ศิริลักษณ์ ไทยดี ซึ่งผู้วิจัยก็มีความคิดเห็นสอดคล้องกับนักวิจัยหลายท่านนี้ที่ได้จัดกิจกรรมศิลปะตามแนวคิด CISST เพื่อการพัฒนาผู้เรียนแต่สิ่งที่ยังไม่ได้มีการศึกษา คือ การแสดงออกเป็นผลงานศิลปะของผู้เรียนเป็นอย่างไร ทั้งๆที่การศึกษากการแสดงออกเป็นผลงานศิลปะของผู้เรียนมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง จากความสำคัญดังกล่าวนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาผลงานที่แสดงออกของแต่ละกิจกรรมที่กำหนด สามารถสะท้อนแนวคิด CISST

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนารูปแบบการจัดกิจกรรมทัศนศิลป์ที่ใช้แนวคิดหลัก CISST เพื่อส่งเสริมศักยภาพของนักเรียนในด้านความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการ การรับรู้ประสาทสัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพ การพัฒนารูปทรง อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะศึกษา

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 5 ห้องเรียน จำนวน 210 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้างนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย - หญิง ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/536 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Purposive sampling)

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรต้น ได้แก่ กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ระยะเวลาในการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้ ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 ใช้ระยะเวลาในการทดลอง 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 คาบ รวม 5 ครั้ง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ผลงานทัศนศิลป์ หมายถึง ผลงานศิลปะที่แสดงออกมาเป็นชิ้นงาน โดยผ่านกระบวนการความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. ซี ไอ เอส เอส ที (CISST) หมายถึง แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบสำคัญที่เชื่อว่าผู้เรียนศิลปะพึงมีความสามารถตามแนวคิดหลัก CISST ประกอบด้วยดังนี้

C ย่อมาจาก Creativity หรือความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิด ดัดแปลง ต่อเติม ริเริ่มหรือแก้ปัญหาให้เกิดสิ่งแปลกใหม่

I ย่อมาจาก Imagination หรือจินตนาการ คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความนึกคิด ความฝันหรือสิ่งที่เพิ่มเติมจากต้นแบบได้อย่างน่าสนใจ

S ย่อมาจาก Sensibility หรือความรู้สึกสัมผัสจากการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าอัน ได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส

S ย่อมาจาก Systematization หรือการจัดระบบภาพ คือ ความสามารถในการวางแผน การออกแบบ การมองเห็นความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ของส่วนประกอบในผลงานศิลปะจนเกิดเป็นความเข้าใจในโครงสร้าง (Structure) โดยรวมและสามารถถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะได้

T ย่อมาจาก Transformantion หรือการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรง คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การปรับเปลี่ยนรูปทรงให้ต่างจากต้นแบบเดิมโดยสิ้นเชิง

3. ความหมายและรหัสกิจกรรม

C = Creativity “ความคิดสร้างสรรค์”

I = Imagination “จินตนาการ”

S1 = Sensibility “ความรู้สึกลสัมผัสทั้ง 5”

S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”

S1.2 = Tactile “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางกาย”

S1.3 = Audio “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน”

S1.4 = Smell “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น”

S1.5 = Taste “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรส”

S2 = Systematization “การจัดระบบภาพ”

T = Transformation “การพัฒนารูปทรง”

4. กลวิธี หมายถึง วิธีการสร้างผลงานทัศนศิลป์ ด้วยสื่อและวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ปรากฏออกมาในผลงานทัศนศิลป์

5. เนื้อหา หมายถึง เรื่องราวที่ปรากฏในผลงานทัศนศิลป์ ที่แสดงออกมาเป็นรูปธรรม กึ่งรูปธรรม และนามธรรม

กรอบแนวคิดของการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีองค์ประกอบใหญ่ 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่เป็นตัวแปรต้นคือ กิจกรรมที่ใช้แนวคิด CISST (C คือ Creativity ความคิดสร้างสรรค์ I คือ Imagination จินตนาการ S คือ Sensibility ความรู้สึกลสัมผัสทั้งห้า S คือ Systematization การจัดระบบภาพ และ T คือ Transformation การพัฒนารูปทรง) ซึ่งประกอบด้วย 5 กิจกรรมดังนี้

กิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากมิวสิควีดีโอประกอบเสียงเพลง คลาสสิก

กิจกรรมที่ 2 ชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด

กิจกรรมที่ 3 วาดภาพจากการสัมผัสด้วยมือ

กิจกรรมที่ 4 ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพจากการดมกลิ่นยาตมสมุนไพร

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อต่อไปนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542
  - 1.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - 1.2 รูปแบบการจัดการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - 1.3 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - 1.4 บทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
  - 1.5 แนวทางการประเมินผลการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา
  - 2.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544
  - 2.2 ครูกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา
  - 2.3 ครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็ก
  - 2.4 กิจกรรมศิลปะ
  - 2.5 การสอนศิลปะศึกษาในระดับประถมศึกษา
3. เอกสารที่เกี่ยวกับการสอน CISST
  - 3.1 แนวคิดพหุศิลปะศึกษา
  - 3.2 แนวคิดพหุศิลปะศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ
  - 3.3 แนวคิดพหุศิลปะศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่
  - 3.4 แนวคิด CISST
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542

1.1 ความหมายของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้ให้หลักการสำคัญในการจัดการศึกษาตามมาตรา 22 ว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า "ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด" กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มศักยภาพ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543: 6)

ดังนั้น การจัดการศึกษาที่กล่าวว่าผู้เรียนสำคัญที่สุด อาจมีผลดีหรือผลกระทบเพียงใด ประเทศไทยได้มีการจัดการเรียนการสอนแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญหรือเรียกว่า Child Centered มาตั้งแต่พุทธศักราช 2495 โดย ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ได้นำเรื่องนี้มาสอนที่วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร) แนวคิดคือ "จุดศูนย์กลางของการเรียนอยู่ที่ผู้เรียน" โดยนำพุทธปรัชญามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน (คณะศึกษาศาสตร์. 2544: 24)

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และกระทรวงศึกษาธิการ (2543: 20) ได้ให้ความหมายของการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ว่า กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด เป็นการกำหนดจุดหมาย สาระ กิจกรรม แหล่งการเรียนรู้ สื่อการเรียน และการวัดประเมินผลกับความถนัด ความสนใจและความต้องการของผู้เรียน

จากความหมายการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เน้นกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่ผู้สอนคำนึงถึงประโยชน์ที่สูงที่สุดแก่ผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งจะมีความสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาอยู่ที่การพัฒนาคนไทยทุกคนให้เป็น "คนเก่งคนดี และมีความสุข" โดยมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์สูงสุดของผู้เรียน

1.2 รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนสำคัญที่สุด มีหลากหลายวิธี ซึ่งไม่มีวิธีการจัดการเรียนการสอนที่ดีที่สุด ดังนั้น การเรียนการสอนควรใช้วิธีที่หลากหลายมา ผสมผสานกัน เพื่อให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ ซึ่ง ชาตรี เกิดธรรม ได้กล่าวถึงวิธี การสอนที่หลากหลายวิธี ดังนี้

- การเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมใจ (Cooperative Learning)
- การสอนแบบโครงสร้างความรู้ (Graphic Organizer)
- การสอนแบบศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center)
- การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry Based)

- การสอนแบบบูรณาการ (Integrate Teaching)
- การสอนแบบถามตอบ (Ask and Question Model)
- การสอนด้วยรูปแบบชิปปา (CIPPA Model)
- การสอนแบบโครงการ (Project Method)
- การสอนด้วยรูปแบบการเรียนรู้เป็นคู่ (Learning Cell)
- การสอนโดยใช้กิจกรรมในแหล่งชุมชน (The Use of Community Activities)
- การสอนแบบทดลอง (Laboratory Method)
- การสอนแบบโครงการ (Project Method)
- การสอนแบบแบ่งกลุ่มทำงาน (Committee Work Method)
- การสอนแบบอภิปราย (Discussion Group)
- การสอนแบบพัฒนาความสามารถเฉพาะ (Talents Unlimited)
- วิธีสอนแบบหน่วย (Unit Teaching Method)
- วิธีการสอนแบบบทบาทสมมติ (Role Playing)
- วิธีการสอนแบบวิทยาศาสตร์ (Scientific Method)
- การเรียนการสอนโดยการแก้ปัญหา (Problem Solving)
- กิจกรรมที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติ (Hands-on Activity)
- เรียนจากของเล่น (Learning from Toy)
- วิธีสอนแบบอุปนัย (Inductive Method)
- วิธีสอนแบบนิรนัย (Deductive Method) (ชาติรี เกิดธรรม. 2545: 8)

ซึ่งพบว่าวิธีการสอนแบบใดก็ตามครูผู้สอนควรที่จะจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตร และวุฒิภาวะ พัฒนาการของนักเรียนในแต่ละวัยซึ่งถือว่าเป็นสิ่งสำคัญที่จะสามารถทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีหลากหลายและมีประสิทธิภาพไปสู่ประสิทธิผล

1.3 บทบาทของครูผู้สอนในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูที่ปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอนควรมีการศึกษาหลักสูตรและวางแผนการสอนให้เหมาะสมและสอดคล้องกับวุฒิภาวะของผู้เรียน โดยครูผู้สอนมีบทบาทในการชี้แนะหรือให้คำแนะนำเพียงอย่างเดียว ไม่ควรบังคับกฎเกณฑ์ในชั้นเรียน เพราะจะทำให้นักเรียนขาดอิสระในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ดังนั้นจึงมีความสอดคล้องกับนักการศึกษาได้เสนอดังนี้

ชาตรี เกิดธรรม ได้กล่าวถึง บทบาทผู้สอน ในการจัดกิจกรรมที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไว้ดังนี้

1. การให้คำแนะนำสิ่งที่คุณสอนควรชี้แนะ คือ ชี้แนะกิจกรรมหัวข้อศึกษาค้นคว้าหรือสร้างสถานการณ์ซึ่งอาจเป็นสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลองก็ได้ ให้เป็นไปตามหลักสูตรหรือสอดคล้องกับหลักสูตรซึ่งผู้สอนต้องเตรียมการ โดยเสนอให้เลือกหรือให้นักเรียนกำหนดขึ้นเอง และได้รับการปรับปรุงแก้ไขจากผู้สอนชี้แนะวิธีดำเนินการโดยให้คำปรึกษาให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับวิธีศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลวิธีรวบรวม วิธีนำเสนอ แนะนำการทำงานร่วมกัน การใช้สื่อและแหล่งการเรียนรู้การสอนแบบโครงการ (Project Method)

2. การกำกับดูแลกิจกรรม ผู้สอนควรกำกับดูแล ดังนี้กำกับดูแลการทำงาน โดยแนะนำวิธีการทำงานให้เป็นไปอย่างถูกวิธี ถูกรูปแบบรู้จักการทำงานร่วมกับผู้อื่น รับผิดชอบ คิดและทำอย่างสร้างสรรค์ ปรับปรุงตนเองอยู่เสมอประเมินผลตามสภาพจริงจากการสังเกตพิจารณาระหว่างปฏิบัติงานตามขั้นตอนต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องและจากความถูกต้องเรียบร้อยของผลงาน โดยอาจพิจารณาประกอบกับผลการประเมินตนเองของผู้เรียนผลการประเมินของกลุ่มเพื่อนและข้อคิดเห็นของผู้ปกครอง (ชาตรี เกิดธรรม, 2545: 6) กระบวนการจัดการเรียนการสอนนี้ เป็นอิสระของครูที่จะจัดการแผนต่าง ๆ ซึ่งครู ก็จะได้รับนโยบายมาจากการศึกษาหลักสูตร เมื่อครูมีความเข้าใจอย่าง ถูกต้องครูจึงนำมาจัดการในรูปแบบของแผนการสอน ซึ่งจะต้องสอดคล้องและมีความเหมาะสม อย่างน้อยครูต้องมีพื้นฐานทางความคิดว่าจะมีวิธีการสอน และจะเสริมเทคนิคการสอนเพื่อจะนำไปสอนนักเรียนได้อย่างไร วิธีการสอนเป็นอีกกระบวนการหนึ่งที่มีความสำคัญ และครูผู้สอนเองก็ต้องคำนึงถึงความเหมาะสมในการนำวิธีการสอนมาใช้ให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน ในอดีตนั้น วิธีการสอนมีมากมาย โดยที่ครูไม่จำเป็นต้องใช้วิธีการสอนตามแบบอย่างกับแต่ละวิชา ครูอาจจะนำวิธีการสอนมาประยุกต์ไว้ร่วมกัน เพื่อให้นักเรียนเกิดความตื่นตัว และมีสิ่งแปลกใหม่เข้ามา ซึ่งเป็นการเพิ่มบรรยากาศของการเรียนการสอนได้อีกรูปแบบหนึ่ง โดยที่ครูต้องคำนึงถึงความเหมาะสม รวมทั้งตัวครูเองก็สามารถคัดค้านหาวิถีทางหรือมีการออกแบบวิธีการสอนตามแบบฉบับของตนเองได้ สิ่งที่ควบคู่กับวิธีการเรียนการสอนก็คือ การเลือกใช้สื่อนั่นเอง ครูผู้สอนก็จะมีบทบาทเป็นอย่างมาก สื่อในการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาไม่จำเป็นต้องเป็นสื่อราคาแพง หากครูมีความคิดสร้างสรรค์ดี ครูอาจจะมองถึงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนแล้วนำเอาวัสดุที่มีอยู่ในห้องเรียนมาดัดแปลงโดยแนะนำให้นักเรียนเป็นผู้ประดิษฐ์สื่อขึ้นใช้เองก็ได้ ถือได้ว่าเป็นการใช้ทรัพยากรในห้องเรียนให้มีประโยชน์ได้เป็นอย่างดี

1.4 บทบาทของนักเรียนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนมีความสำคัญอย่างยิ่งเพราะการเรียนการสอนต้องยึดประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด และให้นักเรียนได้เรียนรู้กิจกรรมด้วยตัวเองอย่างเต็มที่และเต็มศักยภาพบทบาทการมีส่วนร่วมในการแสวงหาข้อมูลข้อเท็จจริง ความคิดเห็น หรือประสบการณ์ต่าง ๆ จากแหล่งความรู้ที่หลากหลาย เพื่อนำมาใช้ในการเรียนรู้บทบาทในการศึกษาหรือลงมือกระทำกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อทำความเข้าใจใช้ความคิด กลั่นกรอง แยกแยะ วิเคราะห์ สังเคราะห์ ข้อมูล ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ความรู้สึกหรือประสบการณ์ต่าง ๆ ที่หามาได้และสร้างความหมายให้แก่ตนเองบทบาทในการจัดระบบระเบียบความรู้ที่ได้สร้างขึ้น เพื่อช่วยให้เกิดการเรียนรู้เกิดความคงทนและสามารถนำความรู้นั้นไปใช้ได้สะดวกขึ้นใช้ความคิดอย่างมีประสิทธิภาพ ได้ตอบ คัดค้าน สนับสนุน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่นแสดงความสามารถของตนและยอมรับความสามารถของคนอื่นตัดสินใจและแก้ปัญหาต่าง ๆ เรียนรู้จากกลุ่ม และช่วยให้กลุ่มเกิดการเรียนรู้ (ทิสนา เขมมณี. 2542: 26)

ไสว พักขาว ได้เสนอบทบาทของนักเรียนไว้ดังนี้เป็นผู้ศึกษาค้นคว้าปฏิบัติด้วยตนเองในทุกเรื่องตามที่ครูกำหนดเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ดำเนินการเรียนด้วยตนเองเพื่อให้การเรียนสนุกสนาน ตื่นเต้นมีชีวิตร่าและทำทนายอยู่ตลอดเวลามีส่วนร่วมในการเรียนทั้งร่างกาย จิตใจและการคิด ในทุกสถานการณ์ที่ครูกำหนดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติเหมือนสถานการณ์ในชีวิตจริง ทั้งในห้องเรียน (Class) และสถานการณ์จริง (Reality) เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมตอบคำถามสำคัญหรือคำถามหลัก (Key Questions) ที่ครูกำหนดจากประสบการณ์ของตนเองหรือประสบการณ์ในชีวิตจริง ให้มีความกระฉับกระเฉงว่องไวในการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง เช่น สามารถจำพิจารณาทำตามคำแนะนำของครูได้อย่างดีทำงานด้วยความร่วมมือร่วมใจ อาจจะทำงานเดี่ยวเป็นคู่เป็นกลุ่มได้ด้วยความเต็มใจและเจตคติที่ดีต่อกันมีความสามารถในการสื่อสาร เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน มีทักษะสังคมรวมทั้งมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ระหว่างเพื่อนในกลุ่ม เพื่อนในกลุ่มอื่น ๆ และกับครูเป็นผู้มีความสามารถแก้ปัญหา คิดริเริ่มสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์เป็นผู้สามารถสร้างความรู้ (Construct) ด้วยตนเองและเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมายที่สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ (ไสว พักขาว. 2542: 243)

1.5 แนวทางการประเมินผลการเรียนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

การประเมินผลการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เป็นการเน้นให้ผู้เรียนได้ประโยชน์สูงสุดในการเรียนที่มีคุณภาพ เพื่อการส่งเสริมกระตุ้นให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและหลากหลาย ซึ่ง

การประเมินนั้นมีความสอดคล้องเหมาะสมกับการเรียนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ชาตรี เกิดธรรม ได้กล่าวดังนี้

1. การประเมินผลควรแสดงให้เห็นถึงความสามารถที่แท้จริงของผู้เรียน ทั้งด้านทักษะเชิงปฏิบัติกระบวนการคิดและด้านความรู้
2. การประเมินควรให้ข้อมูลที่ถูกต้องและควรกระทำอย่างต่อเนื่องในชั้นเรียน เพื่อให้ได้หลักฐานที่สะท้อนให้เห็นถึงความก้าวหน้า ที่สำคัญควรมีการปรับปรุงเป็นระยะๆ
3. การประเมินควรเป็นการประเมินตามสภาพจริง ซึ่งรวมถึงการแสดงทักษะในทางปฏิบัติ ผลงานสะสมด้วย
4. การประเมินควรกระทำด้วยความยุติธรรมและเสมอภาค โดยต้องมีการพิจารณาตกลงร่วมกันระหว่างผู้ที่มีส่วนร่วม
5. ผลการประเมินควรนำเสนอเป็นข้อมูลย้อนกลับที่ชัดเจน ครบถ้วนและเข้าใจง่าย (ชาตรี เกิดธรรม. 2545: 7)

จากการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเสร็จสิ้นแล้ว และจะมีการตรวจสอบว่าได้ดำเนินการเรียนการสอนแบบเน้นเป็นศูนย์กลางหรือไม่ ผู้สอนสามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ ซึ่งสามารถใช้เกณฑ์มาตรฐานตรวจสอบมีตัวบ่งชี้ดังนี้

1. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน
2. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนฝึกค้นคว้าสังเกต รวบรวมข้อมูลวิเคราะห์ คิดอย่างหลากหลาย สร้างสรรค์และสามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง
3. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้และแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง
4. มีการนำภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยีและสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน
5. มีการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกและส่งเสริมคุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียน
6. มีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา
7. ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยในการทำงานร่วมกับผู้อื่นและมีความรับผิดชอบต่อกลุ่ม
8. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายและต่อเนื่อง
9. ผู้เรียนรักโรงเรียนของตนและมีความกระตือรือร้นในการมาโรงเรียน (ชนาธิป พรกุล. 2551: 15-16)

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดที่หลากหลายและสามารถเรียนด้วยตนเองอย่างอิสระ ดังนั้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดีนั้นควรควรวางแผนกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความสอดคล้องกับวุฒิภาวะของนักเรียนและสามารถประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่มีคุณภาพ สามารถตรวจสอบข้อเท็จจริงได้อย่างมีเหตุมีผล เพื่อเป็นการประกันคุณภาพของกิจกรรมการเรียนการสอน

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา

2.1 หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540 กำหนดให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ ต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองท้องถิ่นและชุมชน ประกอบกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้การศึกษาเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อการเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้การฝึกการอบรมการสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข เปิดโอกาสให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ดังกล่าว ได้กำหนดให้มีการจัดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ของชาติ การดำรงชีวิตด้วยกัปรประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม ประเทศชาติและพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 20)

ด้วยวิสัยทัศน์ของรัฐที่เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างคน สร้างงานเพื่อช่วยกอบกู้วิกฤตเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ เป็นการสร้างชาติให้มั่นคงอย่างยั่งยืน เชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาในการสร้างชาติ ปรับโครงสร้างและระบบการศึกษายึดหลักการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและความเสมอภาค ใช้เทคโนโลยี เพื่อการศึกษาและเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษา เพื่อสร้างคน บูรณาการ

การศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรมในการปฏิรูปการเรียนรู้ และเชื่อมั่นในนโยบายการศึกษาเพื่อสร้างเยาวชนให้มีความรู้คู่กับการทำงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 128)

กระทรวงศึกษาธิการโดยอาศัยอำนาจตามความในมาตราที่ 27 และบทเฉพาะการมาตรา 71 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงเห็นสมควรให้มีการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ขึ้นโดยยึดหลักความมีเอกภาพด้านนโยบายและมีความหลากหลายในการปฏิบัติ กล่าวคือ จัดเป็นหลักสูตรแกนกลางจัดโครงสร้างหลักสูตรให้ยืดหยุ่น กำหนดมาตรฐานการศึกษา รวม 12 ปี สาระการเรียนรู้มาตรฐานการเรียนรู้แต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ และเป็นช่วงชั้นๆ ละ 3 ปี เพราะส่วนที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาคุณภาพชีวิตความเป็นไทยความเป็นพลเมืองดีของชาติการดำรงชีวิต การประกอบอาชีพการศึกษาต่อและให้สถานศึกษาจัดทำสาระในรายละเอียดเป็นรายปี/รายภาคให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณสมบัติอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติ รวมถึงจัดให้สอดคล้องกับความสามารถความถนัด ความสนใจของผู้เรียนแต่ละกลุ่มเป้าหมายด้วยการจัดการศึกษามุ่งเน้นความสำคัญทางด้านความรู้ ความคิด ความสามารถ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้และความรับผิดชอบต่อสังคม เพื่อพัฒนาคนให้มีความสมดุลโดยยึดหลักผู้เรียนสำคัญที่สุด ทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพให้ความสำคัญต่อความรู้เกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคมได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติ สังคมโลก รวมทั้งความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขความรู้และทักษะทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์การจัดการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ทักษะการใช้คณิตศาสตร์และด้านภาษา เน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข สถานศึกษาจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ และการประยุกต์ความรู้มาใช้ป้องกันและแก้ไข ปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียน เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่องผสมผสานสาระความรู้ต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันปลูกฝังคุณธรรมค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา อำนวยความสะดวก เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลของผู้เรียนและจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดเวลา ทุกสถานที่และสามารถเทียบโอนผลการเรียน และประสบการณ์ได้ทุกกระบวนการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2544: 48)

อนึ่งเพื่อให้การใช้หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานบรรลุดุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้สถานศึกษา ต้องมีการประสานสัมพันธ์แลร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชน เพื่อการพัฒนา คุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้กระทรวงศึกษาธิการยังจำเป็นต้อง สนับสนุน ส่งเสริมด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งในสถานศึกษา ให้ครอบคลุมในหลักสูตรให้กว้างขวาง ยิ่งขึ้นเพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นสากลทั้งนี้กระทรวงศึกษาธิการจะได้จัดทำเอกสารประกอบ หลักสูตรอันได้แก่ คู่มือ บริหารหลักสูตร แนวทางการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา คู่มือครู เอกสาร ประกอบหลักสูตรกลุ่มสาระต่างๆ แนวทางการวัดและประเมินผล การจัดระบบแนะแนวในสถานศึกษา การวิจัยในสถานศึกษา และการใช้กระบวนการวิจัยในการพัฒนาการเรียนรู้อย่างครบถ้วน เอกสาร ประชาสัมพันธ์หลักสูตรให้ประชาชนทั่วไป ผู้ปกครองและนักเรียนทั่วไปมีความรู้ความเข้าใจและ รับทราบบทบาทของตนเองในการพัฒนาตนเองและสังคม

หลักการ

เพื่อให้การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นไปตามนโยบายการจัดการศึกษาของชาติจึง กำหนดการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ดังนี้

1. เป็นการศึกษาเพื่อการเป็นเอกภาพของชาติ มุ่งเน้นความเป็นไทย ควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นการศึกษาเพื่อปวงชนที่ประชาชนทุกคนจะได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาคและเท่าเทียมกันโดยสังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาและเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ
4. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระและเวลา และการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรที่จัดการศึกษาได้ทุกรูปแบบ ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้และประสบการณ์

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานมุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุขและมีความเป็นไทย มีศักยภาพในการศึกษาต่อและประกอบอาชีพ จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ดังต่อไปนี้

เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยในตนเอง ปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ มีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมอันพึงประสงค์มีความคิดสร้างสรรค์ ใฝ่รู้ ใฝ่เรียน รักการอ่าน รักการเขียน และรักการค้นคว้า มีความรู้อันเป็นสากล รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและความ

เจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาการ มีทักษะและศักยภาพในการจัดการ การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยี ปรับวิธีคิด วิธีการทำงานให้เหมาะสมกับสถานการณ์มีทักษะและกระบวนการ โดยเฉพาะทาง คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ทักษะการคิด การสร้างปัญญาและทักษะในการดำเนินชีวิต รักการออกกำลังกาย ดูแลตนเองให้มีสุขภาพและบุคลิกภาพที่ดีมีประสิทธิภาพในการผลิตและการบริโภค มีค่านิยมเป็นผู้ผลิตมากกว่าเป็นผู้บริโภคเข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติ ภูมิใจในความเป็นไทยและยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี กีฬา ภูมิปัญญาไทย ทรัพยากรธรรมชาติและพัฒนาลิขิตสิ่งแวดล้อม มีความรักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม

โครงสร้าง

เพื่อให้สถานศึกษา และผู้ที่เกี่ยวข้องมีแนวปฏิบัติในการจัดหลักสูตรของสถานศึกษาจึงได้ กำหนดโครงสร้างหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. ระดับช่วงชั้น

กำหนดหลักสูตรเป็น 4 ช่วงชั้น ตามระดับพัฒนาการของผู้เรียน ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6

2. สาระการเรียนรู้

กำหนดสาระการเรียนรู้ตามหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยองค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการเรียนรู้ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรมของผู้เรียนเป็น 8 กลุ่ม ดังนี้

ภาษาไทย

คณิตศาสตร์

วิทยาศาสตร์

สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

สุขศึกษาและพลศึกษา

ศิลปะ

การงานอาชีพและเทคโนโลยี

ภาษาต่างประเทศ

สาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่มนี้มีพื้นฐานสำคัญที่ผู้เรียนทุกคนต้องเรียนรู้โดยอาจจัดเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มแรก ประกอบด้วยภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนา และ วัฒนธรรมเป็นสาระการเรียนรู้ที่สถานศึกษาต้องใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสร้าง พื้นฐานการคิดและเป็นกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาวิกฤติของชาติ

กลุ่มที่สอง ประกอบด้วยสุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี ภาษาต่างประเทศ เป็นสาระการเรียนรู้ที่เสริมสร้างพื้นฐานการเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพทาง ความคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์ ส่วนเรื่องสิ่งแวดล้อมศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดสาระและมาตรฐานการเรียนรู้ไว้ในสาระการเรียนรู้กลุ่มต่างๆโดยเฉพาะกลุ่มวิทยาศาสตร์กลุ่ม สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา กลุ่มภาษาต่างประเทศ กำหนดให้เรียน ภาษาอังกฤษทุกช่วงชั้น ส่วนภาษาต่างประเทศอื่นๆสามารถเลือกจัดการเรียนรู้ได้ตามความเหมาะสม หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดสาระการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่มไว้เฉพาะในส่วนที่จำเป็นในการ พัฒนาคุณภาพผู้เรียนที่จำเป็นเท่านั้น สำหรับส่วนที่ตอบสนองความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ของผู้เรียนแต่ละคนนั้น สถานศึกษาสามารถกำหนดเพิ่มขึ้นได้ให้สอดคล้องและตอบสนองกับศักยภาพ ของผู้เรียนแต่ละคน

3. กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

เป็นกิจกรรมที่จัดให้ผู้เรียนได้พัฒนาความสามารถของตนเองตามศักยภาพ มุ่งเน้น เพิ่มเติมจากกิจกรรมที่ได้จัดให้ผู้เรียนตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 กลุ่ม การเข้าร่วมและปฏิบัติ กิจกรรมที่เหมาะสมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข กับกิจกรรมที่เลือกด้วยตัวเองตามความถนัดและ ความสนใจอย่างแท้จริงการพัฒนาที่สำคัญของกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนได้แก่ การพัฒนาองค์รวมของ ความเป็นมนุษย์ให้ครบทุกด้านทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์สังคมโดยอาจจะเป็นแนวทางหนึ่ง ที่ จะสนองนโยบายในการสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีศีลธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัยและมี คุณภาพเพื่อพัฒนาองค์รวมของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ปลูกฝังและสร้างจิตสำนึกของการสร้าง ประโยชน์เพื่อส่วนรวมซึ่งสถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างมีเป้าหมาย มีรูปแบบและวิธีการที่เหมาะสม

3.1 กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้ เหมาะสมตามกำลังความสามารถของผู้เรียน สามารถค้นพบและพัฒนาศักยภาพของตนเสริมสร้าง ทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดีซึ่งครูทุกคน ต้องกำหนดหน้าที่เป็นครูแนะแนวให้คำปรึกษาด้านชีวิตการศึกษาต่อและการพัฒนาตนเองสู่โลกอาชีพ และการมีงานทำ

3.2 กิจกรรมนักเรียน เป็นกิจกรรมที่ผู้เรียนและผู้ปฏิบัติด้วยตนเองอย่างครบวงจรตั้งแต่ การศึกษาวิเคราะห์ วางแผน ปฏิบัติตามแผน ประเมินและปรับปรุงการทำงานโดยเน้นการทำงานเป็น กลุ่มได้แก่ กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด และผู้บำเพ็ญประโยชน์

4. มาตรฐานการเรียนรู้

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ 8 กลุ่มที่เป็นข้อกำหนดคุณภาพของผู้เรียนด้านความรู้ ทักษะกระบวนการ คุณธรรม จริยธรรม ค่านิยม ของแต่ละกลุ่มเพื่อใช้เป็นจุดมุ่งหมายในการพัฒนาของผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ซึ่งกำหนด เป็น 2 ลักษณะ ดังนี้

4.1. มาตรฐานการเรียนรู้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ในแต่ละกลุ่ม สาระการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนเรียนจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4.2. มาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้น เป็นมาตรฐานการเรียนรู้ เมื่อผู้เรียนจบในแต่ละช่วงชั้น คือ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 และ 6 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 6

5. เวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนดเวลาในการจัดการเรียนรู้และกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไว้ดังนี้

ช่วงชั้นที่ 1 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดย เฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 2 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 800 – 1,000 ชั่วโมง โดย เฉลี่ยวันละ 4 – 5 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 3 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 มีเวลาเรียนประมาณปีละ 1,000 – 1,200 ชั่วโมง โดย เฉลี่ยวันละ 5 – 6 ชั่วโมง

ช่วงชั้นที่ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 มีเวลาเรียนประมาณปีละไม่น้อยกว่า 1,200 ชั่วโมง โดยเฉลี่ยวันละไม่น้อยกว่า 6 ชั่วโมง

สาระมาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ

สาระที่ 1: ทศศิลป์

สาระที่ 2: ดนตรี

สาระที่ 3: นาฏศิลป์

ในที่นี้จะขอกล่าวถึงสาระของมาตรฐานการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยเท่านั้นคือ สาระที่ 1 ด้านทัศนศิลป์

มาตรฐาน ศ 1.1: สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ และการวิเคราะห์วิพากษ์วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน

มาตรฐาน ศ 1.2: เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

สรุปได้ว่า เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ สังคม และความเจริญก้าวหน้าทางวิชาการ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา จึงได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานขึ้น ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลาง สามารถนำไปจัดการศึกษาได้ทั้งในระบบ นอกกระบบ และศึกษาตามอัธยาศัย รวมทั้งการศึกษาพิเศษ และการศึกษาสำหรับผู้ที่มีความสามารถพิเศษ วิชาศิลปะจัดอยู่ในสาระทัศนศิลป์ โดยกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เป็น 2 มาตรฐาน คือ มาตรฐานที่ 1 สร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ ความคิด ต่องานศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชมและประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน มาตรฐานที่ 2 เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างทัศนศิลป์ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมเห็นคุณค่างานทัศนศิลป์ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย และภูมิปัญญาสากล

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านศิลปะศึกษาเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดังกล่าวแล้วนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีสถิตยนิยมศิลปศึกษา 5 ทฤษฎีคือ

ทฤษฎีศิลปศึกษาเชิงแบบแผน ทฤษฎีศิลปศึกษาเชิงพหุปัญญา ทฤษฎีศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย ทฤษฎีศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่

ทฤษฎีศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ

2.2 ครูกับการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา

ศาสตร์ ศิลปะศึกษาเป็นวิชาที่มีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแขนงหนึ่ง ที่มุ่งเน้นส่งเสริมให้เด็กทุกเพศทุกวัยได้มีโอกาสแสดงออกอย่างมีเสรีภาพ ไม่ว่าจะเป็นด้านความคิด สร้างสรรค์จินตนาการที่จะสื่อออกมาในรูปแบบของผลงานศิลปะ ภาคเริ่มต้นของการเรียนการสอน จะต้องเริ่มต้นที่บุคคลที่เรียกว่า ครู เพราะครูจะเป็นผู้นำเทคนิควิธีการสอนไปสอนผู้เรียนให้มีความสามารถ และเข้าใจถึงศิลปะได้อย่างถูกต้อง ครูควรจะต้องรู้จักการนำหลักจิตวิทยา รวมถึงพัฒนาการของเด็กในแต่ละช่วงวัย โดยจะต้องศึกษาให้มีความเข้าใจเป็นอย่างดี สำหรับการเรียนการสอนวิชาศิลปะนั้นจะต้องมีวิธีการสอนที่แตกต่างกับไปจากครูผู้สอนในวิชาอื่น ๆ เพราะงานศิลปะจะต้องเป็นงานที่ออกมาจากความคิดสร้างสรรค์ ครูศิลปะจะต้องเป็นผู้กระตุ้นให้เด็กเป็นคนช่างสังเกต ช่างคิด ช่างทำ ช่างสร้างสรรค์ และแก้ปัญหาเป็นทำให้ผู้เรียน สามารถแสดงพฤติกรรมโดยสื่อออกมาเป็นผลงานและในขณะที่เดียวกันก็ต้องมีความยืดหยุ่นแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ ครูจะต้องมี

กระบวนการโดยค่านึงว่า จะทำอย่างไรให้ผู้เรียนได้มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้านให้เต็มศักยภาพของตนเอง ในการเรียนการสอนครูจะต้องรู้ว่าเมื่อไหร่ที่ครูควรเข้าไปช่วยแนะนำ โดยเสนอแนะกิจกรรมเป็นผู้ทำให้เด็กรู้สึกว่ายากทำ ยากคิดอยากแสดงออกมาตามจินตนาการ ในการทำกิจกรรมศิลปะของเด็กนั้น จะมีค่ามากกว่าการทำกิจกรรมอย่างอื่น ครูควรทำให้เด็กรู้สึกว่ายาก กิจกรรมศิลปะ มีความสำคัญ และตัวครูก็ต้องมีความรู้สึกว่ายากกิจกรรมศิลปะนั้นมีความรู้สึกเห็นด้วยเช่นกัน

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษานั้น มีรูปแบบของการจัดกิจกรรมอยู่หลายประการ เพื่อให้ผู้เรียนมีกระบวนการทำงาน ความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการ ตลอดจนสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ สิ่งที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนวิชาศิลปะนั้น ได้แก่ ครูผู้สอน สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ เวลาในการทำกิจกรรม เทคนิควิธีการสอนสิ่งเหล่านี้ ล้วนมีความสำคัญที่เดียว และแน่นอนปัญหาย่อมเกิดขึ้นได้ หากขาดสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่มีความพร้อม เช่น หากขาดสื่อ วัสดุอุปกรณ์ อุปกรณ์บางอย่างมีราคาแพง หายาก ผู้เรียนบางคนขาดตรงจุดนี้ ก็ทำให้เกิดความท้อแท้ เพราะผลงานที่ตั้งใจจะทำไม่สามารถดำเนินต่อไปได้เวลาในการทำกิจกรรมก็เป็นอีกประการหนึ่งในการทำงานศิลปะ การเรียนการสอนชั่วโมงศิลปะในปัจจุบันจะถูกกำหนดไว้เพียงสัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ซึ่งน้อยเกินไป เพราะหากผู้เรียนเป็นเด็กกว่าเขาจะสร้างจินตนาการ อารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ ก็ผ่านไปประมาณครึ่งชั่วโมง ซึ่งพอจะทำงานด้วยความเพลิดเพลิน ก็หมดเวลาเสียแล้ว จึงทำให้งานไม่เสร็จตามเวลา เพราะอารมณ์และความมีสุนทรีย์ในการทำงานขาดความต่อเนื่อง

อารี พันธุ์มณี กล่าวว่า การเรียนการสอนในวิชาศิลปะศึกษา นับได้ว่าเป็นการเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์นั้นก็หมายถึงว่า การเรียนที่ผู้เรียนมีส่วนร่วม ริเริ่มวางแผน จัดการ เสนอความคิด มีการตัดสินใจ และมีการประเมินความสำเร็จ พัฒนาปรับปรุงโดยที่ผู้เรียนเป็นผู้เรียนที่ตื่นตัว มีความกระตือรือร้นคล่องแคล่วว่องไว และรู้สึกสนุกสนานกับสิ่งที่ตนทำ และสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงได้ดีขึ้น และรู้สึกตื่นเต้น ตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่ที่ผู้เรียนค้นพบด้วยตนเอง ทำให้มีกำลังใจ มีความสนุกสนานในการเรียนรู้และอยากเรียนรู้ต่อไป ทำให้เกิดนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน การเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์ จึงเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนคิดอย่างมีอิสระ (อารี พันธุ์มณี. ม.ป.ป.: 1143)

อำนาจ เย็นสบาย กล่าวว่า ความเชื่อที่ว่า ใคร ๆ ก็สอนศิลปะได้ เพียงแต่เอาของจริงมาตั้งแล้วเขียนตาม ใครเขียนเหมือนก็เอาคะแนนไปเต็ม ความคิดเช่นนี้ต้องยกเลิก ควรจะเป็นหน้าที่ของรัฐและกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะต้องหวนกลับมาพิจารณา การขาดแคลนบุคลากร คือครูศิลปะศึกษาในโรงเรียนอย่างจริงจังกว่าที่เป็นอยู่ (อำนาจ เย็นสบาย. 2545: 67)

นวลลอ ทินานนท์ (2545: 99) กล่าวว่า วัตถุประสงค์ของการเรียนการสอนศิลปะศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษามีอยู่หลายประการและหนึ่งในนั้นคือ การต้องการปลูกฝังให้เด็กเป็นคนช่างคิด

ช่างทำ โดยผ่านกิจกรรม ในหมวดต่าง ๆ ของศิลปศึกษาไม่ว่าจะเป็นระดับใดก็ตามจึงควรส่งเสริมการพัฒนาทางสติปัญญาควบคู่ไปกับการแสดงออกของเด็ก

ครูต้องมีการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ดี โดยมีการจัดการเรียนการสอนและเทคนิค การสอนผสมผสานการใช้จิตวิทยาในการนำมาใช้พัฒนาการทางศิลปะของเด็ก เข้ามาช่วยในการวางแผน เตรียมรับมือกับปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะครูจะต้องมีการแก้ปัญหาการเรียนการสอนด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยดีก่อนที่จะนำกิจกรรมเข้ามาช่วยสอน ครูผู้สอนก็ควรทำการศึกษาลักษณะนิสัย เพื่อให้เกิดความเข้าใจในหลักสูตร เพื่อเข้าใจในหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างของ หลักสูตร เพื่อนำไปใช้ได้ถูกต้อง

2.3 ครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็ก

วิรุณ ตั้งเจริญ (2539: 148-150) ได้กล่าวถึงครูกับการพัฒนาศิลปะสำหรับเด็กไว้ดังนี้

1. การสอนศิลปะไม่จำเป็นจะต้องเป็นครูศิลปะเสมอไป ครูที่มีส่วนใกล้ชิดกับเด็กก็ควรจะได้สอนวิชา ศิลปะอย่างมีความเชื่อมั่นโดยศึกษาแนวทางและจุดหมายปลายทางของงานสอนตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของสังคม ผู้ใกล้ชิดและเข้าใจเด็กมีโอกาสนี้จะสร้างทัศนคติและจัดประสบการณ์ทางศิลปะได้ดีกว่า

2. ครูผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาพัฒนาการของเด็ก โดยถือประสบการณ์ตรงที่ได้ใกล้ชิดกับเด็กเป็นสำคัญพยายามสร้างความเห็นอกเห็นใจต่อเด็กทุกด้าน เช่น ความยุ่งยากในการจัดหาวัสดุการแก้ปัญหาความต้องการในบทเรียน ครูควรพยายามหาทางช่วยเหลือเพื่อสร้างกำลังใจให้แก่เด็ก

3. ส่งเสริมให้เด็กได้รับประสบการณ์ทางศิลปะทั้งทางตรงและทางอ้อมมากเท่าที่ครูผู้สอนสามารถจะทำได้หรือจัดให้ได้ เพราะประสบการณ์จะมีส่วนสร้างความประทับใจและเป็นพื้นฐานอันมีค่ากับชีวิตของเด็กในอันที่จะรู้จักเลือกและเปรียบเทียบเพื่อความสุขและความพอใจ ด้วยเหตุนี้ครูจึงควรจัดประสบการณ์ให้มากมายหลายด้าน

4. ครูผู้สอนไม่ควรใช้วิธีเผด็จการสั่งงานให้เด็กทำด้วยการกำหนดผลสำเร็จอย่างตายตัวจนกระทั่งเด็กไม่สามารถแสดงออกมาซึ่งความคิดเห็นของตนเองได้ เพราะครูได้จัดวางทางเดินหรือล้อมกรอบไว้แล้วทุกด้าน

5. อย่าส่งเสริมให้เด็กเอาแบบอย่างเพื่อนที่ปฏิบัติงานอยู่ด้วยกัน เพราะอาจจะติดเป็นนิสัยกลายเป็นผู้ไม่มีความเชื่อมั่นในตนเอง ในทางตรงกันข้าม ครูควรมุ่งส่งเสริมสร้างลักษณะเฉพาะตัวสร้างความมั่นใจให้กับเด็กทุกคน

6. ควรดูแลให้เด็กสร้างสรรค์งานด้วยความพยายามของตนเองกล้าคิดและกล้าตัดสินใจที่จะทำอย่างส่งเสริมให้ใช้สมุดฝึกหัดวาดภาพระบายสี หรือมีลวดลายเป็นตัวอย่าง โดยจุดมุ่งหมายของแบบฝึกหัดนั้น ไม่มีอะไรมากไปกว่ามุ่งผลทางทักษะ การลอกแบบ และการระบายสีลงในช่องว่าง ถ้าจะใช้ก็ควรใช้เป็นแบบฝึกหัดประกอบเป็นบางครั้งบางคราว

7. ครูต้องพยายามเข้าใจ พูดคุยซักจงให้เด็กสนใจที่จะค้นพบสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เสาะหาแหล่งวิชา และประสบการณ์ เช่นห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สถานแสดงภาพ โบราณสถานครูควรเป็นผู้นำเด็กไปสู่แหล่งประสบการณ์เหล่านี้ด้วยและพยายามพูดคุยสร้างทัศนคติที่ดีด้วยวิธีการค่อยเป็นค่อยไป

8. ไม่ควรสอนกฎเกณฑ์ ทฤษฎี รายละเอียด และสัดส่วนต่าง ๆ เพราะควรจะได้ส่งเสริมให้เด็กค้นพบข้อสรุปด้วยตัวของเขาเอง เด็กอาจจะมองไม่เห็นความสำคัญของตน ครูควรใช้วิธีแนะนำจากผลงานของเด็ก การเข้าใจด้วยตัวเองจะเป็นความเข้าใจสะสมที่มีคุณค่า

9. คิดจากงานชิ้นนี้ จะถูกนำไปแก้ปัญหาในงานชิ้นต่อไป และจะพัฒนาตนเองเช่นนี้ต่อไป

10. ครูจะต้องพยายามดูแลการทำงานศิลปะของเด็กอย่างใกล้ชิดและสม่ำเสมอเพราะการเรียนศิลปะจำเป็นต้องอาศัยการชี้แนะเป็นรายบุคคล ครูจะต้องรับผิดชอบในการพัฒนาการของเด็ก บางครั้งการปล่อยปละละเลยทำให้การสอนศิลปะศึกษาพลาดเป้าหมาย

11. การที่เด็กบางคนมีปัญหา และไม่สามารถจะปฏิบัติงานให้สำเร็จลุล่วงไปได้ อาจจะจนปัญญาที่จะสร้างสรรค์ ไม่สามารถทำงานที่ใช้ความประณีตได้ไม่กล้าที่จะแสดงออกงานได้ไม่พึงพอใจตนเองครูจะต้องไม่ทอดทิ้งเพราะปัญหาเหล่านี้เด็กต้องการให้ครูช่วยเหลือคลายและแนะแนวทางให้กับตน ครูควรสนใจเป็นพิเศษเพื่อช่วยสร้างความมั่นใจ และไม่มีความรู้สึกว่าตนเองสู้เพื่อนในห้องเรียนไม่ได้

12. ช่วยคลี่คลายปัญหา และความคิดของเด็ก โดยวิธีซักถามพูดคุยเกี่ยวกับปัญหาและความคิดครูต้องพยายามให้เด็กได้มีการแสดงความคิดเห็น อภิปราย และพูดคุยในปัญหาทั่วไปที่เหมาะสมและเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน การที่เด็กจะกล้าพูดคุยซักถามนั้น ครูต้องมีความสัมพันธ์ทางความรู้สึกต่อเด็ก

13. การสาธิตให้เด็กดู ควรสาธิตวิธีการใช้เครื่องมือ ความปลอดภัยในการใช้เครื่องมือ หรือเฉพาะวิธีการบางอย่างที่ยุ่งยาก ไม่จำเป็นจะต้องแสดงให้เด็กเห็นว่าครูเขียนอย่างไร หรือมีวิธีปลักย่อยอย่างไรเพราะเด็กบางคนจะยึดแน่นอยู่กับวิธีการของครู

14. ครูควรเคารพต่อการทำงานและผลงานของเด็ก สร้างความภาคภูมิใจให้เกิดแก่เด็ก ไม่มีท่าทีหรือคำพูดที่สื่อว่าทำงานใช้ไม่ได้ หรือทำงานสู้คนอื่นไม่ได้เพราะเด็กจะมีความรู้สึกไวต่อการแสดงออกของผู้ใหญ่

15. ควรให้เด็กได้ภาคภูมิใจกับผลงานของตน ในแง่ที่ว่าผลงานชิ้นนั้นเป็นฝีมือของเด็กเองครูไม่ควรแก้ไขดัดแปลงงานของเด็กการช่วยเหลืออาจจะเป็นได้เพียงเล็กน้อยในกรณีที่เด็กขอร้องแต่ วิธีทางที่ดีที่สุดคือ ยกตัวอย่าง กว้าง ๆ หลาย ๆ แง่มุม พอเป็นทางให้เด็กแก้ปัญหาของเขาเอง
16. เปิดโอกาสให้เด็กได้พ้อข้อผิดพลาดด้วยตนเอง เพราะสิ่งที่ผิดพลาดเด็กจะจดจำมันได้อย่างแม่นยำและเป็นบทเรียนกับการทำงานต่อไป การช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดที่อาจจะเกิดขึ้น ครูควรเป็นผู้ชี้แจงกว้าง ๆ หรือให้ร่วมกันวิพากษ์วิจารณ์หลังจากงานเสร็จสิ้นลงแล้ว
17. การเรียนศิลปศึกษาควรส่งเสริมให้มีบรรยากาศที่รื่นรมย์เป็นกันเองการ ส่งเสริมให้มีบรรยากาศเป็นกันเอง มีผลในการทำงานที่จะส่งเสริมความคิดหลาย ๆ ด้าน เช่น ความคิดสร้างสรรค์ การแสดงออกจินตนาการ เมื่อเด็กเกิดความรู้สึกว่าตนกำลังอิสระเด็กก็พร้อมที่จะคิดและทำอย่างเต็มความสามารถแต่อย่าให้เสรีภาพในทางผิดจนเกิดความโกลาหลในห้องเรียน
18. ส่งเสริมให้เด็กสามารถทำในสิ่งที่ทำได้ โดยไม่ใช้วิธีหักโหมให้เด็กทำงานที่ยากเกินไป อย่างหวังผลงานสำเร็จเป็นหลักเพราะการเรียนรู้เกิดจากการค้นคว้าทดลองและเลือกสรร ครูต้องมีความอดทนที่จะเห็นเด็กเรียนรู้ศิลปะอย่างค่อยเป็นค่อยไป และเหมาะสมกับวุฒิภาวะ วิธีการเรียนลัดทางศิลปศึกษาจึงไม่น่าจะมี
19. พยายามส่งเสริมให้เด็กเป็นคนกล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็น กล้าวิพากษ์วิจารณ์ การแสดงความคิดเห็นงานของตนช่วยให้เข้าใจความรู้สึกนึกคิดของเด็กเป็นการฝึกเหตุผลและความเชื่อมั่นไปพร้อมกับ แต่คำถามของครูไม่ควรถามในเชิงที่ว่า ครูไม่เข้าใจงานของเด็ก
20. ส่งเสริมให้มีการแสดงงานของเด็กทุกคน แต่ไม่ควรเป็นไปในทางแข่งขันกันเพราะบางคนที่ไม่สามารถทำดีเท่าผู้อื่นได้อาจจะท้อใจ และเด็กกลุ่มนั้นอาจจะไม่มีทางสู้อยู่ตลอดไปจนกลายเป็นปมด้อยโดยไม่รู้ตัว

2.4 กิจกรรมศิลปะ

สำหรับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของวิชาศิลปะนั้น จะมีรูปแบบในการจัดที่หลากหลายมาก ซึ่งส่วนใหญ่ก็เพื่อให้เด็กมีกระบวนการในการทำงาน อย่างมีความคิดสร้างสรรค์ จินตนาการและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้น ในการจัดกิจกรรมศิลปศึกษา ครูผู้สอนควรพิจารณาให้สอดคล้องกับวัยของเด็ก และที่สำคัญควรคำนึงถึงสภาพสิ่งแวดล้อมนั้น หมายถึงท้องถิ่น ครูผู้สอนควรพยายามพลิกแพลงจัดหาวัสดุในท้องถิ่นมาให้ให้เหมาะสมกับงานศิลปะ และครูผู้สอนต้องไม่ลืมจุดหมายปลายทางของกิจกรรมทางศิลปศึกษา สำหรับในการเตรียมการสอนในวิชาศิลปะ ไม่ว่าจะสอนในระดับใดแก่เด็ก สอนอะไร สอนเมื่อใด และจะดำเนินการสอนอย่างไร

ครูผู้สอนก็ควรจะจัดการสอนแต่ละครั้งให้โยงกับเนื้อหาและประสบการณ์สัมพันธ์กับครั้งก่อน ๆ และครั้งต่อไป และสอดคล้องกับบูรณาการกับวิชาอื่น ๆ ด้วย

กิจกรรมให้เนื้อหาของวิชาศิลปะศึกษานั้น ครูผู้สอนต้องคำนึงว่า ควรจะจัดกิจกรรมอย่างไร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ที่จะมีการพัฒนาในเรื่อง ดังต่อไปนี้

1. พัฒนาการฝึกประสาทสัมผัส
2. พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์
3. เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียภาพ
4. เป็นการปลูกฝังค่านิยม และคุณสมบัติที่ดีของศิลปะและวัฒนธรรมไทย
5. พัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา
6. ฝึกการเรียนรู้จักการแสดงออกตามความถนัด และความสามารถของแต่ละคน
7. ฝึกให้เป็นคนมีระเบียบ ประณีต และช่างสังเกต คิดเป็น ทำเป็น
8. เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลิน และรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
9. เป็นการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้บูรณาการกับกลุ่มวิชาต่าง ๆ
10. พัฒนาให้เด็กเป็นคนดี เก่ง และมีความสุข

การจัดกิจกรรมของวิชาศิลปะศึกษานั้น นอกจากจะเกี่ยวข้องและส่งเสริมสิ่งต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้ว การเรียนการสอนยังเกี่ยวข้องกับความเข้าใจวุฒิภาวะของเด็ก ความพร้อม สิ่งเร้า อีกด้วย วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงกิจกรรมของวิชาศิลปะ ดังนี้

กิจกรรมศิลปะส่งเสริมการสร้างสรรค์

1. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความรู้สึกไวต่อปัญหาต่างๆ ต่อสภาพแวดล้อมและต่อความรู้สึกนึกคิดของผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีประสบการณ์รอบตัวอย่างลึกซึ้ง ไม่ใช่สัมผัสหรือรับรู้สภาพแวดล้อมอย่างผิวเผินและเฉยเมม การสัมผัสวัสดุสร้างสรรค์ยังช่วยส่งเสริมประสาทสัมผัสต่อวัตถุหรือวัสดุต่าง ๆ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ และความรู้สึกตอบรับอย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย

2. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความคล่องตัวในการแสดงความคิด เพราะกิจกรรมสร้างสรรค์ จะช่วยให้เด็กรู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา ลำดับความคิดและตัดสินใจอย่างฉับไวเพื่อให้สามารถแสดงออกได้อย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่อง ประกอบกับการแสดงออกทางศิลปะในแต่ละกิจกรรมเป็นสิ่งที่เด็กต้องคิดสร้างสรรค์ตามเหมาะสมของกิจกรรมแต่ละอย่าง ทำให้ความคิดเป็นไปอย่างกว้างขวางและคล่องตัว

3. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้รู้จักยืดหยุ่นและปรับตัวให้เหมาะสมกับสภาพการณ์ ผู้มีความคิดสร้างสรรค์มักจะเป็นผู้ที่สามารถแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้เสมอ รู้จักตัดสินใจอย่างเหมาะสม ซึ่ง

ปัญหาเฉพาะหน้าต่าง ๆ นั้นจะไม่ใช้หลักสูตรสำเร็จสำหรับการแก้ปัญหา กิจกรรมศิลปะที่ไม่มีถูกหรือผิดแต่มีเฉพาะ ความชอบ หรือไม่ชอบเท่านั้นนับเป็นกิจกรรมซึ่งทำทลายความคิดที่ต้องยึดหยุ่นอยู่ตลอดเวลาปรับตัวให้ทันกับสภาพการณ์และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ

4. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้มีความคิดเห็นเป็นของตนเอง ได้แก่ การส่งเสริมให้เด็กสามารถคิดในสิ่งใหม่ ๆ ที่ตนได้รับจากประสาทสัมผัสด้านต่าง ๆ และสามารถถ่ายทอดความคิดให้เป็นรูปธรรมตามปริมาณสิ่งเร้าและความพร้อมของเด็กแต่ละคน ศิลปะเด็กนอกจากจะแสดงความบริสุทธิ์ใจและจริงจังในการแสดงออกแล้ว ทั้งรูปแบบและเนื้อหายังมีลักษณะ เฉพาะตัวอีกด้วยซึ่งสิ่งเหล่านี้ย่อมมีผลต่อเนื่องไปถึงความคิดและพฤติกรรมของเด็กแต่ละคน

5. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้สามารถดัดแปลงและประดิษฐ์สร้างสรรค์ การสร้างสรรค์เป็นการรู้จักดัดแปลงตกแต่ง หรือประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ ขึ้น การสร้างสรรค์กิจกรรมศิลปะย่อมมีผลต่อเนื่องไปสู่ความรู้สึกนึกคิดและการแสดงออกทั่ว ๆ ไป

6. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้สามารถลดสกัดัดตอนประสบการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากการแสดงออกทางศิลปะที่สะท้อนความรู้สึกนึกคิดนั้น สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ที่เสนอไว้ในงานศิลปะ จะถูกลดสกัดัดตอนให้เหลือเพียงส่วนที่เห็นว่าจำเป็นหรือชื่นชอบมากที่สุด

7. กิจกรรมศิลปะส่งเสริมให้เป็นผู้รับรู้สิ่งต่าง ๆ อย่างกว้างขวางจากการแสดงออกทางศิลปะอย่างต่อเนื่องเด็กจะแสดงออกหลายลักษณะ รับรู้หลายด้านเพื่อนำมาแสดงออก นอกจากนั้นการสร้างสรรค์ ในแต่ละกิจกรรมยังต้องคิดหลายด้านและหลายครั้ง คิดวิเคราะห์ เปรียบเทียบคุณสมบัติ ปริมาณ และคุณภาพ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่แน่นอน (วิรุณ ตั้งเจริญ.2539:143-144)

2.6 การสอนศิลปะศึกษาในระดับมัธยมศึกษา

เด็กในวัยเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาในการเรียนศิลปะนั้น ต้องมีการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรืออาจจะเรียกได้ว่ามีการใช้ในทุกส่วนของร่างกาย การที่จะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดีคงจะต้องให้เด็กนั้นได้ลงมือปฏิบัติจริงการแสดงออกทางด้านศิลปะก็เช่น ครูผู้สอนควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้แสดงออกอย่างสร้างสรรค์และเต็มความสามารถอย่างอิสระ

เกษร ธิตะจารี ได้กล่าวถึงการสอนศิลปะที่ดีไว้ว่า การสอนศิลปะที่ดีและมีประสิทธิภาพนั้นขึ้นอยู่กับตัวผู้สอนเป็นสำคัญเริ่มตั้งแต่ความพร้อมของผู้สอนใน การเตรียมการสอน โดยการศึกษาหลักสูตร เนื้อหาวิชา การทำสื่อการสอน การกำหนดกิจกรรม การเรียนการสอน ตลอดจนหลักการประเมินผล (เกษร ธิตะจารี. 2543: 12)

ศิลปศึกษาในโรงเรียนชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มักจะมีการเรียนการสอนที่เป็นพื้นฐานทางศิลปะให้กับนักเรียน คือ การเขียนภาพระบายสี การปั้นและการแกะสลักการพิมพ์ภาพ และการออกแบบเศษวัสดุ เพื่อเป็นการฝึกทักษะในการทำงาน กิจกรรมดังกล่าวคือ

1. การเขียนภาพระบายสี เป็นเรื่องเกี่ยวกับการนำเทคนิคการใช้สีของแต่ละประเภทมาระบายสี มีการทดลองสี ตลอดจนสามารถถ่ายทอดเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวออกมาเป็นภาพวาด โดยมีเส้น แสงเงา ลักษณะพื้นผิว องค์ประกอบศิลปะ มาเขียนภาพระบายสี เป็นการฝึกพัฒนาความสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อมือและสายตา
2. การปั้น โดยใช้วัสดุ เช่น ดินเหนียว ดินน้ำมัน กระดาษผสมกาว มาปั้นให้เป็นรูปร่าง ต่างๆ ตามจินตนาการ เป็นการฝึกกล้ามเนื้อมือ
3. การแกะสลัก เป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่มุ่งส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์และเป็นการพัฒนากล้ามเนื้อให้ประสานกับสายตาได้เป็นอย่างดี
4. การพิมพ์ภาพ เป็นการนำเอาพื้นผิวของวัสดุต่าง ๆ มาพิมพ์เป็นภาพซึ่งพื้นผิวนั้นอาจมีลักษณะที่แตกต่างกันไปก็จะขึ้นอยู่กับวัสดุนั้น การพิมพ์ภาพถือเป็นอีกกิจกรรมหนึ่งที่ทำให้นักเรียนเกิดความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการในการที่พิมพ์ให้เป็นเรื่องราวเรื่องใดเรื่องหนึ่ง
5. การออกแบบเศษวัสดุ เป็นกิจกรรมที่ฝึกให้นักเรียนได้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยการนำเอาเศษวัสดุต่าง ๆ มาประยุกต์ ดัดแปลง แต่งเติม ให้เกิดผลงานชิ้นใหม่ขึ้นมากิจกรรมนี้จะทำให้นักเรียนได้คิดเป็น ทำเป็น แก้ปัญหาเป็น

มะลิฉัตร เอื้ออานนท์ (2529: 5-8) กล่าวถึงพัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยก่อนวัยรุ่น (Preadolescent) อายุ 9 – 14 ปี ว่าเด็กวัยนี้มีความสามารถในการพินิจวิเคราะห์ วิพากษ์วิจารณ์ หรือเลือกเป็นสิ่งใดดี สิ่งใดด้อย เด็กในวัยนี้จากการค้นคว้าของ (Garder; & Rosentiel. 1977) พบว่าสามารถเห็นและรูปร่างของตนดีหรือด้อยเช่นไร แม้บางครั้งไม่มีการสอว่าต้องการเปลี่ยนแปลง ปรับปรุงข้อด้อยนั้น

จากข้อมูลดังกล่าว การจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กนั้นถือได้ว่าเป็นกิจกรรมที่สร้างสรรค์ และมุ่งส่งเสริมให้ผู้เรียนนั้นได้มีการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้าน อารมณ์ สังคม ร่างกายและสติปัญญา ครูจึงจำเป็นที่จะต้องสร้างแรงจูงใจ เสริมการกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการของผู้เรียนในแต่ละวัย ซึ่งผู้เรียนจะสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการสอน CISST

3.1 แนวคิดทฤษฎีพหุศิลปศึกษา

การปฏิรูปเนื้อหาวิชากระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้ก้าวทันไปกับการเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษาและปฏิรูปสังคมทั้งระบบ กระบวนการสอนพหุศิลปศึกษาซึ่งได้บูรณาการแนวคิดและการสร้างงานศิลปะโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งสื่อร่างกาย สื่อภาษา สื่อวัสดุ ฯลฯ อันเป็นการแสดงจากสภาพการรู้คิดและจินตนาการเพื่อสะท้อนถึงสุนทรียะภูมิปัญญาและวัฒนธรรม (วิรุณ ตั้งเจริญ. 2545: 11) ซึ่งมีความสอดคล้องกับศิลปวัฒนธรรมไทยเพื่อเป็นการปลูกจิตสำนึกสาธารณะให้มีจิตใจเมตตากรุณาและช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ตระหนักเน้นให้เยาวชนเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์และนำไปประยุกต์ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นเมื่อศิลปะได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาจนเข้าสู่ยุคหลังสมัยใหม่ ซึ่งมีแนวคิดเปิดโอกาสให้ศิลปินและผู้ที่สนใจศิลปะได้ถ่ายทอดอารมณ์ความคิดสร้างสรรค์อย่างอิสระและหลากหลาย เพื่อพัฒนาการจากเดิมควรที่จะมีการพัฒนาไปทุกๆ ด้าน

แผนการพัฒนาพหุศิลปศึกษา (Art Education) อันประกอบด้วย ทฤษฎีสันับสนุน 5 ทฤษฎี ได้แก่

1. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน
2. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงพหุปัญญา
3. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย
4. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่
5. ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ

ปรัชญาและแนวคิด

การพัฒนาสังคมไปสู่อารยสังคม จึงมีความจำเป็นต้องสร้างสังคมธรรมมาภิบาล ให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้สร้างสรรค์ เป็นสังคมแห่งจริยธรรม และสันติสุข บนพื้นฐานความมั่นคงทางเศรษฐกิจที่มีช่องว่างทางเศรษฐกิจน้อยที่สุด โดยมุ่งพัฒนาศาสตร์และวิชาชีพให้มีความสำคัญเท่าเทียมกัน มีสภาพเป็นสหวิทยาการบนภาพซ้อนหลายมิติและมีพลวัต เป็นสังคมที่ให้คุณค่าของชุมชน ความเป็นชาติและความเป็นสังคมโลกเชื่อมั่นในภูมิปัญญาไทยและภูมิปัญญาสากล

วิสัยทัศน์และเจตนารมณ์

แผนกลยุทธ์เพื่อการพัฒนาพหุศิลปศึกษาสำหรับสังคมไทย(2544) เป็นแผนกลยุทธ์เพื่อร่วมปฏิรูปสังคมและการศึกษาเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างการพัฒนาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี สังคมศาสตร์ มนุษย์ศาสตร์ และศิลปกรรมศาสตร์ โดยเชื่อมั่นว่าพัฒนาการของสังคมต้องมีสภาพเป็นองค์รวม มี

ฐานการพัฒนาจากศาสตร์ต่างๆ อย่างครอบคลุม และมีพลังผลักดันให้บรรลุเป้าหมายสูงสุด พลังสร้างสรรค์ดังกล่าว

มาตรฐานการเรียนรู้ด้านศิลปศึกษาเพื่อมุ่งสู่การพัฒนาตามแนวทางการปฏิรูปการศึกษา ดังกล่าวแล้วนี้มีความสอดคล้องกับทฤษฎีสนับสนุนพหุศิลปศึกษา 5 ทฤษฎีคือ ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงแบบแผน ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงพหุปัญญา ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงภูมิปัญญาไทย ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่ ทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ

3.2 แนวคิดตามแบบทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงความสามารถพิเศษ (GCAE.Gifted Child Art Education)

เด็กและเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษ หมายถึง เด็กที่แสดงออกซึ่งความสามารถโดดเด่น ด้านใดหนึ่งหรือหลายด้าน ในด้านสติปัญญา ความคิดสร้างสรรค์ การใช้ภาษา การเป็นผู้นำการสร้างทางทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง ความสามารถทางดนตรี ความสามารถทางดนตรี และ ความสามารถวิชาการ ในสาขาใดสาขาหนึ่งหรือหลายสาขา อย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กอื่นที่มีอายุระดับเดียวกัน สภาพแวดล้อมหรือประสบการณ์ (คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2541: 9)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2543: 8) ได้กล่าวว่า มีความเชื่อในความที่พิเศษที่เกิดจากพันธุกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสามารถทางดนตรี และทัศนศิลป์ แต่มีแรงสนับสนุน และการค้นคว้าวิจัยมากมาย ที่ยืนยันแรงผลักดัน ในเรื่องของสภาพแวดล้อม การเลี้ยงดูและบริบททางวัฒนธรรม ที่เป็นแรงผลักดันสำคัญสำหรับเด็ก ที่มีสามารถพิเศษทางด้านต่างๆ

3.3 แนวคิดตามแบบทฤษฎีพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่เพื่อสอดคล้องกับสังคมโลกวันนี้หรือโลกหลังสมัยใหม่ สังคมปัจจุบันนี้เป็นสังคมที่เกี่ยวกับการพัฒนาการของระบบทุนนิยมที่หลากหลายเชื้อชาติเป็นทุนนิยมของผู้บริโภคเป็นยุคการแข่งขันทางเทคโนโลยี ดังนั้นเราจึงปรับเปลี่ยนการนำเสนอสิ่งใหม่ๆหรือมีการพัฒนาเกิดขึ้นเพื่อให้ทันกับเหตุการณ์ปัจจุบันของโลกวันนี้หรือโลกหลังสมัยใหม่ การศึกษาจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ต้องพัฒนาสมองให้มนุษย์รู้จักคิดสามารถคิดอย่างมีอิสระเสรีภาพ การเรียนการสอนศิลปศึกษาจึงมีบทบาทและหน้าที่มากขึ้นเพื่อถ่ายโยงการเรียนรู้ไปสู่ศาสตร์อื่นๆได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การเรียนการสอนศิลปะในประเทศไทยดำเนินการมานานับศตวรรษมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอนศิลปะมาตามลำดับ เท่าที่ผ่านมาการเรียนการสอนศิลปะยังคงดำเนินการเรียนการสอนแยกศิลปะตามลักษณะสื่อการแสดงออกเป็นทัศนศิลป์ นาฏศิลป์ ดุริยางศิลป์และอื่นๆ อีกทั้งพัฒนาการทางความคิดความเชื่อเกี่ยวกับศิลปะที่พัฒนามานั้น ยังคงหยุดที่ความคิด ตามแบบ

ของศิลปะสมัยใหม่อันเป็นกระแสความคิด ความเชื่อทางศิลปะที่ดำเนินกว่าหนึ่งศตวรรษแล้ว หนึ่งศตวรรษนับเป็นช่วงเวลาที่ยาวนานมาก จนทำให้นักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับศิลปะต้องกลับมาพิจารณา ทบทวนว่าความคิดความเชื่อต่างๆ ตกยุค ตกสมัย ไปแล้วหรือยังจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องต้องกระตุ้นเตือน ให้ผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบการเรียนการสอนศิลปะ รับรู้ถึงความจริงดังกล่าว ว่ากระบวนการเดียว การสอนศิลปะในประเทศ กำลังสร้าง ผู้เสพและผู้สร้าง งานศิลปะแบบโบราณ ไม่ทันต่อกระแสความรู้สึก ของโลกปัจจุบัน

ดังนั้น การที่เราจะหวังให้งานศิลปะของไทยเป็นที่ยอมรับของชุมชนโลกคงเป็นไปได้ยาก ทั้งนี้เพราะปรากฏการณ์ทางความคิดในการสร้างงานศิลปะได้ปรับเปลี่ยนจากกระแสความคิดแบบ สมัยใหม่ซึ่งมองศิลปะด้วยกรอบสาย ตามแบบวิทยาศาสตร์ มาสู่กระแสความคิด ความเชื่อแบบหลัง สมัยใหม่ ซึ่งพัฒนาขึ้นมาตั้งแต่ช่วงราว ทศวรรษ 1930 เป็นต้นมา และมาปรากฏตัวชัดเจน มีอิทธิพล กระจายไปสู่ศาสตร์แขนงต่างๆ ในช่วงตั้งแต่ ทศวรรษ 1960 เป็นต้น ทั้งนี้หากเปรียบเทียบกับช่วงวัยของ มนุษย์ก็นับได้ว่า ความคิดอย่างแบบสมัยใหม่ อยู่ในวัยหนุ่มเต็มตัว ที่ผ่านร้อน หนาว มาจนถึง ช่วงที่ สุขุมหนึ่ง พร้อมจะดำเนินการใหญ่ ไม่ใช่กระแสความคิดที่เป็นเพียงแพชชั่นนิยม ช่วงระยะ ชั่วครั้งชั่วคราว และเชื่อได้ว่า ในช่วงยุคที่จะมาถึง เป็นช่วงเวลาของความคิดแบบหลังสมัยใหม่ อย่างแน่นอน อีกทั้งยังเป็นกระแสความคิด ของชุมชนโลก มากกว่าจะเป็นเพียงความคิด ของชุมชนชาติใดชาติหนึ่ง

ศิลปะทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นทัศนศิลป์ ศิลปะการแสดง ดนตรี วรรณกรรม สถาปัตยกรรม ศิลปหัตถกรรม ล้วนเป็นภาพสะท้อน ทั้งที่เป็นวัตถุและไม่ใช่วัตถุสะท้อนความรู้สึกนึกคิด ภูมิปัญญา ทักษะ จินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ จิตวิญญาณชุมชน ประเทศชาติหรือวัฒนธรรมหนึ่ง ศิลปะและ วัฒนธรรมสะท้อนความเข้มแข็งและอ่อนแอของสังคมและประเทศชาติ การพัฒนาสังคมและ ประเทศชาติที่สมบูรณ์ ต้องพัฒนาศิลปะและวัฒนธรรมให้เข้มแข็งไปพร้อมกันกิจกรรมศิลปะเป็น กระบวนการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่จะสร้างเด็กเยาวชน และสมาชิกสังคมให้ซึมซับกระบวนการคิด กระบวนการจินตนาการและกระบวนการสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ให้ซึมซับอยู่ในการเรียนรู้คิด พฤติกรรมของสมาชิกทุกคนในสังคม ทุกวิชาชีพ กิจกรรมศิลปะมีคุณค่าในความซาบซึ้ง (Appreciation) ที่บุคคลจะพึงมีต่อศิลปะ คุณค่าในการพัฒนาพฤติกรรมและบุคลิกภาพ (Behavior and Personality) ที่มีศักยภาพในการแสดงออก (Expression) จินตนาการหรือจินตภาพ (Imagination) การมีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ในการดำรงชีวิตในสังคม และคุณค่าใน วัฒนธรรมบูรณาการ (Integral Culture) ในสังคมที่พลังทางศิลปะและศักยภาพของบุคคลจะ ก่อให้เกิดการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าและดีงามอย่างแท้จริงสืบไปอย่างแท้จริงสืบต่อไป

วิรุณ ตั้งเจริญ (2544: 52–53) ได้เสนอการจัดการเรียนการสอนตามแนวคิดหลังสมัยใหม่ บนฐานคิดข้อเสนอเกี่ยวกับพหุศิลปศึกษาในสังคมดังนี้

1. การเรียนการสอนผู้เรียนต้องเป็นศูนย์กลางแก่ผู้เรียน ครูมีหน้าที่เป็นผู้จัดการวางแผน กิจกรรมต่างๆ ให้
2. กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในการสามารถเลือกใช้สื่อ หลากหลายชนิด เพื่อการแสดงออกทางศิลปะที่อิสระ ปราศจากกรอบจำกัดแบบเก่า
3. กิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาให้ผู้เรียนพัฒนาศักยภาพในการคิด (Thinking process) อย่างเต็มศักยภาพ อันจะนำไปสู่ความสมดุลระหว่างการคิดหาเหตุผลและจินตนาการ อันจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์อย่างมีคุณค่า
4. กิจกรรมการเรียนการสอนที่พัฒนาศักยภาพในการรับรู้ การเสพสุนทรียะของผู้เรียนอันจะนำไปสู่การเป็นผู้เข้าใจในสุนทรียะอย่างศิลปะหลังสมัยใหม่
5. กิจกรรมการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ในอันที่จะเข้าใจ ความรู้ ความคิดของสากลและนานาชาติ (Globalize) ขณะเดียวกันก็กระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักตัวตนของตัวเอง ชุมชนและสังคมที่ผู้เรียนดำรงอยู่
6. กิจกรรมที่มุ่งให้ผู้เรียนศิลปะ ระลึกและตระหนักถึงคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการดำรงชีพอันจะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งแวดล้อม ชีวิตและงานศิลปะได้ดีมากขึ้น
7. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ถึงการอยู่ร่วม การแลกเปลี่ยนความคิด การเข้าใจถึงความหลากหลายและความแตกต่าง อันเป็นปรากฏการณ์จริงของสังคม

พฤทธิ ศุภเศรษฐศิริ (2543: 14–17) ได้กล่าวถึงนักวิชาการที่ให้คำอธิบายหรือคำจำกัดความของคำว่า “Post – Modernism” หรือลัทธิหลังสมัยใหม่ ดูจะเป็นคำที่ใช้กันมากเมื่อก้าวถึงงานศิลปะ และความคิดในช่วงระยะสามสิบปีที่ผ่านมา ทว่าหากถามลัทธิสมัยใหม่หรือที่เรียกว่า Post – Modernism เป็นเช่นใดหลายท่านก็ยังไม่สามารถให้คำอธิบายที่กระจ่างชัดได้ อย่างไรก็ตาม มีนักวิชาการหลายท่านที่พยายามให้คำอธิบายหรือคำจำกัดความของ Post – Modernism ไว้หลากหลายลักษณะ

เคลกส์ (Mary Klages) ให้คำอธิบายว่า คำว่า Postmodernism เป็นคำศัพท์เฉพาะที่มีความซับซ้อน เป็นคำที่แสดงถึงกลุ่มของความคิด ซึ่งเกิดขึ้นในวงการวิชาการตั้งแต่กลางทศวรรษ 1980 ลัทธิหลังสมัยใหม่ หรือ Postmodernism เป็นคำที่ยากจะให้คำนิยามหรือคำอธิบาย ทั้งนี้เพราะมันเป็นแนวความคิด (Concept) ซึ่งปรากฏตัวในวงการศึกษาค้นคว้า และวงการคิดที่หลากหลาย กว้างขวาง ทั้งในวงการศิลปะสถาปัตยกรรม ดนตรี ภาพยนตร์ วรรณคดี สังคมวิทยา การสื่อสาร แฟชั่น และ

เทคโนโลยี นับเป็นเรื่องที่ยากที่จะบอกว่าคำ ๆ นี้ หรือความคิดนี้เกิดขึ้นเมื่อใด หรือ Postmodernism เริ่มต้นขึ้นเมื่อใดแน่นอน (Klages. 1997)

จากแนวคิดพหุศิลปศึกษาเชิงศิลปะหลังสมัยใหม่บ่งบอกถึงเรื่องการเรียนรู้การสอนที่เน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ไม่มีกรอบหรือกฎเกณฑ์แบบเก่าๆ เน้นความคิดที่สร้างสรรค์อย่างหลากหลาย เช่น สามารถใช้สื่อหรือวัสดุ หรือเรื่องราวของธรรมชาติสิ่งแวดล้อมมาบูรณาการเกี่ยวของประสานกันก็ได้ ซึ่งครูจะเป็นเพียงผู้ดูแลแนะนำเพียงอย่างเดียว โดยให้นักเรียนมีความอิสระในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่ไม่มีกรอบหรือกฎเกณฑ์ที่บังคับตายตัว

3.4 แนวคิด CISST

การเรียนรู้การสอนศิลปศึกษาต้องมีการปฏิรูปการเรียนรู้ใหม่จากเดิม เข้าสู่พหุศิลปศึกษาที่มีแนวคิดที่หลากหลาย ซึ่งสามารถช่วยพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้มีความคิดสร้างสรรค์ที่หลากหลาย ดังนั้น แนวคิด CISST จึงมีความหมายดังนี้

C คือ Creativity “ความคิดสร้างสรรค์” จำเป็นต้องมีอยู่ในทุกวิชาชีพทุกคนไม่ว่าจะเป็นนักวิทยาศาสตร์ หมอ นักดนตรี ช่างภาพ ช่างนา ความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ แสดงออกมาในรูปแบบการต่างๆ กัน ความคิดสร้างสรรค์เป็นไปทั้งกระบวนการคิด และปรากฏที่เป็นรูปธรรม ความคิดสร้างสรรค์ในที่นี้มุ่งเน้นปรากฏการณ์ รูปธรรมที่นำเสนอออกมาทางรูปแบบของผลงานศิลปะ

I คือ Imagination “จินตนาการ” คือ ภาพในสมองที่มีอยู่กับทุกคนอาจเป็นความฝัน แต่เราก็มักจะเชื่อว่าจินตนาการมีความจริงอยู่พอสมควร จินตนาการก็มักจะพยายาม หรือบุกบันไปสู่จินตนาการนั้น

S คือ Sensibility กระแสศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) และยุคหลังสมัยใหม่ (Post Modern Art) ได้เปลี่ยนแปลงไปมาก ความคิด และประสาทสัมผัสทางด้านต่าง ๆ เข้ามาเกี่ยวข้องทัศนศิลป์ อาจบูรณาการกับศิลปะการแสดงดนตรี ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมทางสังคมทางการศึกษาทางด้านสุนทรียศึกษา ได้เข้าไปเกี่ยวกับประสาทสัมผัสทุกด้านมากขึ้นต่างกัน

S คือ Systematization “การจัดระบบ” ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการออกแบบการกำหนดโครงสร้างภาพ การวางแผนใช้สี การตกแต่ง ความละเอียดประณีต ระบบคิดที่ซับซ้อน ซึ่งในแต่ละงานหรือแต่ละกิจกรรมก็มีมากขึ้นออกไป กิจกรรมและการตรวจวัด การจัดระบบการคิด และการทำงานทางศิลปะจึงมีความจำเป็นด้วย

T คือ Transformantion ทัศนศิลป์ เป็นการมองเห็นหรือจักขุประสาท เป็นด้านหลักแต่การมองเห็นก็เกี่ยวข้องกับกลไก และการแปลความของสมอง การมองเห็นภาพหรือรูปทรงเบื้องหน้าอย่างปกติธรรมดา คงเป็นเพียงเรื่องการเห็นโดยทั่วไป แต่การมองเห็นที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และศิลปะ จะเป็นเรื่องของความสามารถในการแปลงรูปหรือสร้างรูปขึ้นมาใหม่ “การพัฒนารูปทรง” ในที่นี้

จึงเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการตรวจสอบเด็กและเยาวชนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านทัศนศิลป์ (วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. 2543: 1-2).

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า.(2542: 32) กล่าวสรุปความคิดหลัก CISST ไว้ดังนี้

C ย่อมาจาก Creativity หรือความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถในการคิด ดัดแปลง ต่อเติม ริเริ่มหรือแก้ปัญหาให้เกิดสิ่งแปลกใหม่

I ย่อมาจาก Imagination หรือจินตนาการ คือ ความสามารถในการถ่ายทอดความนึกคิด ความฝันหรือสิ่งที่เพิ่มเติมจากต้นแบบได้อย่างน่าสนใจ

S ย่อมาจาก Sensibility หรือความรู้สึกสัมผัสจากการรับรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้าอันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัส

S ย่อมาจาก Systematization หรือการจัดระบบภาพ คือ ความสามารถในการวางแผน การออกแบบ การมองเห็นความเชื่อมโยงและปฏิสัมพันธ์ของส่วนประกอบในผลงานศิลปะจนเกิดเป็นความเข้าใจในโครงสร้าง (Structure) โดยรวมและสามารถถ่ายทอดเป็นผลงานศิลปะได้

T ย่อมาจาก Transformantion หรือการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรง คือ ความสามารถในการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การปรับเปลี่ยนรูปทรงให้ต่างจากต้นแบบเดิมโดยสิ้นเชิง

ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)

ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างเป็นความสามารถอย่างหนึ่งของมนุษย์ในวงการศึกษาและวิจัยค้นคว้าเรื่องความคิดสร้างสรรค์มักจะอธิบายและให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ในลักษณะต่างๆดังนี้

ฮอลสัน (Olsan. 1980:11)กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่มีส่วนประกอบสำคัญ 2 ส่วน คือ ความคิดคล่อง (Fluency) เป็นความสามารถในการผลิตความคิดที่นุ่มนวลและรวดเร็วในการแก้ปัญหา ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) เป็นความสามารถในการพบลักษณะเท่ากัน อเนกนัยมีความคิดในการแก้ปัญหาที่แปลกไปจากธรรมดา นั่นคือ ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถที่นำไปสู่ความใหม่หรือการหยั่งเห็นในสิ่งใหม่

โรเจอร์ (Rogers. 1985: 7)ให้ความหมายของความคิดสร้างสรรค์ว่าเป็นกระบวนการที่คิดและกระทำเพื่อให้เกิดผลผลิตใหม่ขึ้น และมีความแตกต่างไปจากบุคคลอื่น

เยลเลน และเออร์บัน (Jellen; & Urban.1986: 139) ได้ให้ความหมาย ความคิดสร้างสรรค์ว่า ความคิดที่มีประสิทธิผลที่สามารถก่อให้เกิดผลทางปฏิบัติได้ ในด้านต่างๆ หลายด้าน ได้แก่ ความคิดที่ทำให้เกิดนวัตกรรมความคิดในด้านการสร้างจินตนาการใหม่ๆ และความคิดในด้านความรู้สึกว่าจะต้องมีการก่อให้เกิดสิ่งแตกต่างไปจากรูปแบบเดิม

วิลเลียม (Williams. 1996: Abstract) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึงกระบวนการทางความคิด หรือการประดิษฐ์สิ่งใหม่ที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร และจะนำไปสู่การแก้ปัญหา รวมทั้งการสร้างผลผลิตใหม่

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533: 4) ได้ให้ความหมายว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ ความสามารถของบุคคลในการแก้ปัญหาอย่างลึกซึ้ง นอกเหนือจากความคิดหลายแง่มุมประสานกันจนได้ผลผลิตใหม่ที่ถูกต้องสมบูรณ์

พรณี เกษกมล (2534: 107) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่สามารถคิดได้หลายทิศทาง หลายแง่มุมและเน้นความคิดแบบอเนกนัยปรุงแต่ง ความคิดเดิมผสมผสานจนเกิดเป็นความคิดใหม่ รวมทั้งการประดิษฐ์ค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎีที่มีหลักการได้สำเร็จ

อารี พันธุ์ณี (2540: 6) ให้ความหมายความคิดสร้างสรรค์ว่า เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย อันนำไปสู่การคิดค้นพบสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลงปรุงแต่งความคิดต่อเติมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ ซึ่งรวมถึงการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีการคิด ทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ

อารี รังสินันท์ (2532: 5) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการทางสมองที่คิดในลักษณะอเนกนัย อันนำไปสู่การค้นสิ่งแปลกใหม่ด้วยการคิดดัดแปลง ปรุงแต่งจากความคิดเดิมผสมผสานกันให้เกิดสิ่งใหม่ซึ่งรวมทั้งการประดิษฐ์คิดค้นพบสิ่งต่างๆ ตลอดจนวิธีการคิดทฤษฎีหลักการได้สำเร็จ

ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์

ได้มีผู้กล่าวถึงความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ ไว้ดังนี้

เยาวพา เดชะคุปต์ ได้กล่าวถึงข้อคิดของ เจอร์ซิล (เยาวพา เดชะคุปต์. 2522; อ้างอิงจาก (Jersild. 1922: 153 -158) ว่าความคิดสร้างสรรค์ มีส่วนช่วยในการส่งเสริมเด็กในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ส่งเสริมสุนทรียภาพ เด็กจะรู้จักชื่นชมและมีทัศนคติที่ดีต่อสิ่งต่างๆ ซึ่งผู้ใหญ่ควรกระทำเป็นตัวอย่าง โดยการยอมรับและชื่นชมในผลงานของเด็ก การพัฒนาสุนทรียภาพแก่เด็ก โดยให้เด็กเห็นว่าทุกอย่างมีความหมายสำหรับตัวเขา ส่งเสริมให้เด็กรู้จักสังเกตสิ่งที่แปลกจากสิ่งธรรมดาสามัญให้ได้ฟังในสิ่งไม่เคยฟังและหัดให้เด็กสนใจสิ่งต่างๆ รอบตัว

2. ผ่อนคลายอารมณ์ การทำงานสร้างสรรค์เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ลดความกดดันความคับข้องใจและความก้าวร้าวลง

3. สร้างนิสัยการทำงานที่ดี ขณะที่เด็กทำงานครูจะสอนระเบียบและวินัยที่ดีในการทำงานควบคู่ไปด้วย เช่น ฝึกให้เด็กรู้จักเก็บของเข้าที่ ล้างมือเมื่อทำงานเสร็จแล้ว เป็นต้น

4. พัฒนากล้ามเนื้อมือ เด็กจะสามารถพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่จากการเล่น การเคลื่อนไหว การเล่นเกม และการพัฒนากล้ามเนื้อเล็กจากการตัดกระดาษ ประดิษฐ์ภาพ วาดภาพด้วยนิ้วมือ การต่อภาพตัดต่อ การเล่นเกมดานตะปู

5. เปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้า ทดลอง เด็กจะชอบทำกิจกรรมและใช้วัสดุต่างๆ ซ้ำๆ กัน เพื่อสร้างสิ่งต่างๆ ซึ่งเป็นโอกาสที่เด็กจะใช้ความคิดริเริ่มและจินตนาการของเขาสร้างสิ่งใหม่ๆ ขึ้น ครูควรหาวัสดุต่างๆ ไว้ให้เด็กมีโอกาสดำเนินการทดลองของตนเอง เช่น กล้องยาสีฟัน เปลือกไข่และเศษวัสดุต่างๆ และเศษวัสดุเหลือใช้เพื่อให้เขาฝึกสมมติเป็นนักก่อสร้าง หรือสถาปนิก

วรภรณ์ รักวิชัย (2533: 159) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นสิ่งที่สำคัญและมีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ที่อยู่ในสังคมปัจจุบัน ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ผลจากความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของมนุษย์และการเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อม นวัตกรรมและเทคโนโลยีนั้นจะให้นมนุษย์อยู่ในสังคมอย่างมีความสุข เป็นที่สามารถปรับตัวและรู้จักคิดแก้ปัญหาต่างๆ เฉพาะหน้าได้อย่างรวดเร็วตามลักษณะและบุคลิกภาพของบุคคล

บรรพต พรประเสริฐ (2538: 86) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์มีประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ซึ่งถือว่าเป็นประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติ

บรอมฟายด์ (Bromfield. 2003: 143) ได้กล่าวถึง ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ว่า ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้ปัญหาต่างๆ ได้ดี สามารถมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม รวมทั้งสามารถตัดสินใจได้อย่างรวดเร็ว จากความสำคัญที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นคุณลักษณะสำคัญที่ควรได้รับการส่งเสริม และปลูกฝังเป็นอย่างยิ่ง เพราะช่วยให้เด็กได้พัฒนาศักยภาพของตนเองในการคิดการแก้ปัญหา สนใจต่อสิ่งรอบตัว และรู้จักแสวงหาคำตอบด้วยตนเอง ซึ่งทำให้เด็กเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพต่อไป

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้รับอิทธิพลพื้นฐานมาจากทฤษฎีโครงสร้างทางสติปัญญาของ กิลฟอร์ด(Guilford) ที่อธิบายว่าความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองที่คิดได้กว้างไกลหลายทิศทาง หรือเรียกว่าลักษณะการคิดแบบอเนกนัย หรือการคิดแบบกระจาย (divergent thinking) ซึ่งอาร์ พันธ์มณี (2545: 35-42) นำมาสรุปเป็นรายละเอียดเกี่ยวกับองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ได้เป็น 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. ความคิดคล่องตัว (Fluency) หมายถึง ความสามารถในการคิดหาแนวทางที่คล้ายกันในการแก้ปัญหาได้หลายแนวทางในเวลาที่กำหนด แบ่งออกเป็น 4 ชนิด คือ

1.1 ความคิดคล่องตัวในด้านถ้อยคำ (word fluency) เป็นความสามารถในการใช้ถ้อยคำ

1.2 ความคิดคล่องตัวในเรื่องการโยงความสัมพันธ์ (associational fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

1.3 ความคิดคล่องตัวทางการแสดงออก (Expressional fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลีหรือประโยคและนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็ว เพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

1.4 ความคล่องแคล่วในการคิด (ideational fluency) เป็นความสามารถที่คิดในสิ่งที่ต้องการในเวลาที่กำหนด

2. ความยืดหยุ่น (flexibility) หมายถึงความสามารถในการหาแนวทางที่ไม่ซ้ำกันได้หลายแนวทางในการแก้ปัญหา เช่น ให้คิดว่าจะนำแก้วพลาสติกไปใช้ทำอะไรได้บ้างภายในเวลาที่กำหนดแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

2.1 ความยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด (spontaneous flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลายทิศทางในเวลาที่กำหนด

2.2 ความยืดหยุ่นในการดัดแปลง (adapture flexibility) เป็นความสามารถในการดัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์หลายๆ ด้าน ซึ่งมีประโยชน์ในการแก้ปัญหา

3. ความคิดริเริ่ม (originality) หมายถึง ความคิดแปลกใหม่ เป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจากความคิดเดิมซึ่งไม่เหมือนใคร อาจเกิดจากการนำความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น ความคิดริเริ่มจึงเป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้นเป็นครั้งแรก ด้วยการอาศัยลักษณะความกล้าคิด กล้าลอง เพื่อทดสอบความคิดของตน

4. ความคิดละเอียดลออ (elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความเป็นไปได้ที่จะนำความคิดนั้นไปสู่การปฏิบัติ การสร้างการกระทำให้เป็นผลสำเร็จ ทำให้เกิดผลงานหรือผลิตผลสร้างสรรค์ขึ้นมาเพื่อทำให้ความคิดริเริ่มนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ คือ สิ่งที่แปลกใหม่จากเดิม ขึ้นอยู่กับบุคคล อาจนำไปสู่นวัตกรรมที่มีความหลากหลาย เพื่อสามารถบูรณาการทางความคิดให้พัฒนาในศาสตร์อื่นๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จินตนาการ (Imagination)

อารี สุทธิพันธุ์ (2528: 45) กล่าวว่า จินตนาการเป็นผลมาจากการรับรู้ตามประสาทสัมผัสต่างๆ ของมนุษย์เรา เมื่อรู้มากเห็นมากก็ทำให้เกิดความคิดมาก มีจินตนาการในสิ่งต่างๆ มาก กล่าวได้ว่า จินตนาการเกิดจากการสังสมของการรับรู้ทั้งหมด จินตนาการเกิดได้ 2 ทาง คือ เกิดจากการรับรู้จากวัตถุจริงๆ และเกิดจากความคิดทางใจ

ชัยยุทธ รัตตานุกุล (2540: 62-63) กล่าวว่า จินตนาการ คือ ผลจากการรับรู้โดยประสาทสัมผัสต่างๆ ของมนุษย์ ผลผสมกับประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม เมื่อรู้มาก เห็นมาก ก็ทำให้เกิดแนวคิดได้มาก เกิดจินตนาการในสิ่งต่างๆ มาก กล่าวไว้ว่า “จินตนาการเกิดจากการสังสมของการรับรู้ทั้งหมด” ดังนั้นจินตนาการที่ดีควรขึ้นอยู่กับความพอดีของสังคมด้วย จินตนาการแบ่งออกเป็น 3 ประเภท ดังนี้

1. ประเภทจินตนาการผลิตซ้ำ ได้แก่ การคิดถึงเรื่องราวเดิมที่ศิลปินหรือผู้สร้างงานทัศนศิลป์
2. ประเภทจินตนาการโครงสร้าง ได้แก่ วิธีคิดสร้างจินตนาการขึ้นจากการรวบรวมข้อมูลหรือคำบอกเล่าของผู้อื่น ซึ่งมีใช้จินตนาการที่เกิดจากประสบการณ์เดิมของตัวเอง และศิลปินก็สามารถคิดสร้างรูปร่างต่างๆ ขึ้นมาโดยไม่จำเป็นต้องประสบกับสิ่งนั้นๆ มาก่อนเลย
3. ประเภทจินตนาการสร้างสรรค์ ได้แก่ การเกิดแนวคิดจินตนาการขึ้นใหม่ตามความต้องการและความรู้สึกภายในจิตใจของศิลปินเอง

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า จินตนาการ คือ ภาพในความรู้สึกนึกคิดของตัวบุคคลหรือภาพในสมอง จินตนาการเป็นเครื่องมือที่นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ ในการสร้างสิ่งต่างๆ อย่างหลากหลาย

การรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า (Sensibility)

วิรุณ ตั้งเจริญ (2526: 296) กล่าวถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสเป็นกิจกรรมที่เน้นประสาทสัมผัสหลายด้าน ทั้งประสาทสัมผัสทางตา มือ และความรู้สึกเกี่ยวกับรูปทรงพื้นผิว และวัสดุต่างๆ เป็นการเปิดโอกาสให้รู้การทดลอง ค้นคว้ารูปแบบ ปฏิบัติด้วยวัสดุที่แตกต่างกันหลายชนิดซึ่งแต่ละชนิดจะมีคุณสมบัติแตกต่างกันออกไป ทำให้ได้รับประสาทสัมผัสหลายด้านตามวิธีการและความเหมาะสมของกรรมวิธีที่ต่างกัน พร้อมกันนั้น กิจกรรมลักษณะนี้ช่วยให้รู้เลือกวัสดุ มีความตอบรับวัสดุต่างๆ รู้จักนำมาประกอบเข้าด้วย ตามประโยชน์และหน้าที่ที่เหมาะสมบริดา ชื่นเชย (2543: 170) ได้กล่าวว่า การเรียนรู้ประสาทสัมผัส รูป รส กลิ่น เสียง สัมผัส จิตใจระดับแรงสุดของคนเราคือ จิตสำนึก ทำหน้าที่เกี่ยวกับการรับความรู้จากสิ่งจากสิ่งรอบ ๆ ตัว โดยผ่านประสาทสัมผัสและอวัยวะต่าง ๆ ของร่างกาย การที่เด็กเล็ก ๆ ตื่นเต้นสนุกสนานไปกับธรรมชาติการสัมผัส

สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ โดยการพัฒนาอย่างรวดเร็ว และนอกจากนั้นยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการพัฒนาสติปัญญา และความสามารถในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ของเติบโตขึ้นอีกด้วย

วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ. (2543: 17) กล่าวถึง กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าไว้ดังนี้

1. กิจกรรมการวาดภาพสัมผัส โดยปกติแล้วแล้วการวาดภาพ หรือ Drawing มักเป็นการวาดภาพโดยการมองไปที่วัตถุหรือรูปทรงที่วาด แล้ววาดภาพลงบนระนาบ โดยที่ผู้วาดจะดูทั้งวัตถุหรือรูปทรงเบื้องหน้าและภาพที่ปลากด และมักมุ่งเน้นความเหมือนระหว่างภาพที่ปรากฏและวัตถุหรือรูปทรงเบื้องหน้าเป็นการสำคัญ ซึ่งการเขียนภาพเช่นนั้นเป็นวิธีการหนึ่งที่ได้รับการฝึกฝนกันมาจากรุ่นสู่รุ่น การวาดภาพดังกล่าวอาจการสังเกตในรายละเอียด และขาดความสัมพันธ์ระหว่างการเคลื่อนไหวสายตาสัมผัสไปบนวัตถุหรือรูปทรงเบื้องต้น ทั้งรูปทรง รูปร่าง เส้น ลักษณะผิว สังเกตและเคลื่อนไหวสายตาไปซ้ำๆ กำหนดให้มือลากเส้นอย่างช้า ๆ เช่นกัน ตามการเคลื่อนไหวของสายตา โดยไม่กังวลถึงความเหมือนเป็นอันดับแรก การเขียนภาพจะไม่มองมือหรือภาพบนกระดาษจนกว่าจะเขียนภาพเสร็จสิ้นลง ภาพที่ปรากฏจะเป็นภาพเส้นที่แสดงความนุ่มนวลตามสัมผัสหรือตามการเคลื่อนไหวของสายตาบนวัตถุหรือรูปทรงที่ต้องการวาด

2. กิจกรรมการเขียนภาพจากเพลง การเขียนภาพจากเพลงมักเป็นกิจกรรมใช้เพลงที่มีเนื้อร้อง และการเขียนภาพก็เขียนภาพตามเนื้อร้องในเพลงนั้น ซึ่งกิจกรรมเช่นนั้นมักจะได้ภาพที่แสดงเนื้อหาของเพลงชัดเจน แม้ไม่ต้องมีเพลงก็สามารถเขียนเป็นภาพได้ โดยแท้จริงแล้วคุณค่าของเพลงจะอยู่ลงจะมีที่ทรงทำนองของลีลาของเพลงเป็นอันดับแรก เพลงจะมีเนื้อร้องหรือไม่มีเนื้อร้องก็ได้ บทเพลงที่มีเฉพาะทำนองอาจเปิดโอกาสให้ผู้ฟังได้จินตนาการอย่างอิสระ บนพื้นฐานประสบการณ์ของตนเอง การเขียนภาพจากเพลงในกิจกรรมนี้เป็นเพลงที่มีทำนอง เป็นเพลงสนุก เพื่อให้เด็กได้แปรความสนุกสนานเพลิดเพลินจากการฟังเพลง สร้างเป็นทางทัศนศิลป์ เป็นการปรับเปลี่ยนความรู้สึกสัมผัส (Sensibility) จากการฟังไปสู่ภาพที่มองเห็น

3. กิจกรรมการเขียนภาพจากกลิ่น การเขียนภาพจากกลิ่นเป็นกิจกรรมในเชิงสุนทรียศึกษา (Aesthetic Education) ที่มุ่งพัฒนาความรู้สึกสัมผัส จากโสตประสาทหนึ่งแปรไปแสดงออกอีกโสตประสาทหนึ่ง ทำนองเดียวกับกิจกรรมการเขียนภาพจากภาพ ในแง่ความรู้สึกสัมผัสแล้วกลิ่นให้ความรู้สึกสกปรกได้ กลิ่นให้ความรู้สึกสวยงามได้ การแสดงออกทางศิลปะมิได้จำกัดไว้เฉพาะการมองเห็นภาพและเขียนเป็นภาพ ทัศนศิลป์อาจเกี่ยวข้องกับเสียง กลิ่น แสง บรรยากาศ ลีลาการเคลื่อนไหวซึ่งเป็นการพัฒนาการร่วมสมัยในปัจจุบัน

4. กิจกรรมการเขียนภาพจากรส การเขียนภาพจากรสก็เป็นกิจกรรมในเชิงสุนทรียศึกษาด้วยเช่นกัน มุ่งแปรความรู้สึกสัมผัสหนึ่งไปสู่การสร้างสรรคอีกความรู้สึกสัมผัสหนึ่ง เป็นการพัฒนา

ประสิทธิภาพในการรับรู้และการแสดงออกไปพร้อมกัน แม้ความรู้สึกสัมผัสทางด้านรสจะนำมาใช้ในการแสดงออกทางด้านทัศนศิลป์ไม่มากนัก แต่อีกมิติหนึ่งสีก็ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับรส สีให้ความรู้สึกเกี่ยวกับเสียง สี ให้ความรู้สึกเกี่ยวกับกลิ่นได้เช่นกัน และในชีวิตจริงไม่อาจแยกความรู้สึกสัมผัสเหล่านี้ ออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เรารับรู้จากโสตประสาทพร้อมกันและรู้สึกร่วมกัน

5. กิจกรรมการเขียนภาพจากวัตถุสัมผัส การเขียนภาพจากวัตถุสัมผัสเป็นกิจกรรมใน ลักษณะสุนทรียศึกษาอีกกิจกรรมหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดวัตถุสัมผัสแปรไปสู่การเขียนภาพระบายสี กิจกรรมการเขียนภาพจากวัตถุสัมผัส มิได้เน้นการเขียนภาพรูปทรง แต่เน้นการแสดงออกที่มีต่อวัตถุ สัมผัส ผิวสัมผัส และความรู้สึกที่เกิดขึ้นจากการสัมผัส โดยมองไม่เห็นรูปทรง ความรู้สึกสัมผัสที่เกิดขึ้น อาจเป็นความรู้สึกนุ่มนวล รู้สึกขยะเขยง รู้สึกเปื่อยก ฯลฯ ความรู้สึกสัมผัสทางด้านวัตถุสัมผัสนี้มีความสัมพันธ์กับการแสดงออกทางด้านทัศนศิลป์โดยตรง เพราะถ้าผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงรูปทรง วัตถุสิ่งของสามารถแสดงความรู้สึกสัมผัสทางด้านวัตถุสัมผัสเหล่านั้นได้ การแสดงออกน่าจะมี ความหมายยิ่งขึ้น

สรวงพร กุศลสง (2538: 9) ได้กล่าวว่า เกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัส หมายถึง การจัด กิจกรรมการเล่นของเด็ก โดยครูแนะนำให้เด็กในเรื่องของการชิม การดมกลิ่น การฟัง การสัมผัส การ มองเห็น ซึ่งจะได้ใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าในการเรียนรู้ จากการสังเกตและจับต้อง เปรียบเทียบส่วนที่ หยาบละเอียดเป็นการเพิ่มพูนความสามารถในการเรียนรู้ การสัมผัส ให้เกิดความรู้สึกจากสิ่งที่ถาวร

ข้อมูลดังกล่าวสรุปได้ว่า การรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า เป็นกิจกรรมที่ฝึกเน้นประสาท สัมผัสหลายด้าน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำหรับการพัฒนาสติปัญญาของผู้เรียนให้มีสมาธิในการทำงานและมี เหตุผล รู้จักสังเกตสิ่งรอบๆตัวเราเองได้ และแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสามารถ นำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างหลากหลายและแก้ไขปรับเปลี่ยนได้ทุกสถานการณ์ที่ เกิดขึ้นได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

การจัดระบบภาพ (Systematization)

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า กล่าวว่า การจัดระบบภาพ คือ ความสามารถในการถ่ายทอด ผลงานศิลปะด้วยความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการออกแบบ การกำหนดโครงสร้างภาพ การตกแต่ง ความ ประณีต และความซับซ้อนของความคิดซึ่งผู้ออกแบบจัดระบบภาพจะต้องมีพื้นฐานของการรับรู้และ เข้าใจเกี่ยวกับส่วนประกอบทางศิลปะดังนี้

1. ส่วนประกอบทางศิลปะขั้นมูลฐาน ได้แก่ เส้น รูปร่าง รูปทรง พื้นผิว ขนาดและสัดส่วน น้ำหนัก บริเวณว่าง

2. ส่วนประกอบที่เกิดจากการเชื่อมโยงส่วนประกอบขั้นมูลฐานเข้าด้วยกัน ได้แก่ จังหวะ ลีลาความเคลื่อนไหว ความสมดุล ความกลมกลืน และความเอกภาพ

การสร้างสรรคผลงานทัศนศิลป์มีความจำเป็นต้องมีหลักในการจัดระบบภาพ เพื่อช่วยให้ผลงานทัศนศิลป์มีความกลมกลืนและมีความสวยงามปราณีต ซึ่งทำให้เกิดคุณค่าทางสุนทรียะแก่ผู้ที่ได้ชื่นชมอย่างมีความสุข

การพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรง (Transformation)

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า กล่าวว่า การพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรงเป็นเรื่องที่สัมพันธ์กับจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ คือ เมื่อมนุษย์มองเห็นธรรมชาติที่อยู่เบื้องหน้า ให้กลายเป็นรูปทรงใหม่ด้วยจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเขา ดังเช่น ศิลปิน พอล เซซาน ได้เปลี่ยนรูปทรงจากธรรมชาติให้กลายเป็นเหลี่ยมเป็นมุม อย่างน่าสนใจ

วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ. (2543 - 2) กล่าวถึงการพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรงที่สัมพันธ์กับการสร้างสรรค์ไว้ดังนี้

"ทัศนศิลป์ เป็นการมองเห็นหรือจับคู่ประสาท เป็นด้านหลักแต่การมองเห็นก็เกี่ยวข้องกับกลไกและการแปลความของสมอง การมองเห็นภาพหรือรูปทรงเบื้องหน้าอย่างปกติธรรมดา คงเป็นเพียงเรื่องการเห็นโดยทั่วไป แต่การมองเห็นที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์และศิลปะ จะเป็นเรื่องของความสามารถในการแปลงรูปหรือสร้างรูปขึ้นมาใหม่ "การพัฒนารูปทรง" ในที่นี้ จึงเป็นประเด็นสำคัญประเด็นหนึ่งในการตรวจสอบเด็กและเยาวชน"

ดังที่กล่าวมาสรุปว่า การพัฒนาปรับเปลี่ยนรูปทรง คือ ความสามารถปรับเปลี่ยนรูปทรงจากเดิมไปเป็นรูปทรงอื่นๆ โดยผ่านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการที่มีความหลากหลาย

จากแนวคิด CISST มีความสอดคล้องกับการศึกษาผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ซึ่งสามารถนำไปบูรณาการกับศาสตร์อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษารูปแบบผลงานทัศนศิลป์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเรียนการสอนในวิชาศิลปะศึกษาจำเป็นต้องสร้างแบบเครื่องมือวัดทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้การเรียนการสอนศิลปะศึกษาที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิดCISST มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า (2545: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดหลัก CISST ของนิสิตระดับอุดมศึกษาระหว่างวิธีสอนเพื่อสร้างความคิดรวบยอดกับวิธีสอนแบบบรรยายประกอบสื่อ จำนวน 27 คน ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในองค์ประกอบย่อยแต่ละด้านของแนวคิดหลัก CISST ของกลุ่มทดลองในกิจกรรมสูงกว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และข้อมูลจากการวิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ แสดงให้เห็นในแต่ละกิจกรรมของกลุ่มทดลอง สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยรวมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดหลัก CISST ของกลุ่มควบคุม

มณฑา ไร่ทิม (2544: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสี โดยใช้กิจกรรมที่ฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแนวคิดของเบอร์รีไนซ์ แมคคาร์ซี 4 แมท จำนวน 40 คน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสี โดยใช้กิจกรรมฝึกประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ แต่การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพระบายสี จากวัสดุสัมผัสแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

บุญนำ พัชรปิยะกุล. (2548: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการใช้การสอนแบบ CISST จำนวนนักเรียน 55 คน ผลการวิจัยพบว่า หลังจากนักเรียน เรียนโดยใช้แนวคิดการสอนแบบ CISST นักเรียนมีทัศนคติต่อการสอนแบบ CISST ด้านความรู้ ด้านความรู้สึก ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมและทัศนคติโดยรวม อยู่ในระดับดี ซึ่งมีค่าเฉลี่ย 3.93 , 3.72 , 3.53 และ 3.73 ตามลำดับ

วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ (2543: 2- 3) ได้ศึกษาวิจัยโครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ กรณีศึกษา: โรงเรียนผไทอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและกำหนดสมมติฐานความเชื่อเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ซึ่งคัดสรรนักเรียนจำนวน 12 คน ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถสร้างสรรค์กิจกรรมมีคุณภาพดีเยี่ยมระหว่าง 5-8 กิจกรรม ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์กับนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของศิลปะสมัยใหม่ และศิลปะหลังสมัยใหม่

ศิริลักษณ์ ไทยดี. (2546: บทคัดย่อ). ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนทัศนศิลป์ในวิชาศิลปะกับชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แนวคิดการสอนแบบ ซี ไอ เอส เอส ที. จำนวนนักเรียน 120 คน ผลการศึกษาพบว่า คะแนนทัศนศิลป์โดยรวม 12 กิจกรรมของ

นักเรียนชายมีค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้านทุกด้านรวมทั้งหมดเท่ากับ 11.68 นักเรียนหญิงมีค่าเฉลี่ยคะแนนรายด้านทุกด้านรวมทั้งหมดเท่ากับ 12.78 และคะแนนรวมทั้งนักเรียนชาย หญิง มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 12.31 คะแนน ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ดีทั้งหมด

บุครินทร์ สิริปัญญาธร (2541: 4) ได้ศึกษาเรื่อง แนวโน้ม และอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมร่วมมือของเด็กปฐมวัย ที่เกิดจากกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม ซึ่งกล่าวถึงการจัดการกิจกรรมศิลปะ โดยใช้สื่อผสมแบบเป็นกลุ่มว่า เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำงานกลุ่ม ร่วมกันสามารถใช้วัสดุอุปกรณ์ ที่มีความหลากหลายได้ โดยเฉพาะการสร้างงานกิจกรรมประเภท 3 มิติ เด็กสามารถปั้นรูปทรงต่างๆได้ นอกจากนี้ยังกล่าวถึงวัสดุที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ที่สมควรใช้ในการปั้นคือ ดินเหนียว ทราย ดินน้ำมัน กระดาษ กระดาษตะกั่ว และแป้งโด การศึกษานี้เป็นการศึกษาเด็กวัย 5-6 ปี ทดลองโดยสร้างแผนการจัดการจัดการกิจกรรมศิลปะ แบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม แล้วนำมาใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ผลการทดลองพบว่า เด็กที่ได้รับการจัดการกิจกรรมศิลปะแบบสื่อผสมเป็นกลุ่ม มีแนวโน้มและอัตราการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความร่วมมือสูงขึ้น

สุรพงษ์ ด้านลักษณะโยธิน (2535:129) ศึกษาเรื่องการเปรียบเทียบผลการเรียนศิลปะศึกษา และทัศนคติต่อการปั้นรูปของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนโดยกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์และวิธีสอนตามคู่มือครู กับกลุ่มตัวอย่างนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร จำนวน 80 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลองสอบโดยวิธีการกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ 40 คน และกลุ่มควบคุมสอนตามคู่มือครู 40 คน และรวบรวมข้อมูลแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านทฤษฎีและปฏิบัติและแบบสอบถามด้านทัศนคติต่อการปั้น พบว่าผลการเรียนปั้นรูปทั้งด้านทฤษฎีและปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนกระบวนการกลุ่มสัมพันธ์ และวิธีการสอนตามคู่มือครูแตกต่างกัน ส่วนทัศนคติของนักเรียนหลักการเรียนการปั้นรูป นักเรียนทั้งในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ต่างมีทัศนคติต่อการเรียนปั้นรูปดีกว่าก่อนเรียน

องค์การ อิมทรัมพอร์รี่ และคนอื่นๆ (2526:279-282) ได้กล่าวถึงกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ว่าเป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระช่วยให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานเพลิดเพลินในการทำงาน มีความเชื่อมั่นใจตนเอง มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล รู้จักสังเกต มีความสามารถในการประยุกต์ใช้ เป็นผู้กล้าตัดสินใจ และฝึกให้เป็นผู้ที่มีความสามารถในการแก้ปัญหา

งานวิจัยในต่างประเทศ

โคลแอต ซอร์ และเชอร์วูด (Clatt, Shaw; & Sherwood. 1980: 1061- 1064) ได้ศึกษาถึงผลการใช้คำถามนอกนัยกับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กวัยอนุบาลโดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นเด็กอายุ 5-6 ปี จำนวน 37คน เป็นชาย 18 คน เป็นหญิง 19 คน กลุ่มทดลองจะได้รับการฝึกเป็นเวลา 8 สัปดาห์

จากครูที่ได้รับการอบรมถึงการถามเพื่อการพัฒนาการคิดอเนกนัยมาแล้วเป็นเวลา 6 สัปดาห์ ส่วนกลุ่มควบคุมได้รับการสอนจากครูที่สอนตามปกติ ทั้งกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองได้รับการทดสอบก่อนและทดสอบภายหลังในด้านความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของทอแรนซ์ ที่เป็นคำพูดและเป็นรูปภาพ ผลการทดลองพบว่ากลุ่มทดลองที่ครูได้รับการฝึกอบรมให้ถามคำถามให้เด็กสามารถเกิดการคิดอเนกนัย มีคะแนนความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกับกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญจากการวัดโดยใช้แบบวัดความคิดสร้างสรรค์ที่เป็นคำพูด ส่วนการวัดความคิดสร้างสรรค์โดยแบบที่เป็นรูปภาพ พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างกลุ่มทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเด็กอนุบาลที่ได้รับการฝึกให้คิดอเนกนัยจะสามารถเกิดความคิดสร้างสรรค์ได้

ต่อมาอีกในปี 1986 ชอว์และโคลแอต (Shaw; & Cliatt. 1986: 86-88) ได้ทำการศึกษาถึงรูปแบบที่เหมาะสมในการฝึกครูเพื่อสนับสนุนให้เด็กเล็กเกิดความสามารถในการการคิดอเนกนัยได้ โดยครูที่ทำการสอนเด็กจะต้องได้รับการฝึกจากผู้เชี่ยวชาญก่อนกลุ่มตัวอย่างงานวิจัย เป็นเด็กอนุบาล ซึ่งถูกแบ่งเป็นกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ครูจะต้องวางแผนทำการสอนเด็กเป็นเวลา 3 ชั่วโมงต่อ 1 สัปดาห์ และครูต้องพบผู้เชี่ยวชาญเพื่อรับการฝึกเทคนิคต่างๆ ที่นำมาใช้ในการสอนเด็ก เด็กในกลุ่มทดลองมีครูผู้สอนจำนวน 19 คน และกลุ่มควบคุมมีจำนวนครูผู้สอนจำนวน 18 คน ใช้เวลา 8 สัปดาห์ ในการทำการสอน ผลการศึกษาพบว่าเด็กในกลุ่มทดลองถูกถามคำถามเพื่อกระตุ้นให้เกิดการคิดอเนกนัยมากกว่า 250 คำถาม เมื่อเปรียบเทียบกับกลุ่มควบคุมซึ่งมีเพียง 25 คำถาม ซึ่งมีผลทำให้เด็กที่อยู่ในกลุ่มทดลองมีความอเนกนัยของครูพบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกจากผู้เชี่ยวชาญจะมีความรู้ในการถามคำถาม และมีคำถามเพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดอเนกนัยมากกว่าครูกลุ่มควบคุม ซึ่งสรุปได้ว่า รูปแบบที่ประกอบด้วยการพัฒนาความรู้ โอกาสในการประยุกต์ความรู้มาใช้และการประเมินผลของงานที่ทำมีผลไปเพิ่มจำนวนของคำถามที่ส่งเสริมการคิดอเนกนัยได้

เบรندا (Brenda 1991:2326 – B) ได้ศึกษาเรื่องการจัดระบบเกี่ยวกับพื้นฐานการปั้น ซึ่งเป็นผลมาจากความทรงจำของเด็ก กลุ่มตัวอย่างเป็นเด็กปฐมวัยและเด็กเกรด 4 โดยให้เด็กทั้ง 2 กลุ่มทำกิจกรรมการปั้นสัปดาห์ละ 1-2 ครั้ง จนถึง 4 สัปดาห์ และบันทึกภาพขณะเด็กทำกิจกรรมการปั้น ภาพถ่ายแสดงให้เห็นขั้นตอนในการทำกิจกรรมหลังทำกิจกรรมไป 7- 9 วัน นำผลที่ได้มาทบทวนอีกครั้งโดยนำภาพจากงานปั้นให้เด็กจัดประเภทหรือจำพวก และให้เหตุผลเกี่ยวกับการจัดพวก จากการศึกษาพบว่าเด็กให้เหตุผลอย่างง่าย ๆ ซึ่งเป็นประสบการณ์ที่เด็กได้รับข้อมูลมาโดยบังเอิญ สำหรับเด็กเกรด 4 จะใช้เหตุผลในการจัดพวกได้มากที่สุด เนื่องจากเด็กมีประสบการณ์ทำให้การปั้นมีความแตกต่างกันออกไปมากกว่า

บราวน์ (Brow. 1975:98) ได้ศึกษาเรื่องพัฒนาการลักษณะการปั้นคนของเด็กวัย 3-11 ปี เพื่อศึกษาถึงผลการปั้นคนในเด็กต่างวัย และพบมากในเด็กอายุระหว่าง 3-4 ปี 4-5 ปี และ 5-6 ปี

เนื่องจากพัฒนาการทางด้านร่างกายและความคิดรวบยอดของเด็กที่มีพัฒนาการสูงทั้งยังเสนอว่าหากจัดกิจกรรมปั้นกับเด็กอายุ 3-4 ปี อย่างสม่ำเสมอจะทำให้เด็กมีพัฒนาการปั้นที่สูงขึ้นด้วย

จากการศึกษาวิจัยทั้งในและต่างประเทศพบว่า การศึกษาดลงงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิดCISST ได้มีนักวิชาการให้ความสำคัญมากกับกิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST และศึกษาวิจัยอย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 12-13 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 7 ห้องเรียน 350 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นเด็กนักเรียนชาย-หญิงอายุระหว่าง 12-13 ปี ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน จำนวน 50 คน มีเกณฑ์ในการเลือกกรณีศึกษาแบบเจาะจง (Purposive sampling)

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีดังนี้

1. แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน
3. แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
แบบวิเคราะห์ของผู้วิจัยผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST มีดังนี้

ตาราง 1 ตัวอย่างแบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้แนวคิด CISST

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1	กลวิธี - เนื้อหา -	C I S S T

แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ตาราง 2 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน

แผนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

การสร้างแผนการสอน ผู้วิจัยได้จัดทำแผนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST จำนวน 5 กิจกรรม เพื่อเป็นแนวทางในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด CISST
2. จัดทำแผนการสอนที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST จำนวน 5 กิจกรรม ดังนี้
  - กิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากมิวสิควีดีโอประกอบเสียงเพลง คลาสสิก
  - กิจกรรมที่ 2 ชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด
  - กิจกรรมที่ 3 วาดภาพจากการสัมผัสด้วยมือ
  - กิจกรรมที่ 4 ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

กิจกรรมที่ 5 วาดภาพจากการดมกลิ่นยาตมสมุนไพร

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วยแผนการสอน แบบวิเคราะห์รูปแบบ ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมแนวคิด CISST และแบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็น ของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจพิจารณาเนื้อหา ความสอดคล้องกับแนวคิด CISST เพื่อนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศศิริ บวรกิตติ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. อาจารย์ตรีวิทย์ วิจิตรพลการ อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
4. อาจารย์สุชาติ ทองสีมา อาจารย์ประจำคณะศิลปกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
5. อาจารย์ไกรเวท หาญกลับ อาจารย์ประจำกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ
โรงเรียนเบญจมราชานุสรณ์

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการเก็บข้อมูลการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 เป็นเวลา 10 สัปดาห์ วันละ 1 คาบ จำนวน 5 กิจกรรม รวมผลงานทั้งสิ้น 250 ชิ้น เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน ครอบคลุม ในการตอบปัญหาการวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพที่สุด วิธีการที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST และแบบสัมภาษณ์ผลงาน ทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำข้อมูลที่ได้มาทำการตีความและวิเคราะห์ข้อมูล โดยการวิเคราะห์เนื้อหาและการ วิเคราะห์แบบอุปนัย คือ การตีความสร้างข้อสรุปอุปนัย
2. นำข้อมูลที่ได้มาเขียนสรุปเป็นรายงานวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ที่ได้รับการจัดประสบการณ์จากกิจกรรมตามแนวคิด CISST จำนวนผลงาน 250 ชิ้น ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลและประกอบแบบสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน โดยมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ได้นำเสนอเรียงลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST
2. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตาราง 3 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์กิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากมิวสิกวิดีโอ ประกอบเสียงเพลงคลาสสิก

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p style="text-align: center;">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสีภาพเป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ เนื้อหา - เวลาแห่งการลึนหวัง การตามหาจินตนาการภาพจากเสียงเพลง</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก</p> <p>I = “จินตนาการ”มีเรื่องราวเป็นกิ่งรูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง</p> <p>S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน</p> <p>มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีในภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัสทางการฟังเพลง</p> <p>S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมี</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		<p>ความสมดุล</p> <p>T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่โตกเศร้า</p>
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 2</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสีภาพเป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ</p> <p>เนื้อหา- จากเสียงเพลงสู่ภาพการเดินทางย้อนเวลาที่เขากลับไปตอนเด็กๆคิดถึงผู้หญิงคนนึงกำลังจะเอาของไปให้ผู้หญิงแม่หนทางจะลำบากเพียงใดก็ตาม</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิค</p> <p>I = “จินตนาการ”มีเรื่องราวเป็นกึ่งรูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง</p> <p>S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน</p> <p>มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีในภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัสทางการฟังเพลง</p> <p>S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมีความสมดุล</p> <p>T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่โตกเศร้า</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="197 681 416 773">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 3</p>	<p data-bbox="486 428 833 799">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสี ภาพเป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ เนื้อหา - จากเสียงเพลงสู่ภาพ การค้นพบตัวตนที่แท้จริง เป็น ภาพผู้ชายออกเดินทางด้วยความ ยากลำบากเพื่อต้องการ พบตัวตนที่แท้จริง</p>	<p data-bbox="862 428 1282 1301">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบ ของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก I = “จินตนาการ”มีเรื่องราวเป็นกึ่ง รูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการได้ยิน มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีใน ภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัส ทางการฟังเพลง S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะ ผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมี ความสมดุล T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอด ปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้ สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่ โคกเคี้ยว</p>
 <p data-bbox="197 1576 416 1668">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 4</p>	<p data-bbox="486 1323 833 1749">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสี ภาพเป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ เนื้อหา - จากเสียงเพลงสู่ภาพ ความหลังครั้งยังเด็ก ทำให้นึก ถึงการพลัดพรากจากคนที่เรารัก เพลงตอนสุดท้ายเป็นภาพที่ เด็กชายมาพบกับเด็กหญิงมา เจอสถานที่ที่</p>	<p data-bbox="862 1323 1282 1749">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบ ของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก I = “จินตนาการ”มีเรื่องราวเป็นกึ่ง รูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการได้ยิน มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีใน ภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
	ผูกพันเกิดเป็นความรัก	<p>สัมผัสทางการฟังเพลง</p> <p>S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมีความสมดุล</p> <p>T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่โคกเศร้า</p>
 <p data-bbox="182 1203 411 1290">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 5</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสีภาพเป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ</p> <p>เนื้อหา - จากเสียงเพลงสู่ภาพการเดินทางสู่จุดหมาย ความเศร้า ความเหงา ความรักและความเหน็ดเหนื่อย</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีรูปแบบของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก</p> <p>I = “จินตนาการ” มีเรื่องราวเป็นกึ่งรูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง</p> <p>S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน</p> <p>มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีในภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัสทางการฟังเพลง</p> <p>S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมีความสมดุล</p> <p>T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่โคกเศร้า</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="191 690 415 781">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 6</p>	<p data-bbox="501 428 882 853">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสีภาพ เป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ เนื้อหา - จากเสียงเพลงสู่ภาพสู่โลกกว้าง ในสมัยโบราณ เรือเป็นพาหนะในการล่องทะเล สำรวจ เสียงอันตราย และลำบาก ภาพจึงเหมือนเรือสำรวจที่ท่องสู่โลกกว้าง ที่เต็มไปด้วยสิ่งไม่รู้จักรักและอันตราย</p>	<p data-bbox="911 428 1310 1301">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก I = “จินตนาการ”มีเรื่องราวเป็นกึ่งรูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีในภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัสทางการฟังเพลง S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมีความสมดุล T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่โคกเศร้า</p>
 <p data-bbox="191 1655 415 1747">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 7</p>	<p data-bbox="501 1382 882 1589">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสีภาพ เป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ เนื้อหา - จากเสียงเพลงสู่ภาพ หนทางแห่งชีวิต ที่หุดหู่สิ้นหวัง</p>	<p data-bbox="911 1382 1310 1699">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก I = “จินตนาการ”มีเรื่องราวเป็นกึ่งรูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		<p>มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีในภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัสทางการฟังเพลง</p> <p>S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมีความสมดุล</p> <p>T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีสันที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่โคกเศร้า</p>
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 8</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสีภาพเป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ เนื้อหา - จากเสียงเพลงรูปภาพควาทรงจำในฤดูหนาวท่ามกลางสถานที่เต็มไปด้วยหิมะ ชายหญิงคู่หนึ่งมาที่นี่ด้วยกัน เมื่อครั้งยังเด็กแต่ตอนนี้ผู้ชายคนนั้นได้กลับมาที่นี่เพื่อกลับมาหาเด็กหญิงคนนั้นอีกครั้ง</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก</p> <p>I = “จินตนาการ”มีเรื่องราวเป็นกึ่งรูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง</p> <p>S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน</p> <p>มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีในภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัสทางการฟังเพลง</p> <p>S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมีความสมดุล</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
		T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่โคกเศร้า
 <p data-bbox="187 923 411 1011">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 9</p>	<p data-bbox="489 650 861 1022">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสี ภาพเป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ เนื้อหา - จากเสียงเพลงสู่ภาพ มนุษย์กับอิสรภาพ ผู้หญิงที่บินอยู่ เปรียบเสมือนมนุษย์ที่มีอิสระเสรี ต่างกับชายในชุดสีดำที่ไม่มีอิสรภาพ</p>	<p data-bbox="882 650 1286 1535">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีรูปแบบของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก I = “จินตนาการ”มีเรื่องราวเป็นกึ่งรูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการได้ยิน มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสีในภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้สัมผัสทางการฟังเพลง S2= “การจัดระบบภาพ” ลักษณะผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและมีความสมดุล T= “การพัฒนารูปทรง” มีการถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่งรูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึงอารมณ์ จังหวะที่โคกเศร้า</p>

ตาราง 3 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
<div data-bbox="121 437 396 625" data-label="Image"> </div> <p data-bbox="149 637 371 670">ภาพประกอบผลงาน</p> <p data-bbox="214 681 307 714">คนที่ 10</p>	<p data-bbox="439 393 825 493">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย ระบายสีภาพ เป็นเส้นสีเรียบๆอย่างอิสระ เนื้อหา</p> <p data-bbox="439 504 825 659">- จากเสียงเพลงสู่ภาพ ขึ้นอยู่กับ เวลาผู้ชายคนนั้นต้องตามหา ผู้หญิง และการตามหานั้นขึ้นขึ้นอยู่กับเวลา</p>	<p data-bbox="853 393 1243 493">C = "ความคิดสร้างสรรค์"มีรูปแบบ ของรูปทรงของคนเล่นดนตรีคลาสสิก</p> <p data-bbox="853 504 1243 714">I = "จินตนาการ"มีเรื่องราวเป็นกึ่ง รูปธรรมที่ได้รับแรงบันดาลใจจากเพลง S1.3= การรับรู้จากประสาทสัมผัส ทางการได้ยิน</p> <p data-bbox="853 725 1243 880">มีจังหวะที่แสดงออกถึงการระบายสี ในภาพ ซึ่งถ่ายโยงมาจากการรับรู้ สัมผัสทางการฟังเพลง</p> <p data-bbox="853 891 1243 1046">S2= "การจัดระบบภาพ" ลักษณะ ผลงานนี้มีการจัดภาพที่น่าสนใจและ มีความสมดุล</p> <p data-bbox="853 1057 1243 1267">T= "การพัฒนารูปทรง" มีการ ถ่ายทอดปรับเปลี่ยนรูปทรงกึ่ง รูปธรรม และใช้สีเส้นที่แสดงออกถึง อารมณ์ จังหวะที่โตกเศร้า</p>

ตาราง 4 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	ตามหา	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลงเศร้า	มีความรู้สึกแปลกใหม่ในการทำงาน
2	อยากย้อนเวลา	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลงแล้วเศร้าคิดถึงคนรักที่จากไป	ได้ทำงานแปลกใหม่
3	เส้นทางเดิน	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลงช้าและเศร้า	รู้สึกเสียบ และมีสมาธิในการทำงาน
4	หลากหลาย	เกิดแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ที่เคยรับมาอย่างหลากหลาย	ชอบมากและได้วาดรูปด้วย
5	หนทางไกล	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลงและวาดภาพอย่างลึกลับ	เสียบ มีสมาธิในการวาด
6	ร่องเรือ	เกิดจากแรงบันดาลใจในการเดินทางและอยากเดินทางไปในท้องทะเลกว้าง	สนุกมาก ได้ความแปลกใหม่
7	หนทาง	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลง เศร้า	มีสมาธิ อยากทำอีก
8	กลับมาหา	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลงเศร้าและให้เรื่องราวกลับมาอีก	สนุกมาก ได้ความแปลกใหม่ ในการวาดภาพ คิดถึงคนที่หายไปนาน
9	อิสระ	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลงและคิดถึงคนอื่นคนหนึ่งอยู่	สนุกมาก ๆ ในการทำกิจกรรมนี้และไม่เคยเห็นครูคนไหนที่นำกิจกรรมสนุกแบบนี้มาให้วาดภาพ
10	เดินไปข้างหน้า	เกิดแรงบันดาลใจจากการฟังเพลงช้า มีความมุ่งมั่นที่จะทำอะไรต้องตั้งใจ	มีสมาธิในการทำงาน

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมนี้มีความชอบและมีสมาธิความตั้งใจกับการทำงาน เพราะเป็นกิจกรรมครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคระบายสีไม้ลงบนกระดาษ และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมและกึ่งรูปธรรม เกี่ยวกับบรรยากาศในสถานที่ที่เป็นธรรมชาติ เรื่องราวเกี่ยวกับความคิดถึงอีกคนที่จากกันมานาน และช่วงเวลาที่ดีกับคนรัก สถานที่ต่างๆ ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิดCISST ในด้านของความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เป็นส่วนใหญ่จะได้รับแรงบันดาลใจจากฟังเพลงเศร้าจากครูที่เปิด เรื่องราวประสบการณ์ที่เคยผ่านมา และรับรู้ประสาทสัมผัสทางการได้ยิน เพลงที่ฟังสามารถแสดงออกในผลงานทัศนศิลป์ที่มีการจัดระบบภาพอย่างน่าสนใจ มีความกลมกลืน ความสมดุลของภาพ และมีจังหวะการระบายสีที่สอดคล้องกับทำนองเพลงที่ฟัง อีกทั้งยังมีการปรับเปลี่ยนรูปทรงและสีเส้นที่มีความหลากหลายได้อย่างมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 5 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 2
ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1</p>	<p>กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ใบบัว ก้าน วัสดุธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรมธรรมชาติที่สวยงาม ภาพธรรมชาติของป่าที่ยังไม่ถูก ทำลาย และทำสิ่งที่ไม่มีความ ให้กลับมามีคุณค่า</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการ ต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลง จากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ้งไม้ สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล และกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ</p>
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 2</p>	<p>กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ใบบัว ก้าน วัสดุธรรมชาติ เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรมเมื่อพระอาทิตย์ตกดิน ความทอดความรู้สึกของ บรรยากาศยามเย็น ที่เต็มไปด้วย ด้วยธรรมชาติ</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการ ต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่ I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลง จากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ้งไม้ สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล และกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ</p>

ตาราง 5 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="179 679 404 766">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 3</p>	<p data-bbox="451 438 786 532">กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ไขไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ</p> <p data-bbox="451 548 786 755">เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรมธรรมชาติใกล้เคียงตัว อาหารเป็นสิ่งที่มนุษย์ต้องการ ล้วนแปรรูปมาจากธรรมชาติ</p>	<p data-bbox="815 438 1272 591">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการ ต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่</p> <p data-bbox="815 607 1272 701">I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม</p> <p data-bbox="815 716 1272 869">T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลง จากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ้งไม้ สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ</p> <p data-bbox="815 884 1272 978">S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล และกลมกลืน ความเป็นเอกภาพ</p>
 <p data-bbox="179 1284 404 1371">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 4</p>	<p data-bbox="451 1039 786 1133">กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ไขไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ</p> <p data-bbox="451 1148 786 1301">เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรมกรอกรูปจากท่อนไม้ และป่าไม้</p>	<p data-bbox="815 1039 1272 1192">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการ ต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่</p> <p data-bbox="815 1207 1272 1301">I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม</p> <p data-bbox="815 1316 1272 1469">T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลง จากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ้งไม้ สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ</p> <p data-bbox="815 1485 1272 1579">S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล และกลมกลืน ความเป็นเอกภาพ</p>
 <p data-bbox="179 1884 404 1972">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 5</p>	<p data-bbox="451 1640 786 1734">กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ไขไม้ ก้าน วัสดุธรรมชาติ</p> <p data-bbox="451 1749 786 1956">เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรมรอตงกับท่อนไม้ ภาพ สงครามต่อสู้กันโดยอีกฝ่ายมี รอตง แต่รู้สึกไม่ค่อยพอใจ</p>	<p data-bbox="815 1640 1272 1793">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธี สร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการ ต่อเติมกิ้งไม้ด้วยความแปลกใหม่</p> <p data-bbox="815 1808 1272 1902">I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม</p> <p data-bbox="815 1917 1272 1956">T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลง</p>

ตาราง 5 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
	ผลงานเพราะใช้สีมากกว่าวัสดุธรรมชาติ	เส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ่งไม้สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ
 <p data-bbox="182 941 402 1022">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 6</p>	<p data-bbox="451 705 768 792">กลวิธี- ปะติดกิ่งไม้ ใบไม้ ก้าน</p> <p data-bbox="451 814 768 858">วัสดุธรรมชาติ</p> <p data-bbox="451 880 768 1076">เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรมธรรมชาติอันสวยงามมนุษย์ต้องพึ่งพาสิ่งแวดล้อมเสมอตั้งแต่เกิดจนตาย</p>	<p data-bbox="791 705 1270 858">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการต่อเติมกิ่งไม้ อย่างมีความแปลกใหม่</p> <p data-bbox="791 880 1270 967">I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม</p> <p data-bbox="791 989 1270 1142">T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ่งไม้สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ</p> <p data-bbox="791 1164 1270 1251">S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ</p>
 <p data-bbox="182 1552 402 1633">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 7</p>	<p data-bbox="451 1316 768 1404">กลวิธี- ปะติดกิ่งไม้ ใบไม้ ก้าน</p> <p data-bbox="451 1426 768 1469">วัสดุธรรมชาติ</p> <p data-bbox="451 1491 768 1797">เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบรูปธรรมข้าว ข้าว ข้าว สร้างสรรค์ออกมาเป็นข้าวราดแกงแสนอร่อย ได้ลองทำสิ่งแปลกใหม่ที่สนุกสนาน</p>	<p data-bbox="791 1316 1270 1469">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการต่อเติมกิ่งไม้ อย่างมีความแปลกใหม่</p> <p data-bbox="791 1491 1270 1579">I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม</p> <p data-bbox="791 1600 1270 1753">T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจากเส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ่งไม้สามารถเป็นรูปทรงที่น่าสนใจ</p> <p data-bbox="791 1775 1270 1862">S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุลและกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ</p>

ตาราง 5 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="172 642 396 729">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 8</p>	<p data-bbox="444 417 765 504">กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ไขไม้ ก้าน</p> <p data-bbox="444 526 594 563">วัสดุธรรมชาติ</p> <p data-bbox="444 585 765 897">เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรมเกมส์ต่อสู้ในแบบของ จีน ภาพเกมส์ต่อสู้โดยใช้ ไขไม้มาประกอบร่วมกับเกม ที่ ก ำ ลั ง เ ล่ น อ ยู่ ใน สวนสาธารณะ</p>	<p data-bbox="786 417 1262 563">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการต่อเติมกิ้งไม้ อย่างมีความแปลกใหม่</p> <p data-bbox="786 585 1262 679">I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม</p> <p data-bbox="786 701 1262 847">T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจาก เส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ้งไม้สามารถ เป็นรูปทรงที่น่าสนใจ</p> <p data-bbox="786 869 1262 956">S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล และกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ</p>
 <p data-bbox="172 1260 396 1347">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 9</p>	<p data-bbox="444 1035 765 1122">กลวิธี- ปะติดกิ้งไม้ ไขไม้ ก้าน</p> <p data-bbox="444 1144 594 1181">วัสดุธรรมชาติ</p> <p data-bbox="444 1203 765 1624">เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม ถ้าโลกพูดได้ มนุษย์ ต้องพึ่งพาธรรมชาติหาก สิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ ต่างๆ สามารถพูดและรับรู้ใน สิ่งที่มนุษย์ทำคงอยากให้ มนุษย์มีความสุข และดูแลใ ใจธรรมชาติ</p>	<p data-bbox="786 1035 1262 1181">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการต่อเติมกิ้งไม้ อย่างมีความแปลกใหม่</p> <p data-bbox="786 1203 1262 1297">I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม</p> <p data-bbox="786 1319 1262 1465">T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจาก เส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ้งไม้สามารถ เป็นรูปทรงที่น่าสนใจ</p> <p data-bbox="786 1487 1262 1574">S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล และกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ</p>

ตาราง 5 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="179 650 404 685">ภาพประกอบผลงาน</p> <p data-bbox="247 694 337 738">คนที่ 10</p>	<p data-bbox="446 428 772 519">กลวิธี- ปะติดกิ่งไม้ ใบไม้ ก้าน</p> <p data-bbox="446 541 601 576">วัสดุธรรมชาติ</p> <p data-bbox="446 598 772 690">เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรมธรรมชาติสดใสด้วย</p> <p data-bbox="446 711 772 853">เสียงเพลง เสียงของธรรมชาติ ที่สร้างความไพเราะให้มนุษย์ ได้</p>	<p data-bbox="786 428 1270 576">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีกลวิธีสร้างสรรค์ ผลงานเป็นแบบนูนต่ำ ซึ่งมีการต่อเติมกิ่งไม้ อย่างมีความแปลกใหม่</p> <p data-bbox="786 598 1270 690">I = “จินตนาการ”เป็นลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม</p> <p data-bbox="786 711 1270 853">T = “การพัฒนารูปทรง”มีการดัดแปลงจาก เส้นดินสอมาเป็นเส้นที่ทำจากกิ่งไม้สามารถ เป็นรูปทรงที่น่าสนใจ</p> <p data-bbox="786 875 1270 967">S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล และกลมกลืน มีความเป็นเอกภาพ</p>

ตาราง 6 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียน คนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	บ้าน 3 หลัง	เกิดแรงบันดาลใจจาก ครอบครัวฉัน	สนุกดี เพลินเพลิน ผ่อนคลาย
2	รับแสงอรุณ	เกิดแรงบันดาลใจจากประสบการณ์ที่ เคยเห็นแสงอาทิตย์ขึ้นยามเช้า	ทำงานอย่างมีความสุขมาก
3	อาหารจาน ด่วน	เกิดแรงบันดาลใจจาก เห็นอาหารที่เคย ทานแล้วนำวัสดุที่มีมาทำให้เป็นอาหาร ตามที่เคยได้ทาน	สนุกสนานและมีจินตนาการ ด้วย
4	กรอกรูปของ ฉัน	เกิดแรงบันดาลใจจาก ฉันอยากเก็บรูปสวยไว้ในกรอกรูปที่ฉัน ทำเอง	สนุกสนานมากและทำให้มี จินตนาการด้วย
5	รถถัง	เกิดแรงบันดาลใจจากความฝันว่าอยาก เป็นทหารและนั่งในรถถัง	สนุกกับการทำงานถึงไม้
6	ป.ปลา	เกิดแรงบันดาลใจจากการเห็นปลาในน้ำ	พักผ่อน คลายเครียด
7	ข้าวราดแกง	เกิดแรงบันดาลใจจากการที่ไปกิน ข้าวราดแกงกับแม่	สนุกมากและแะยังเป็นกา รถ่ายทอดเรื่องราว
8	หุ่นยนต์	เกิดแรงบันดาลใจจากการดูยอดมนุษย์ ต่อสู้กัน	สบายๆ คลายเครียด สนุกสนาน
9	บ้านฉัน	เกิดแรงบันดาลใจจากอยากเป็นนัก ออกแบบบ้าน	ผ่อนคลายเครียด และ สนุกสนาน
10	ฉันกับดอกไม้ บาน	เกิดแรงบันดาลใจจากฉันอยากอยู่ ท่ามกลางธรรมชาติและดอกไม้	สนุกสนานมาก

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมประติมากรรมกึ่งไม้ไผ่มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคปะติดกึ่งไม้ไผ่เป็นโครงสร้างรูปทรงที่ปรับเปลี่ยนไปตามจินตนาการของตนเอง ความรู้สึกจากจิตใจ และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริง ตัดทอนคล้ายของจริง ผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับอาคารบ้านเรือนหรือสถาปัตยกรรม ยานพาหนะ สิ่งของเครื่องใช้ เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการสร้างสรรค์ผลงานปะติดต่อเติมเป็นเส้นๆ ลงบนกระดาษ ซึ่งมีความแปลกใหม่เฉพาะตัว I = “จินตนาการ” มีลักษณะเป็นรูปแบบเป็นรูปธรรม เรื่องราวของความฝัน T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง S2 = “การจัดระบบภาพ” จัดวางภาพที่สมดุลกัน มีความเป็นเอกภาพเดียวกัน ซึ่งมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 7 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 3
ชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - เป็นลักษณะ รูปแบบรูปธรรม มีเรื่องราว เกี่ยวกับเมื่อดื่มน้ำส้มทำให้ รู้สึกเปรี้ยวและหวานสดชื่น จึงวาดเป็นผลไม้เปรี้ยวและ หวาน</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรรที่ หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิม รสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 2</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - เป็นลักษณะ รูปแบบรูปธรรม มีเรื่องราว เกี่ยวกับมีรสผลไม้หลาย อย่าง มีรสชาติสดชื่น เปรี้ยว และหวาน แอปเปิ้ล องุ่น ส้ม สับปะรด ภาพมีสีสันสวยงาม มีรูปผลไม้เป็นส่วนผสม สร้างสรรค์สนุกสนาน</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรรที่ หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิม รสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>

ตาราง 7 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="177 694 408 781">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 3</p>	<p data-bbox="444 519 786 1006">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับสิ่ง ต่างๆถึงแม้จะอธิบายเป็นคำพูด ไม่ได้ สามารถถ่ายทอดทาง รูปภาพได้ แสดงให้เห็นถึง อารมณ์และบรรยากาศที่ดีใน สวนส้มและมะม่วง จินตนาการ ถ่ายทอดสิ่งต่างๆทางรูปภาพ</p>	<p data-bbox="815 519 1289 1174">C = "ความคิดสร้างสรรค์"มีการระบายสีสรร ที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = "จินตนาการ"มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = "การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส"สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการ ชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงาน ทัศนศิลป์ S2 = "จัดระบบภาพ" มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = "การพัฒนารูปทรง"มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>
 <p data-bbox="177 1458 408 1546">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 4</p>	<p data-bbox="444 1306 786 1618">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับ น้ำส้มที่เปรี้ยวทำให้มีความคิด ความรู้สึกเพิ่มขึ้น ทำให้ จินตนาการถึงผลส้มและน้ำส้ม</p>	<p data-bbox="815 1306 1289 1961">C = "ความคิดสร้างสรรค์"มีการระบายสีสรร ที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = "จินตนาการ"มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = "การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส"สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการ ชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงาน ทัศนศิลป์ S2 = "จัดระบบภาพ" มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = "การพัฒนารูปทรง"มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>

ตาราง 7 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 5</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับนม เปรี้ยวรสส้ม จินตนาการไปถึง ส้มที่อยากจะแต่งงานมีหน้าตา และสีส้มไม่เหมือนส้มทั่วไป</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรรที่ หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิม รสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 6</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับการ ต้มน้ำผลไม้ทำให้เราสดชื่นและ ได้คุณค่าเหมือนได้ทานผลไม้ จริงๆจึงวาดภาพออกมาเป็นรูป ส้ม</p>	<p>C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรรที่ หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิม รสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>

ตาราง 7 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="182 709 411 797">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 7</p>	<p data-bbox="449 535 778 851">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับ สร้างสรรค์ผลงาน จากการตี น้ำส้มอ้อยและมีความสวยงาม ภาพเป็นสวนส้ม</p>	<p data-bbox="806 480 1282 1124">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรร ที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการ ชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงาน ทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>
 <p data-bbox="182 1441 411 1528">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 8</p>	<p data-bbox="449 1262 778 1627">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับ เปรี้ยวอ้อยได้ลองมาทำในสิ่ง ที่ไม่เคยทำ จินตนาการภาพ ออกมาเป็นรูปผลไม้ หลากหลายชนิดพุ่งเข้าชนกัน</p>	<p data-bbox="806 1262 1282 1911">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรร ที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการ ชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงาน ทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>

ตาราง 7 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="149 681 382 775">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 9</p>	<p data-bbox="411 519 759 840">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับ จินตนาการภาพจากน้ำผลไม้ รับสีน้ำผลไม้จึงวาดออกมาเป็น ผลไม้หลากหลายชนิด</p>	<p data-bbox="782 519 1258 1168">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรร ที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการ ชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงาน ทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>
 <p data-bbox="149 1526 382 1620">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 10</p>	<p data-bbox="411 1306 759 1568">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา – เป็นลักษณะรูปแบบ รูปธรรม มีเรื่องราวเกี่ยวกับ สนุกสนานและใช้พลังงานมาก ในการลงสีกับภาพส้ม ส้ม ส้ม</p>	<p data-bbox="782 1306 1258 1961">C = “ความคิดสร้างสรรค์”มีการระบายสีสรร ที่หลากหลายและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”มีลักษณะรูปแบบเป็น รูปธรรม S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการ รับรส”สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการ ชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงาน ทัศนศิลป์ S2 = “จัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง”มีการปรับ เปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง</p>

ตาราง 8 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	สามน้ำแสนอร่อย	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน	อร่อยและสนุกกับการทำงานศิลปะ
2	ผลไม้ของไทย	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน รู้สึกเปรี้ยวเหมือนส้ม	ชอบมาก อยากร่างงานแบบนี้อีก
3	กลางสวน	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน เหมือนนั่งดื่มน้ำผลไม้กลางธรรมชาติ	แปลกใหม่ดี
4	น้ำส้ม	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน รู้สึกหลายรสชาติน้ำส้ม	ชอบมาก สนุกดี อยากร่างอีก
5	คู่รักน้ำผลไม้	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน รู้สึกไม่ใช่ผลไม้อย่างเดียว	สนุกสนานมาก ได้ฝึกชิมรสอร่อยดี รสชาติเข้ากันได้ดี
6	รับแสงอรุณ	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน รู้สึกเหมือนผลไม้ที่สดชื่นกลางแสงแดด	สนุกสนานมาก แปลกดี
7	สวนส้ม	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน รู้สึกเหมือนได้กินส้มทั้งสวน	ชอบมาก สดชื่นเต็มรสส้ม
8	รวมมิตรผลไม้	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน รู้สึกผลไม้หลายชนิด	ชอบมาก อยากร่างกิจกรรมนี้
9	ผลไม้แสนสนุก	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน รู้สึกอร่อย	สนุกสนานมาก
10	หลายรส	เกิดแรงบันดาลใจจากรสชาติที่ทาน รู้สึกเปรี้ยว หวาน เค็ม	สนุกสนานมาก

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมชิมก่อนวาดนี้มีความชอบและสนุกสนาน ร่าเริง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคปะติดกึ่งไม้เป็นโครงสร้างรูปทรงที่ปรับเปลี่ยนไปตามจินตนาการของตนเอง และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริงเหนือธรรมชาติผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับอาหาร เครื่องดื่ม ผัก ผลไม้ หลากหลายชนิด เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน C = “ความคิดสร้างสรรค์” มีการระบายสีสรรที่หลากหลยและใช้วัสดุที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะรูปแบบเป็นกึ่งรูปธรรม ความเพ้อฝันที่เหนือธรรมชาติ S1.5 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับรส” สามารถถ่ายทอดความรู้สึกจากการชิมรสน้ำผลไม้ชนิดต่างๆ ผ่านผลงานทัศนศิลป์ มีการระบายสีภาพผลไม้ที่คล้ายจริง S2 = “การจัดระบบภาพ” มีความสมดุล กลมกลืน และเป็นเอกภาพ T = “การพัฒนารูปทรง” มีการปรับเปลี่ยนแปลงรูปทรงลดทอนจากของจริง ได้อย่างมีความสอดคล้องตรงกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 9 แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 4 วาด
เส้นสัมผัสคนกันเอง

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย</p> <p>เนื้อหา - มีลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม มีการลากเส้นเคลื่อนไหวที่ทับซ้อนกัน คนแบบอิสระ แสดงให้เห็นถึงการนอน ระบายสีลากเส้นสนุกสนาน</p>	<p>S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดการรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่มีลักษณะเคลื่อนไหวของเส้นที่หลากหลาย</p>
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 2</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย</p> <p>เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม ธรรมชาติที่สวยงาม วาดธรรมชาติและวาดเพื่อนโดยไม่มองกระดาษ รู้สึกถึงความยากของการวาดต้องใช้สมาธิมาก</p>	<p>S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดการรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>
 <p>ภาพประกอบผลงาน คนที่ 3</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย</p> <p>เนื้อหา - เป็นลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม ใบหน้าคน ภาพแห่งโลกจินตนาการ ความเพลิดเพลินสนุกสนาน และการออกแบบ</p>	<p>S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดการรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p>ภาพประกอบผลงานคนที่4</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย</p> <p>เนื้อหา - มีลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม ความสุขกลางน้ำ ภาพที่วาดเป็นลักษณะคนนอนจึงคิดว่าน่าจะเป็นบรรยากาศริมรั้วในช่วงวันหยุด</p>	<p>S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดการรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>
 <p>ภาพประกอบผลงานคนที่5</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย</p> <p>เนื้อหา - มีลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม มีการลากเส้นไปปักนิกิต ความสนุกสนานและความสุข บรรยากาศริมรั้วอากาศที่แสนบริสุทธิ์</p>	<p>S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดการรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>
 <p>ภาพประกอบผลงานคนที่6</p>	<p>กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย</p> <p>เนื้อหา - มีลักษณะรูปแบบกึ่งรูปธรรม มีการลากเส้นเคลื่อนไหวที่ทับซ้อนกันนักเรียนในทุ่งหญ้ากว้าง กำลังนั่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน</p>	<p>S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอดการรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="189 781 415 886">ภาพประกอบผลงาน คนที่7</p>	<p data-bbox="479 552 801 934">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา- มีลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม มีการลากเส้น เคลื่อนไหวที่ทับซ้อนกัน หลากหลายมุมมอง วาดตาม ประสาทสัมผัสของตาและมือ ทำให้ภาพออกมาดูแปลก</p>	<p data-bbox="829 552 1288 847">S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>
 <p data-bbox="189 1229 415 1334">ภาพประกอบผลงาน คนที่8</p>	<p data-bbox="479 1011 801 1334">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา- มีลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม มีการลากเส้น เคลื่อนไหวที่ทับซ้อนกัน บรรยายอากาศริมน้ำ เด็กสองคน ที่กำลังอ่านหนังสืออยู่ริมน้ำ</p>	<p data-bbox="829 1011 1288 1306">S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>
 <p data-bbox="189 1688 415 1793">ภาพประกอบผลงาน คนที่9</p>	<p data-bbox="479 1469 801 1852">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา- มีลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม มีการลากเส้น เคลื่อนไหวที่ทับซ้อนกัน ทะเลทรายแห่งความหวัง วาดตามสิ่งที่เรามองเห็นลงสู่ กระดาษ</p>	<p data-bbox="829 1469 1288 1764">S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>

ตาราง 9 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="141 738 362 836">ภาพประกอบผลงาน คนที่10</p>	<p data-bbox="468 519 795 897">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - มีลักษณะรูปแบบกึ่ง รูปธรรม มีการลากเส้น เคลื่อนไหวที่ทับซ้อนกันไม่มี ความสัมพันธ์ เส้นติดกันยาว เป็นเส้นเดียว รู้สึกแปลกกับ ภาพที่ได้</p>	<p data-bbox="815 519 1273 810">S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการมองเห็น”สามารถถ่ายทอด การรับรู้สัมผัสความสัมพันธ์ระหว่าง สายตากับการลากเส้นออกมาเป็นภาพที่ มองเห็นมีลักษณะเป็นแบบกึ่งรูปธรรม</p>

ตาราง 10 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	นอนระบายสี	มองแล้ววาดมีลักษณะรูปแบบกิ่งรูปธรรม มีการลากเส้นเคลื่อนไหวที่ทับซ้อนกัน คนแบบอิสระ แสดงให้เห็นถึงการนอน ระบายสี ลากเส้นสนุกสนาน	สนุกสนานมาก
2	เพื่อนกับธรรมชาติ	มองเพื่อนแล้วเห็นเพื่อนนอนวาดภาพอย่างมีความสุข	สนุกดี ตลกมาก
3	เพื่อนฉัน	มองแล้ววาดเพื่อนโดยไม่มองกระดาษ รู้สึกถึงความยากของการวาดต้องใช้สมาธิมาก	สนุกสนานมาก
4	วันหยุด	มองเห็นแล้วถ้าวันหยุดไปเที่ยวกับเพื่อนก็คงจะดี	สนุกสนาน ผ่อนคลาย
5	ไปปิกนิก	มองแล้วมีการลากเส้น ความสนุกสนานและความสุขบรรยากาศร่มรื่น	สนุกสนาน และช่วยฝึกสมาธิมาก
6	เธอกับทุ่งหญ้า	มองเห็นนักเรียนในทุ่งหญ้ารกร้างกำลังนั่งเล่นกันอย่างสนุกสนาน	สนุกสนานมากและมีความสุข
7	คนกับมือ	มองเพื่อนแล้ววาดตามที่เห็น	สนุกสนานมากและมีความสุข
8	ความหวัง	มองเพื่อนแล้ววาดตามที่มองเห็นว่ามีความมุ่งมั่นมาก	สนุกสนานมากและมีความสุข
9	นอนสบาย	มองเห็นเพื่อนนอนอยู่ทำงานอย่างสนุกสนาน มีความสุขกลางธรรมชาติ	สนุกสนานมากและมีความสุข
10	จากปากคน	มองเพื่อนแล้ววาดตามที่เห็นว่าเพื่อนเป็นคนพูดเก่งมาก	สนุกสนานมากและมีความสุข

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมวาดเส้นสัมพันธ์คนกันเองมีความชอบและสนุกสนาน ว่าเรียง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคลากเส้นสัมพันธ์ความรู้สึกการทำงานระหว่างมือกับตาของตนเอง และมีเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรมและนามธรรมซึ่งกิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้าน S1.1 = Visual “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการมองเห็น” สามารถถ่ายทอดการรับรู้สัมพันธ์ความสัมพันธ์ระหว่างสายตากับการลากเส้นแสดงออกมาเป็นภาพ และยังช่วยฝึกสมาธิของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งกิจกรรมนี้มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

ตาราง 11 แบบวิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST กิจกรรมที่ 5วาดภาพจาก
กลิ่นยาดมสมุนไพร

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="219 853 449 941">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 1</p>	<p data-bbox="529 628 762 663">กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย</p> <p data-bbox="529 679 872 886">เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับธรรมชาติ กับสมุนไพรที่ มีความรู้สึกสดชื่น</p>	<p data-bbox="896 628 1268 832">C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิค การระบาย สีที่เรียบง่ายประกอบกับรูปร่าง รูปทรงที่แปลกใหม่</p> <p data-bbox="896 847 1268 941">I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงาน เป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม</p> <p data-bbox="896 956 1268 1218">S1.4 = “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการรับกลิ่น”การ ถ่ายโยงรับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่ แสดงออกถึงลวดลายเส้นและ สีสรรที่หลากหลาย</p>
 <p data-bbox="219 1524 449 1611">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 2</p>	<p data-bbox="529 1299 762 1334">กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย</p> <p data-bbox="529 1349 872 1557">เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบ รูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับธรรมชาติทะเลหมอก ยามเช้า</p>	<p data-bbox="896 1299 1268 1502">C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสี ที่เรียบง่ายประกอบกับรูปร่าง รูปทรงที่แปลกใหม่</p> <p data-bbox="896 1517 1268 1611">I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงาน เป็นรูปแบบ รูปธรรม</p> <p data-bbox="896 1627 1268 1889">S1.4 = “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการรับกลิ่น”การถ่ายโยง รับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึง ลวดลายเส้นและสีสรรที่ หลากหลาย</p>

ตาราง 11 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="211 825 431 912">ภาพประกอบผลงาน คนที่3</p>	<p data-bbox="511 596 866 803">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับธรรมชาติความสดชื่น</p>	<p data-bbox="889 596 1262 803">C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสี ที่เรียบง่ายประกอบด้วยรูปร่าง รูปทรงที่แปลกใหม่</p> <p data-bbox="889 825 1262 923">I = “จินตนาการ”มีลักษณะผลงาน เป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม</p> <p data-bbox="889 945 1262 1196">S1.4 = “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการรับกลิ่น”การถ่ายโยง รับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึง ลวดลายเส้น และ สี สรรที่ หลากหลาย</p>
 <p data-bbox="211 1496 431 1583">ภาพประกอบผลงาน คนที่4</p>	<p data-bbox="511 1266 866 1528">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็น รูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราว เกี่ยวกับธรรมชาติ และดอกไม้ หลากหลายพันธุ์ชนิด</p>	<p data-bbox="889 1266 1262 1474">C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสี ที่เรียบง่ายประกอบด้วยรูปร่าง รูปทรงที่แปลกใหม่</p> <p data-bbox="889 1496 1262 1594">I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงาน เป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม</p> <p data-bbox="889 1616 1262 1867">S1.4 = “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการรับกลิ่น”การถ่ายโยง รับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึง ลวดลายเส้น และ สี สรรที่ หลากหลาย</p>

ตาราง 11 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="211 773 438 864">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 5</p>	<p data-bbox="511 570 743 607">กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย</p> <p data-bbox="511 624 876 832">เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับการเข้าสู่ธรรมชาติที่มีความหอมสดชื่น</p>	<p data-bbox="901 570 1266 777">C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่ายประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่</p> <p data-bbox="901 794 1266 893">I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบรูปธรรม</p> <p data-bbox="901 910 1266 1166">S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น”การถ่ายภาพรับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย</p>
 <p data-bbox="211 1467 438 1559">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 6</p>	<p data-bbox="511 1242 743 1279">กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย</p> <p data-bbox="511 1297 876 1450">เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับการสูดดมที่มีกลิ่นหอม</p>	<p data-bbox="901 1242 1266 1450">C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียบง่ายประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่</p> <p data-bbox="901 1467 1266 1613">I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เนื้อหาธรรมชาติ</p> <p data-bbox="901 1631 1266 1886">S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น”การถ่ายภาพรับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย</p>

ตาราง 11 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="234 810 459 897">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 7</p>	<p data-bbox="568 548 868 810">กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงาน เป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับคลื่นทะเล ภูเขา ที่ให้ความรู้สึกสดชื่น</p>	<p data-bbox="896 548 1255 1137">C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสี ที่เรียบง่ายประกอบกับรูปร่าง รูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงาน เป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการรับกลิ่น”การถ่าย โยงรับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่ แสดงออกถึงลวดลายเส้นและ สีสรรที่หลากหลาย</p>
 <p data-bbox="234 1537 459 1624">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 8</p>	<p data-bbox="568 1275 868 1646">กลวิธี - ใช้สีไม่ระบาย เนื้อหา - ลักษณะผลงาน เป็นรูปแบบรูปธรรม ที่ เกี่ยวกับธรรมชาติ เรื่องราว เกี่ยวกับต้นไม้ คลอง และมี ห่านว่ายน้ำโดยประกอบไป ด้วยต้นสมุนไพโร</p>	<p data-bbox="896 1275 1255 1865">C = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสี ที่เรียบง่ายประกอบกับรูปร่าง รูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ”ลักษณะผลงาน เป็นรูปแบบรูปธรรม ธรรมชาติ S1.4 = “การรับรู้จากประสาท สัมผัสทางการรับกลิ่น”การถ่าย โยงรับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่ แสดงออกถึงลวดลายเส้นและ สีสรรที่หลากหลาย</p>

ตาราง 11 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	วิเคราะห์ผลงานทัศนศิลป์	สะท้อนแนวคิด CISST
 <p data-bbox="247 803 471 897">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 9</p>	<p data-bbox="575 548 801 585">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย</p> <p data-bbox="575 598 882 860">เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับกลิ่นสมุนไพรที่ทำให้เกิดความสุขขึ้น</p>	<p data-bbox="903 548 1272 755">C = "ความคิดสร้างสรรค์"กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียงง่ายประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่</p> <p data-bbox="903 768 1272 867">I = "จินตนาการ"ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม</p> <p data-bbox="903 880 1272 1142">S1.4 = "การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น"การถ่ายโยงรับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลย</p>
 <p data-bbox="247 1533 471 1627">ภาพประกอบผลงาน คนที่ 10</p>	<p data-bbox="575 1277 801 1314">กลวิธี- ใช้สีไม่ระบาย</p> <p data-bbox="575 1327 882 1535">เนื้อหา - ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม เรื่องราวเกี่ยวกับการดมกลิ่นที่สดชื่น</p>	<p data-bbox="903 1277 1272 1485">C = "ความคิดสร้างสรรค์"กลวิธี การสร้างสรรค์เทคนิคการระบายสีที่เรียงง่ายประกอบกับรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่</p> <p data-bbox="903 1498 1272 1596">I = "จินตนาการ"ลักษณะผลงานเป็นรูปแบบกึ่งรูปธรรม</p> <p data-bbox="903 1609 1272 1871">S1.4 = "การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น"การถ่ายโยงรับรู้รสไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลย</p>

ตาราง 12 แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
1	สดชื่น	เกิดแรงบันดาลใจจากกลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนกลิ่นยา	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
2	กลิ่นหอมยามเช้า	เกิดแรงบันดาลใจจากกลิ่นที่ดมรู้สึกหอมเหมือนกลิ่นของยาสีฟันหรือน้ำหอมดับกลิ่น	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
3	สีส้มจากธรรมชาติ	เกิดแรงบันดาลใจจากกลิ่นที่ดมแล้วรู้สึกเย็นสบายจมูก	สนุกสนานเพลิดเพลิน รู้สึกถึงสีส้มในธรรมชาติ
4	ดอกไม้และขุนเขา	เกิดแรงบันดาลใจจากกลิ่นที่ดมแล้วรู้สึกสดชื่นเหมือนมีความมหัศจรรย์มากๆ	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
5	ธรรมชาติกับสองเรา	เกิดแรงบันดาลใจจากกลิ่นที่ดมรู้สึกสดชื่นสามารถทำเป็นน้ำหอมการบูรเลย	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน
6	ชื่นใจ	เกิดแรงบันดาลใจจากกลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนอยู่กับแฟน	ชอบมาก และสบายใจ
7	คลื่นทะเล	เกิดแรงบันดาลใจจากกลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนอยู่ในสวนธรรมชาติ	ชอบมาก ผ่อนคลาย
8	ต้นไม้ลำคลอง	เกิดแรงบันดาลใจจากกลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนกลิ่นยาลม	สนุกสนานเพลิดเพลิน

ตาราง 12 (ต่อ)

นักเรียนคนที่	ชื่อผลงาน	เนื้อหาเรื่องราว	ความรู้สึกในการทำงาน
9	ใบไม้รำเรง	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนกลิ่น น้ำหอม	สนุกสนานเพลิดเพลิน
10	ทุ่งหญ้า หอมหวล	เกิดแรงบันดาลใจจาก กลิ่นที่ดมรู้สึกเหมือนกลิ่น กำยาน	ชอบมาก และสนุกสนานเพลิดเพลิน

จากการวิเคราะห์พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ที่ปฏิบัติกิจกรรมวาดภาพจากกลิ่นยาดมสมุนไพร
นี้มีความชอบและสนุกสนาน รำเรง กับการทำงาน เพราะเป็นครั้งแรกที่ได้ทำกิจกรรมแบบนี้ มีการ
ถ่ายทอดลักษณะผลงานทัศนศิลป์ ที่ใช้กลวิธีเทคนิคระบายสีไม้ อย่างหลากหลาย และมีเนื้อหา
เรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรมแบบเหมือนจริง ผลงานส่วนใหญ่จะเป็นเกี่ยวกับเรื่องราวเกี่ยวกับ
สวนสมุนไพร เช่น ต้นไม้ชนิดต่างๆ ดอกไม้ เถาวัลย์ พืชผักสวนครัว สวนสมุนไพร เป็นต้น ซึ่ง
กิจกรรมนี้สามารถสะท้อนแนวคิด CISST ด้านC = “ความคิดสร้างสรรค์”กลวิธีการสร้างสรรค์เทคนิค
การระบายสีที่เรียบง่ายประกอบด้วยรูปร่างรูปทรงที่แปลกใหม่ I = “จินตนาการ” มีลักษณะผลงานเป็น
รูปแบบรูปธรรม กึ่งรูปธรรม S1.4 = “การรับรู้จากประสาทสัมผัสทางการรับกลิ่น”การถ่ายโยงรับรู้รส
ไปสู่ภาพวาดที่แสดงออกถึงลวดลายเส้นและสีสรรที่หลากหลาย ได้อย่างมีความสอดคล้องตรงกับ
วัตถุประสงค์เพื่อการส่งเสริมและพัฒนาด้านทัศนศิลป์

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาผลงานที่แสดงออกของแต่ละกิจกรรมที่กำหนด สามารถสะท้อนแนวคิดหลัก

CISST

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปทุมวัน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 50 คน โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

1. แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST และแบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน โดยผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้านี้เสนอผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน ได้แก่

- 1) ผู้ช่วยศาสตราจารย์จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า
- 2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์เลิศศิริ บวรกิตติ
- 3) อาจารย์ตรีวิทย์ วิจิตรพลการ
- 4) อาจารย์สุชาติ ทองลิมา
- 5) อาจารย์ไกรเวท หาญกลับ

2. แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST รวม 5 กิจกรรม คือ
กิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวจากมิวสิควีดีโอประกอบเสียงเพลง คลาสสิก
กิจกรรมที่ 2 ชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด
กิจกรรมที่ 3 วาดภาพจากการสัมผัสด้วยมือ
กิจกรรมที่ 4 ประติมากรรมกับสิ่งแวดล้อม
กิจกรรมที่ 5 วาดภาพจากการดมกลิ่นยาตมสมุนไพร

3. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

วิธีดำเนินการทดลอง

ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองดังนี้

1. นำเครื่องมือไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องกับแนวคิด CISSTและนำไปปรับปรุงตามข้อเสนอแนะ
2. ดำเนินการทดลองโดยผู้วิจัยทำการสอนด้วยตนเอง ใช้เวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 1 วัน วันละ 1 คาบ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. แบบวิเคราะห์รูปแบบผลงานทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวความคิด CISST
2. แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียน

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 50 คน โดยใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ระยะเวลา 5 สัปดาห์ จำนวน 5 กิจกรรม เพื่อให้ได้กลุ่มประชากรที่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

เมื่อพิจารณารูปแบบผลงานทัศนศิลป์พบว่า นักเรียนมีความสามารถพัฒนาการทางการเรียนทัศนศิลป์ของนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์และกลุ่มที่สนใจ ให้มีศักยภาพในการสร้างสรรค์กิจกรรมดังกล่าวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด CISST ที่เน้นการพัฒนาและส่งเสริมด้านความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การรับรู้สัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพ การพัฒนารูปทรง สะท้อนทั้งศิลปะร่วมสมัย และศิลปะสมัยใหม่ (Modern Art) รวมถึงศิลปะหลังสมัยใหม่ (Post-Modern Art) สามารถนำองค์ความรู้ไปบูรณาการกับศาสตร์อื่นได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

อภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาผลงานทัศนศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST จำนวน 5 กิจกรรม รวมผลงานทั้งสิ้น 250 ชิ้น นำรูปแบบผลงานทัศนศิลป์และ

แบบสัมภาษณ์ผลงานทัศนศิลป์ที่แสดงความคิดเห็นของนักเรียนมาวิเคราะห์ ซึ่งผู้วิจัยนำเสนออภิปรายดังนี้

จากผลงานทัศนศิลป์ พบว่า นักเรียนมีพัฒนาการทางเรียนทัศนศิลป์เพิ่มมากขึ้น โดยมีศักยภาพในการสร้างสรรค์ที่สอดคล้องกับแนวคิด CISST ที่เน้นการพัฒนาด้านจินตนาการ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านประสารสัมพันธ์ทั้ง 5 ด้านการพัฒนาบูรณาการ เป็นการสะท้อนทั้งศิลปะร่วมสมัย ศิลปะสมัยใหม่ รวมถึงศิลปะหลังสมัยใหม่ สามารถนำองค์ความรู้ไปพัฒนาต่อยอดกับศาสตร์อื่นได้อย่างหลากหลายและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุณ ตั้งเจริญ และคณะ (2543) ที่ศึกษารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ด้านทัศนศิลป์ กรณีศึกษา โรงเรียนไพฑูริย์ศึกษา โดยศึกษาเกี่ยวกับเด็กที่มีความสามารถพิเศษ ด้านทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ผลการวิจัยพบว่านักเรียนสามารถสร้างกิจกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการกับนักเรียนได้อย่างหลากหลาย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกับศิลปะสมัยใหม่ และศิลปะหลังสมัยใหม่ สาเหตุที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การจัดการเรียนตามแนวคิด CISST ทำให้เด็กนักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาทัศนศิลป์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย บุญนำ พงษ์ระพียะกุล (2548) ที่กล่าวว่า หลังจากเรียนโดยใช้แนวทางการสอนแบบ CISST นักเรียนมีทัศนคติด้านความรู้ ด้านความรู้สึ ด้านแนวโน้มที่จะแสดงพฤติกรรมและทัศนคติโดยรวมอยู่ในระดับดี

นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความสุข สนุกสนาน ร่าเริงกับการทำงาน ตื่นเต้นที่ได้เรียนรู้กับกิจกรรมใหม่ๆ รูปแบบกิจกรรมที่มีการกระตุ้นความสนใจได้เป็นอย่างดี ด้านการฝึกปฏิบัติจริง รวมทั้งได้สัมผัสกับเนื้อหาเรื่องราวที่แสดงออกเป็นรูปธรรม เช่น บรรยากาศในผ้า แสง สี เสียง ร้านอาหาร คาเฟ่ คอนเสิร์ต วิทยุเก่าแก่งัดขึ้น ซึ่งรูปแบบการจัดการกิจกรรมดังกล่าวมีความสอดคล้องกับแนวคิด ทฤษฎี พหุศิลป์ศึกษา (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2545) ที่กล่าวว่า การปฏิรูปเนื้อหาวิชากระบวนการเรียนการสอนศิลปศึกษาให้ก้าวทันไปกับการเปลี่ยนแปลงในยุคแห่งการปฏิรูปการศึกษา และปฏิรูปสังคมระบบกระบวนการสอนพหุศิลป์ศึกษา ซึ่งได้บูรณาการแนวคิดและการสร้างงานศิลปะโดยใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งด้านสื่อร่างกาย สื่อภาษา สื่อวัสดุ ฯลฯ อันเป็นการแสดงออกทางความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ เพื่อสะท้อนถึงสุนทรียศาสตร์ ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย โดยจะปลูกฝังจิตสำนึกสาธารณะ ให้เยาวชนเป็นคนที่มีความคิดสร้างสรรค์และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีความสุข

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. การปฏิบัติกิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ควรเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ให้พร้อมปริมาณที่เพียงพอสำหรับทุกคน และมีปลอดภัยกับนักเรียน

2. ขณะที่นักเรียนทำกิจกรรมครูมีหน้าที่อำนวยความสะดวกในการจัดกิจกรรมให้พร้อมตลอดเวลาที่นักเรียนลงมือปฏิบัติกิจกรรม ควรเสริมแรงกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ และการสนับสนุนโดยการให้กำลังใจ ยกย่องชมเชย ควรสังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติกิจกรรม การสนทนาพูดคุย การเล่าแสดงแนวคิดแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ และควรจัดบันทึกพฤติกรรม คำสนทนา คำพูดคุย ในระหว่างที่นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม เพื่อติดตามผลการพัฒนาหรือปรับปรุงแก้ไข

3. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทัศนศิลป์ให้กับนักเรียน ครูไม่ควรยึดติดหรือสร้างกฎเกณฑ์บังคับในการปฏิบัติกิจกรรม ควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงออกทางผลงานทัศนศิลป์อย่างมีอิสระที่มีความหลากหลาย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการศึกษากิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ในระยะยาวเพื่อติดตามผลการทดลองที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การรับรู้สัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพ การพัฒนารูปทรง สำหรับนักเรียนที่มีความสามารถพิเศษและกลุ่มที่สนใจ

2. ควรมีการศึกษาและวิจัยผลของการศึกษากิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST ทั้งเป็นกลุ่ม รายบุคคล ที่มีผลต่อความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ การรับรู้สัมผัสทั้งห้า การจัดระบบภาพ การพัฒนารูปทรง ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

3. ควรมีการศึกษามูลของการจัดการศึกษากิจกรรมทัศนศิลป์ตามแนวคิด CISST เพื่อพัฒนาและส่งเสริมต่อไปอย่างต่อเนื่อง

- มณฑล ไร่ทิม. (2544). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการวาดภาพพระบายสี โดยใช้กิจกรรมที่ฝึก
 ประสาทสัมผัสทั้งห้าของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่เรียนด้วยวิธีการสอนแบบ
 กระบวนการกลุ่มสัมพันธ์กับการสอนตามแนวคิดของเบอร์ไนซ์ แม็คคาร์ซี 4 แม็ท.
 ปรินญาณินพนธ์ กศม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
 วิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2526). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิธิมวลอาร์ต.
 ----- . (2539). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. (2543). โครงการวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาสำหรับเด็กที่มี
 ความสามารถพิเศษด้านทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาแห่งชาติ.
 ศิริลักษณ์ ไทยดี. (2546). การศึกษาผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ทัศนศิลป์ในวิชาศิลปะกับชีวิตของนักเรียนชั้น
 ประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการใช้แนวคิดการสอนแบบ ซี ไอ เอส เอส ที. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม.
 (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2540). กระบวนการทัศนียภาพของการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2536). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พี.ริม.ตั้งเฮาส์.
 ----- . (2539). ศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- วิรุณ ตั้งเจริญ; และคณะ. (2544). ผลผลิตศิลป์น้อย คู่มือการจัดการศึกษาสำหรับผู้มีความสามารถ
 พิเศษด้านทัศนศิลป์. กรุงเทพฯ: ศูนย์แห่งชาติเพื่อพัฒนาผู้มีความสามารถพิเศษ.
- สรวงพร กุศลสง. (2538) ทักษะการแก้ปัญหาของเด็กวัย 3-4ปี ที่ได้รับการจัดกิจกรรมในวงกลมแบบ
 ปฏิบัติการทดลองกับการเล่นเกมการศึกษาแบบประสาทสัมผัส. ปรินญาณินพนธ์ กศม.
 (การศึกษาปฐมวัย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
 ถ่ายเอกสาร.
- ไสว พักขาว. (2542). การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: โครงการตำรา
 วิชาการราชภัฏเฉลิมพระเกียรติ.
- อารี พันธุ์มณี. (2527). ความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ธนาการพิมพ์.
 ----- . (2540). ความคิดสร้างสรรค์กับการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: ดันอ้อแกรมมี.
 ----- . (2543). คิดอย่างสร้างสรรค์. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ: ดันอ้อ.
 ----- . (2545). ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์. กรุงเทพฯ: ไยใหม่ ศรีเอทีพี กรุ๊ป.
 ----- . (2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนการสอน. กรุงเทพฯ: ไยใหม่ เอ็ดดูเคท.

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2544). *การจัดกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- . (2544). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *หนังสือรายชื่อสื่อการเรียนการสอนที่บ่งชี้เนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ศิลปะ*. กรุงเทพฯ: กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- เกสร ธิตะจारी. (2543:12). *กิจกรรมศิลปะสำหรับครู*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2543). *ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2545). *พหุศิลป์ศึกษา*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- จิรพันธ์ สมประสงค์. (2541). *ศิลปะกับชีวิต 5-6*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- จักรพงษ์ แพทย์หลักฟ้า. (2545). *การศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนตามแนวคิดหลัก CISST ของนิสิตระดับอุดมศึกษาระหว่างวิธีสอนเพื่อสร้างความคิดรวบยอดกับวิธีสอนแบบบรรยายประกอบสื่อ*. งานวิจัยสาขาวิชาศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชีพ อ่อนโคกสูง. (2520). *จิตวิทยาการศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชนาธิป พรกุล. (2544). *แคลส: รูปแบบการจัดการเรียนการสอนที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปวีดา ชื่นเชย. (2543). *ศิลปศึกษากับพัฒนาการทางศิลปะของเด็กในบริบทเก่าและบริบทใหม่ในแนวโน้มศิลปศึกษาร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: โครงการตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ผดุง พรหมมูล. (2531). *เทคนิคและวิธีการสอนศิลปะในระดับประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์กระดาศสา.
- พฤทธิ์ ศุภเศรษฐ์ศิริ. (2543). *ลัทธิหลังสมัยใหม่, ศิลปะและพื้นที่*. กรุงเทพฯ: สันติศิริการพิมพ์.
- มะลิฉัตร เอื้ออานนท์. (2529). *พัฒนาการทางศิลปะของเด็กวัยต่างๆ*. ในเอกสารประกอบรายวิชา 408 หลักสูตรและการสอนศิลปศึกษา. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- บุญนำ พัชรปิยะกุล. (2548). *การศึกษาทัศนคติของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ต่อการใช้การสอนแบบ CISST*. ปรินูญานินพนธ์ กศ.ม. (ศิลปศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมวาดภาพเคลื่อนไหวจากมิวสิกวิดีโอ ประกอบเสียงเพลง คลาสสิก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งด้านการฟัง (S 1.3)
3. เพื่อพัฒนาความรู้สึกลึกซึ้งด้านการมอง (S 1.1)
4. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)

ชั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพจากเสียงเพลงหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดภาพเคลื่อนไหวประกอบเสียงเพลง พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนฟังเพลงคลาสสิก ก่อนลงมือวาดภาพ
2. นักเรียนวาดภาพตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. วิทยุเทป
2. กระดาษ
3. สี
4. ดินสอ ยางลบ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลึกซึ้งและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านสัมพัทธ์ทางการรับรู้ (S1.5)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่มีการชิมน้ำผลไม้ก่อนวาดภาพหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายวัตถุประสงค์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจ และขั้นตอนในการทำกิจกรรมชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด พร้อมกับจินตนาการนึกถึงประสบการณ์ที่เคยผ่านมาหรือพบเห็น จากนั้นถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ลงบนกระดาษที่เตรียมไว้

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนชิมน้ำผลไม้หลากหลายชนิด ก่อนลงมือวาด
2. นักเรียนวาดภาพที่รับรู้จากรสที่ชิม ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. น้ำผลไม้หลากหลายชนิด
2. สี, ดินสอ
3. กระดาษ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลักษณะและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมวาดภาพจากการสัมผัสด้วยมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านประสาทสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพระบายสีที่ไม่มองกระดาษที่กำลังวาดอยู่หรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดเส้นสัมผัส คนกันเอง พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนมองและสังเกตอย่างมีสมาธิ ก่อนลงมือวาด
2. นักเรียนลากเส้นอย่างต่อเนื่อง ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานของตากับมือและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ดินสอ
2. กระดาษ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สีสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 4 กิจกรรมประดิษฐ์กับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)
4. เพื่อพัฒนารูปทรง (T)
5. เพื่อพัฒนาด้านการจัดระบบภาพ (S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจากเศษวัสดุหรือไม่อย่างไร จากนั้นครูอธิบายประเภทของงานประติมากรรม และยกตัวอย่างผลงานอย่างเป็นรูปธรรม
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจากเศษวัสดุพร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนออกแบบผลงานตามความสนใจของนักเรียน โดยอิสระพร้อมตั้งชื่อและแสดงความคิดเห็นของตนเอง ก่อนลงมือปั้น
2. นักเรียนปั้นดินน้ำมันและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. กิ่งไม้
2. กาว, กระดาษ, สีโปสเตอร์
3. วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกลสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 5 กิจกรรมวาดภาพจากกลืนยาตมสมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านการพัฒนารูปทรง (T)
4. เพื่อพัฒนาด้านสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)
5. เพื่อพัฒนาด้านการจัดระบบภาพ (S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพจากการดมกลิ่นหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดภาพจากกลืนยาตม พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนดมกลิ่นยาตม ก่อนลงมือปฏิบัติ
2. นักเรียนวาดภาพจากการรับรู้สัมผัสจากกลิ่นและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกับกิจกรรมที่เรียน พร้อมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. ยาตมสมุนไพร
2. ดินสอ , สี
3. กระดาษ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สีสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

ภาคผนวก ก

แผนการสอนทัศนศิลป์ที่ใช้กิจกรรมตามแนวคิด CISST

สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมวาดภาพเคลื่อนไหวจากมิวสิกวิดีโอ ประกอบเสียงเพลง คลาสสิก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริมและพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความรู้สึกสัมผัสด้านการฟัง (S 1.3)
3. เพื่อพัฒนาความรู้สึกสัมผัสด้านการมอง (S 1.1)
4. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพจากเสียงเพลงหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดภาพเคลื่อนไหวประกอบเสียงเพลง พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนฟังเพลงคลาสสิก ก่อนลงมือวาดภาพ
2. นักเรียนวาดภาพตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. วิดีโอเทป
2. กระดาษ
3. สี
4. ดินสอ ยางลบ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 2 กิจกรรมชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านสัมพัทธ์ทางการรับรส (S1.5)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยสร้างสรรค์ผลงานทัศนศิลป์ที่มีการชิมน้ำผลไม้ก่อนวาดภาพหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายวัตถุประสงค์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจ และขั้นตอนในการทำกิจกรรมชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด พร้อมกับจินตนาการนึกถึงประสบการณ์ที่เคยผ่านมาหรือพบเห็น จากนั้นถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ลงบนกระดาษที่เตรียมไว้

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนชิมน้ำผลไม้หลากหลายชนิด ก่อนลงมือวาด
2. นักเรียนวาดภาพที่รับรู้จากรสที่ชิม ถ่ายทอดออกมาเป็นภาพและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. น้ำผลไม้หลากชนิด
2. สี, ดินสอ
3. กระดาษ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกรสสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมวาดภาพจากการสัมผัสด้วยมือ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านประสาทสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพระบายสีที่ไม่มองกระดาษที่กำลังวาดอยู่หรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดเส้นสัมผัส คนกันเอง พร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนมองและสังเกตอย่างมีสมาธิ ก่อนลงมือวาด
2. นักเรียนลากเส้นอย่างต่อเนื่อง ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างการทำงานของตากับมือและ พร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. ดินสอ
2. กระดาษ

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สีสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 4 กิจกรรมประติกรรมกับสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)
4. เพื่อพัฒนารูปทรง (T)
5. เพื่อพัฒนาด้านการจัดระบบภาพ (S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจากเศษวัสดุหรือไม่อย่างไร จากนั้นครูอธิบายประเภทของงานประติมากรรม และยกตัวอย่างผลงานอย่างเป็นรูปธรรม
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมจากเศษวัสดุพร้อมทั้งแนะนำวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนออกแบบผลงานตามความสนใจของนักเรียน โดยอิสระพร้อมตั้งชื่อและแสดงความคิดเห็นของตนเอง ก่อนลงมือปั้น
2. นักเรียนปั้นดินน้ำมันและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกิจกรรมที่เรียน

สื่อการเรียนการสอน

1. กิ่งไม้
2. กาว, กระดาษ, สีโปสเตอร์
3. วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น

วัดและประเมินผล

1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สึกสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

สัปดาห์ที่ 5 กิจกรรมวาดภาพจากกลืนยาตมสมุนไพร

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาด้านจินตนาการ (I)
2. เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ (C)
3. เพื่อพัฒนาด้านการพัฒนารูปทรง (T)
4. เพื่อพัฒนาด้านสัมผัสทางการมองเห็น (S1.1)
5. เพื่อพัฒนาด้านการจัดระบบภาพ (S2)

ขั้นนำ

1. ครูสนทนากับนักเรียนว่า นักเรียนเคยวาดภาพจากการดมกลิ่นหรือไม่อย่างไร
2. ครูอธิบายขั้นตอนในการทำกิจกรรมวาดภาพจากกลืนยาตม พร้อมทั้งแนะนำวัสดุ

อุปกรณ์ที่ใช้ทำกิจกรรมให้เกิดความเข้าใจก่อนลงมือปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. นักเรียนดมกลิ่นยาตม ก่อนลงมือปฏิบัติ
2. นักเรียนวาดภาพจากการรับรู้สัมผัสจากกลิ่นและพร้อมทั้งตกแต่งให้สวยงาม
3. นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับผลงานของตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนนำเสนอผลงานของตนเองแสดงให้เพื่อนและครูดู พร้อมอธิบายเหตุผลแนวคิดเรื่องราวเกี่ยวกับภาพ
2. นักเรียนและครูช่วยกันสรุปความคิดเห็นกับกิจกรรมที่เรียน พร้อมแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนในชั้นเรียน เพื่อเป็นแนวทางพัฒนาต่อไป

สื่อการเรียนการสอน

1. ยาตมสมุนไพร
2. ดินสอ , สี
3. กระดาษ

วัดและประเมินผล

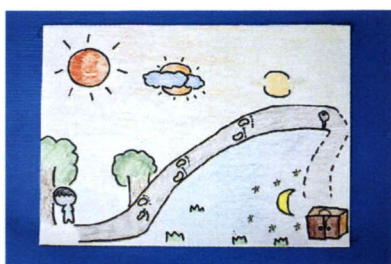
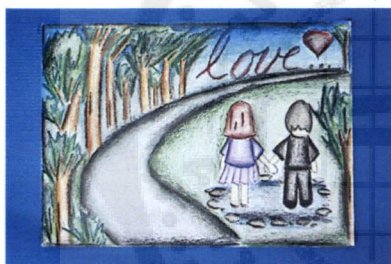
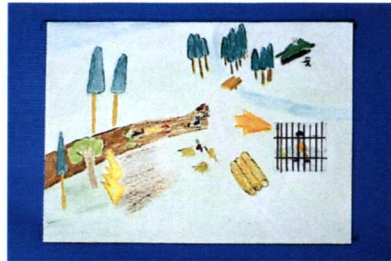
1. ความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ 10 คะแนน
2. ความรู้สัมผัสสัมผัสและการจัดระบบภาพ 5 คะแนน
3. การพัฒนารูปทรง 5 คะแนน

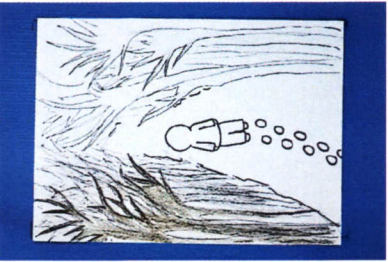

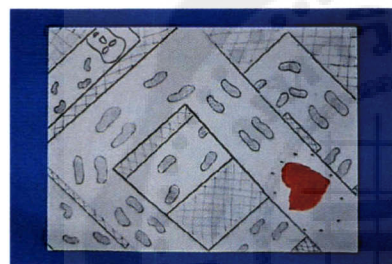
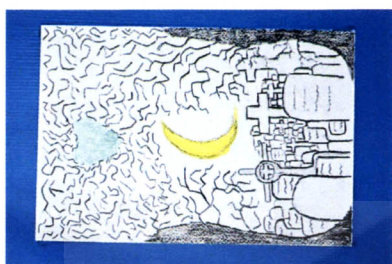
ภาคผนวก ข

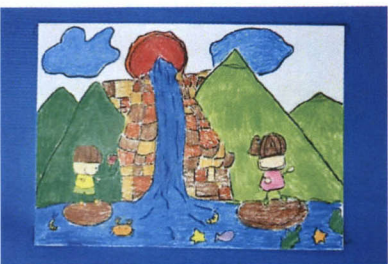
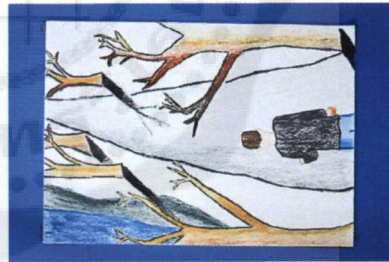
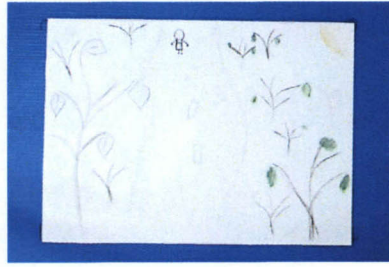
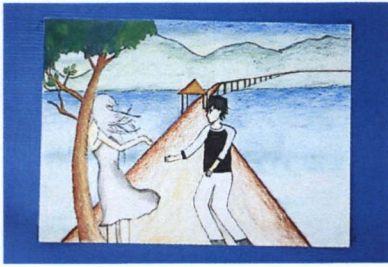
ภาพประกอบผลงานกิจกรรมตามแนวคิด CISST

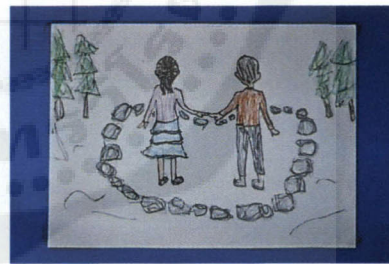
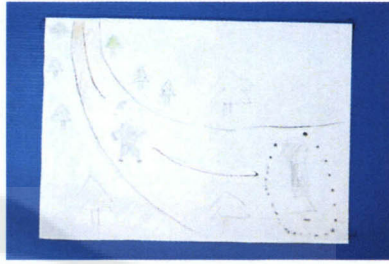
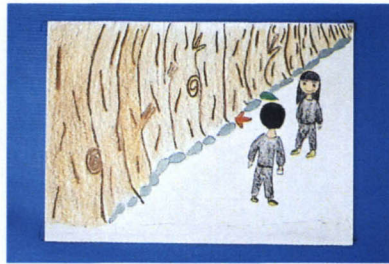
ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 1 วาดภาพเคลื่อนไหวประกอบเสียงเพลงคลาสสิก

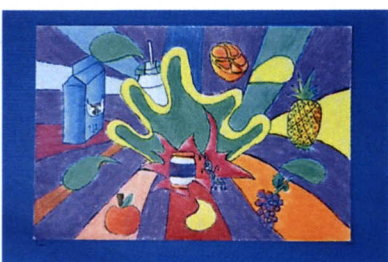
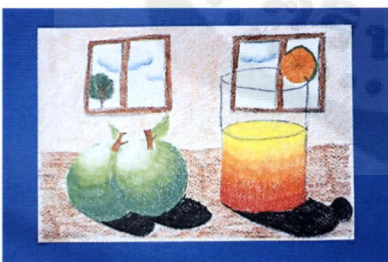
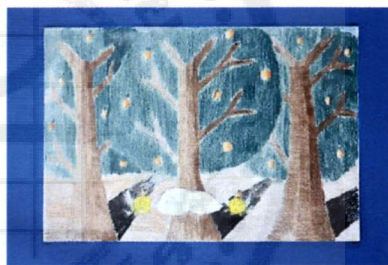
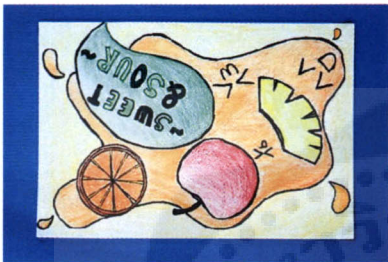

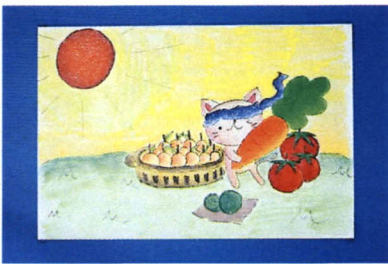
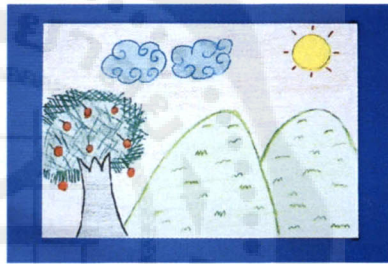
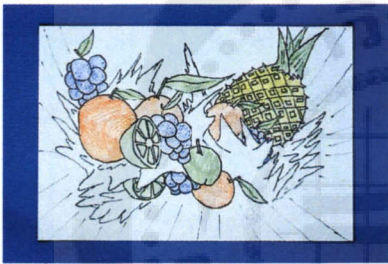
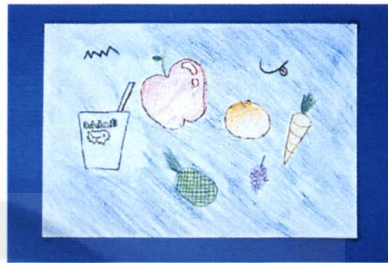

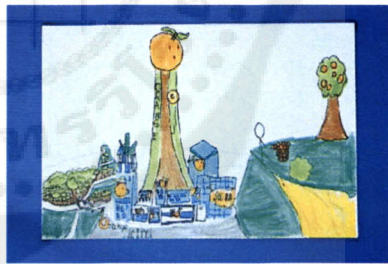
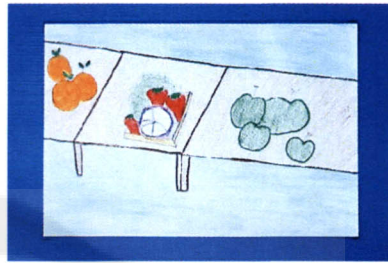
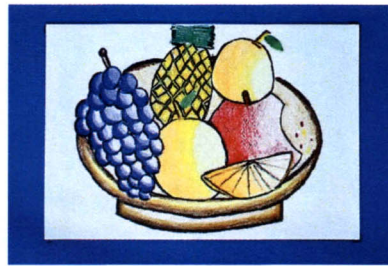

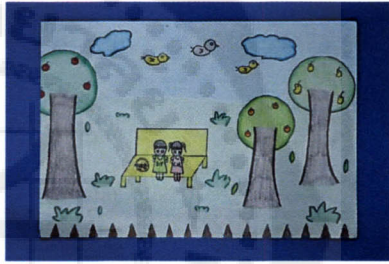
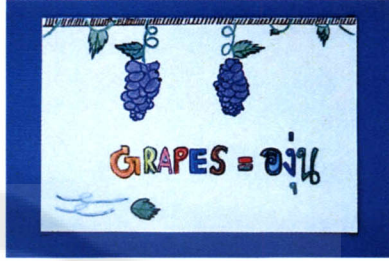

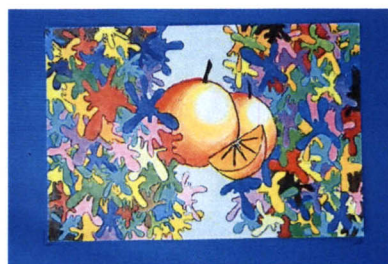
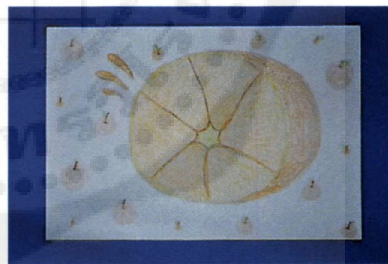
ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 2 กิจกรรมชิมน้ำผลไม้ก่อนวาด

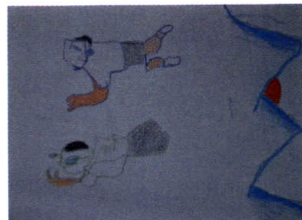

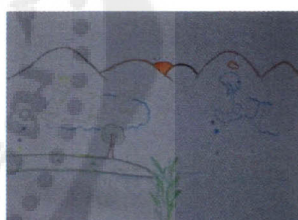
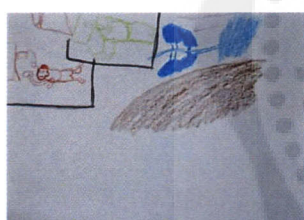

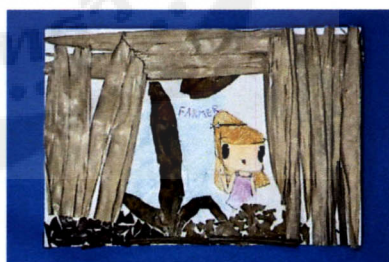
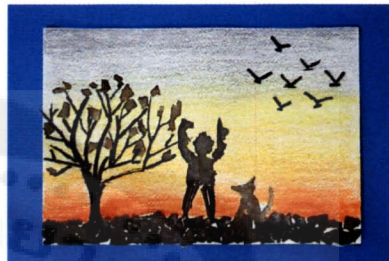
ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 3 กิจกรรมวาดภาพจากการสัมผัสด้วยมือ

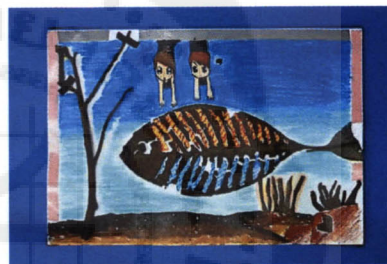
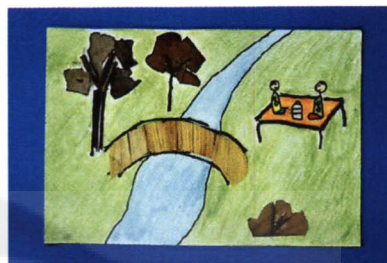
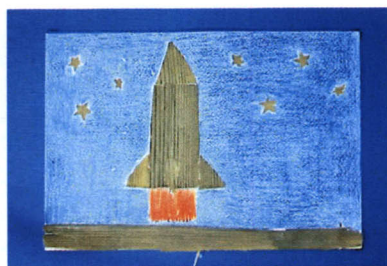

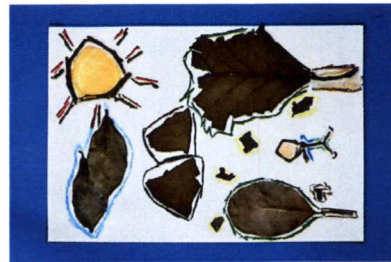

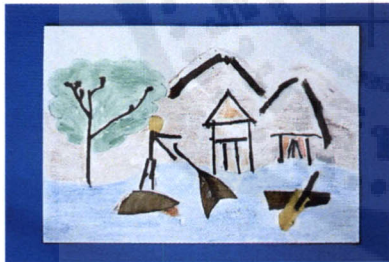
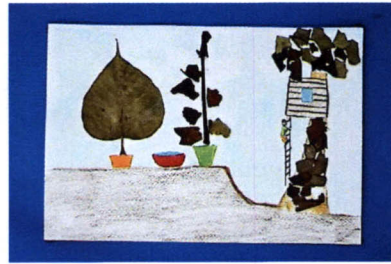
ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 4 กิจกรรมประดิษฐ์ร่วมกับสิ่งแวดล้อม

ภาพประกอบผลงานกิจกรรมที่ 5 กิจกรรมวาดภาพจากกลิ่นยาดมสมุนไพร

